

II: RAZISKAVA O NASILJU NA SLOVENSКИH SREDNJIH ŠOLAH

Raziskovalna naloga

Dijaška organizacija Slovenije

2012/13

Avtorji Raziskave: Aleš Kramer, Katja Mesarič, Teja Velkavrh

ZAHVALA

Za pomoč pri izdelavi raziskovalne naloge se zahvaljujemo vsem dijakom, ki so izpolnili anketni vprašalnik, šolam, ki so dijakom posredovale anketne vprašalnike, Doroteji Lešnik Mugnaioni za strokovno pomoč, Andreju Savarinu za pomoč na metodološkem področju, Tini Dolenc za pregled naloge in Sindikatu vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture, v sodelovanju s katerim smo raziskovalno nalogo izvedli.

POVZETEK

Raziskovalna naloga o nasilju v slovenskih srednjih šolah temelji na odgovorih dijakov in dijakinj 1. in 3. letnikov slovenskih srednjih šol, ki so odgovorili na posredovani anketni vprašalnik. Predvsem nas je zanimalo, ali je nasilje prisotno na slovenskih srednjih šolah, in če je, v kolikšni meri je prisotno, na kakšen način se pojavlja, kako dijaki to doživljajo, občutijo in kakšno je njihovo mnenje o možnostih preprečevanja nasilja v srednjih šolah ter kakšna je učinkovitost sankcij. Prav tako so nas zanimale podobnosti in razlike glede na raziskavo iz leta 2008.

Za pridobivanje podatkov smo pripravili poseben anketni vprašalnik, ki smo ga posredovali vsem slovenskim srednjim šolam s pozivom, naj ga izpolnijo dijaki prvih in tretjih letnikov. Spletno stran je skupaj obiskalo 2994 posameznikov. V statistično obdelavo pa smo vključili 1996 izpolnjenih vprašalnikov, ostali pa so bili za analizo neprimerni. Ugotovitve raziskave kažejo zanimive rezultate o pojavljanju nasilja v slovenskih srednjih šolah, ki jih iz vzorca prejetih anketnih vprašalnikov lahko v določeni meri posplošimo na celotno dijaško populacijo v Sloveniji. Največ izpolnjenih vprašalnikov smo pridobili iz osrednje slovenske regije.

KAZALO

1. UVOD	5
2. METODA DELA	7
2.1 VZOREC ANKETIRANCEV	8
3. REZULTATI ANKETE IN UGOTOVITVE	10
3.1 KAJ VEŠ O NASILJU OZ. KAJ ZATE PREDSTAVLJA NASILJE?	10
3.2 KAJ OBIČAJNO NAREDIŠ, KO SO DRUGI NASILNI DO TEBE?	10
3.3 KAJ OBIČAJNO NAREDIŠ, KO VIDIŠ, DA SE NASILJE IZVAJA NAD DRUGIMI?	13
3.4 KATERA OD SPODAJ NAŠTETIH DEJANJ BI OZNAČIL KOT NASILNA	19
3.5 ALI SI TUDI SAM IMEL IZKUŠNJE S SLEDEČIMI DEJANJI ?.....	22
3.6 ALI SE JE ENO IZMED NAŠTETIH DEJANJ KDAJ ZGODILO TEBI? KDO JE IZVAJAL NASILJE NAD TEBOJ?.....	26
3.7 KAKO POGOSTO OPAZIŠ NA ŠOLI NASLEDNJA DEJANJA?.....	30
3.8 NEKAJ MOREBITNIH VZROKOV, ZARADI KATERIH PRIHAJA DO NASILJA.....	36
3.9 KJE NAJPOGOSTEJE OPAZIŠ NASILJE NA SVOJI ŠOLI	42
3.10 KDAJ NAJVEČKRAT OPAZIŠ NASILJE NA SVOJI ŠOLI?	43
3.11 KDO SO PO TVOJEM MNENJU POGOSTEJE POVZROČITELJI NASILJA?	44
3.12 KDO SO PO TVOJEM MNENJU POGOSTEJE ŽRTVE NASILJA?	45
3.13 KAKO POGOSTO POMAGAJO DRUGI DIJAKI USTAVITI NASILJE MED DIJAKI?.....	47
3.14 NA KAKŠEN NAČIN OBIČAJNO DIJAKI USTAVIJO NASILJE?	48
3.15 KAKO POGOSTO POMAGAJO UČITELJI USTAVITI NASILJE MED DIJAKI?.....	48
3.16 NA KAKŠEN NAČIN OBIČAJNO UČITELJI USTAVIJO NASILJE?	49
3.17 ALI SE TI ZDI PRIMERNO, DA POSKUŠA NASILJE PREPREČITI ODRASLA MIMOIDOČA OSEBA?	50
3.18 KAKO POGOSTO SO MIMOIDOČE ODRASLE OSEBE POSKUŠALE PREPREČITI NASILJE MED UČENCI?	50
3.19 KAKO SE POČUTIŠ, KO VIDIŠ, DA JE SOVRSTNIK ŽRTEV NASILJA?	51
3.20 SE TI ZDI, DA BI LAHKO SODELOVAL PRI IZVAJANU NASILJA NAD DIJAKI, KI JIH NE MARAŠ?.....	52
3.21 V KAKŠNI OBLIKI NAJVEČKRAT OPAZIŠ NASILJE?	53
3.22 ALI SE ŽRTVAM NUDI DOVOLJ POMOČI?	53
3.23 MENIŠ, DA PUSTI NASILJE ŠE KAKŠNE DRUGE POSLEDICE? KATERE?	54
3.24 SE TI ZDIJO TE OBLIKE NUDENJA POMOČI ZADOSTNE?	55

3.25 SE TI ZDI, DA JE KAZNOVANJE NASILNEŽEV USPEŠEN NAČIN REŠEVANJA PROBLEMA NASILJA MED MLADIMI?.....	55
3.26 SE VAM ZDIJO KAZNI ZA NASILNEŽE PRIMERNE?.....	56
3.27 KOLIKOKRAT SI OPAZIL, DA SO BILI NASILNEŽI KAZNOVANI?	57
3.28 ALI SE JE PO TRPINČENJU V ŠOLI POGOVARJAL S TEBOJ KAKŠEN ŠOLSKI SVETOVALNI DELAVEC?	57
3.29 ALI BI SI PO TRPINČENJU V ŠOLI ŽELEL/A POGOVORITI S KAKŠNIM ŠOLSKIM SVETOVALNIM DELAVCEM?	58
3.30 ČE SI ODGOVORIL/A Z NE; S KOM BI SE O TEM ŽELEL/A POGOVARJATI?	59
4. DEMOGRAFSKA VPRAŠANJA.....	60
4.1 SPOL.....	60
4.2 LETNIK ŠOLANJA	60
4.3 REGIJA ŠOLANJA DIJAKOV	61
4.4 VRSTA PROGRAMA ŠOLANJA ANKETIRANCEV.....	62
4.5 ALI BIVAŠ V KRAJU ŠOLANJA?.....	62
4.6 UČNI USPEH V LANSKEM ŠOLSKEM LETU?.....	63
4.7 S KOM ŽIVIŠ?	63
4.8 ALI SO TVOJI STARŠI ZAPOSLENI?	64
4.9 KAKO DOBRO SE RAZUMEŠ S STARŠI?	64
5. PREVERJANJE HIPOTEZ.....	65
6. ZAKLJUČEK.....	67
LITERATURA.....	70

1. UVOD

Ker je nasilje v medosebnih odnosih v slovenskih šolah vse pogostejše, smo v Dijaški organizaciji Slovenije (DOS) že leta 2008 izvedli in objavili raziskavo o pojavnosti nasilja v srednjih šolah. O rezultatih smo obvestili strokovno javnost in medije, saj so rezultati nedvoumno pokazali na visoko prisotnost različnih oblik nasilja v srednjih šolah.

V šolskem letu 2012/2013 smo raziskavo ponovili, saj nas je zanimalo, ali se je pri oblikah medosebnega nasilja, odzivih dijakov nanj, posledicah ter ukrepanju ob nasilju kaj spremenilo oziroma izboljšalo. Pričujočo raziskavo smo poimenovali Nasilje na slovenskih srednjih šolah. Z njenimi rezultati želimo seznaniti dijake in učitelje, strokovno in širšo zainteresirano javnost, predvsem pa pristojno ministrstvo ter druge institucije, z upanjem po čim prejšnjem učinkovitem ukrepanju na tem področju.

Cilj delovanja Dijaške organizacije Slovenije na področju preprečevanja nasilja v srednjih šolah je zagotavljati varno okolje za vse subjekte v šolskem prostoru: tako dijake kot profesorje in vodstvo šol. Za uspešnost, ustvarjalnost in motiviranost dijakov za učenje je varnost v šoli ključna. Odsotnost nasilja na šolskih dvoriščih, učilnicah in v garderobah je zato nujen pogoj za normalno delovanje šole.

»BULLYING« ALI TRPINČENJE MED VRSTNIKI

Med mladimi prihaja do različnih oblik nasilnega vedenja, ki je lahko enkratno dejanje agresivnosti ali pa ponavljajoče in sistematično nasilje. Dinamika nasilja in ukrepanja šole so pri obeh skupinah nasilja med vrstniki različni, saj gre za uporabo različnih agresivnosti in razloge zanje. Prav tako pa so tudi posledice enkratnih nasilnih dejanj ali pa dolgotrajnega nasilja praviloma različne. Dolgotrajno nasilje namreč v žrtvah sproži specifične psihološke procese, ki vodijo v strategije preživetja in spremembo osebnosti pri žrtvi. Nemalokrat se na dolgotrajno in sistematično nasilje žrtve odzovejo z destruktivnim vedenjem in samopoškodovanjem.

Zato je več pozornosti raziskovalcev in strokovnjakov v zadnjih desetletjih v Sloveniji in svetu dobilo sistematično in dlje časa trajajoče nasilje med vrstniki, kjer gre za namerno povzročanje nasilja in zlorabo moči nad sovrstnikom. Takšno vrsto nasilja med vrstniki imenujemo »bullying« oziroma trpinčenje (Pušnik, 1999). Oblike trpinčenja med vrstniki so lahko: fizično, verbalno, socialno, psihološko in materialno nasilje. Kadar gre za verbalno, psihološko ali socialno nasilje med vrstniki, posledice v šolah težje zaznavamo, ker so manj vidne. Žal pa so posledice nasilja, če je dolgotrajno, če žrtvi ne omogoča obrambe in če ga okolje dlje časa ne zazna, lahko zelo hude (Pušnik, 2004).

Nasilje v mladostnikovem vedenju ima lahko raznoliko dinamsko osnovo, srečujemo jo kot nasilno vedenje v katerikoli izmed naslednjih oblik (Tomori, 1994; v Pušnik 2004):

- Znak premagovanja strahu: nasilni mladostniki so pogosto v boju s strahovi, občutke strahu jim sprožajo situacije in obremenitve ali pa se počutijo ogrožene nasploh.
- Obvladovanje občutja ogroženosti: pojavlja se predvsem pri mladostnikih, ki so odraščali v neugodnih razmerah, svet doživljajo kot nekaj nepredvidljivega in da bi se pred tem zavarovali, napadejo prvi. Zanje je značilna negotovost, ki pa jo premagujejo z iluzijo, da obvladajo okoliščine.
- Istovetenje z napadalcem: značilno je za mladostnike, ki so bili sami žrtev nasilja, vlogo žrtve zadržujejo dokler ne prevzamejo vloge nasilneža, s čimer pa si poskušajo zgraditi občutje varnosti.
- Način iskanja ugodja: ustrahovanje ali fizično obvladovanje lahko daje mladostnikom občutek ugodja, saj s povzročanjem bolečine drugim razbremenjujejo svojo notranjo napetost.
- Nadomestilo za pomanjkljivo samospoštovanje: mladostniki, ki v otroštvu niso mogli izoblikovati samospoštovanja, so pogosto nezadovoljni in skušajo nadomestiti občutek manjvrednosti. V okolju, kjer je moč cenjena, si mladostnik skuša vzbuditi predstavo o svoji pomembnosti. Če za nekoga nasilno vedenje predstavlja simbol moči, je mogoče, da želi z nasilnostjo dokazati svojo vrednost.
- Edina možnost samopotrditve: nekateri mladostniki nimajo posebnih sposobnosti, s katerimi bi se lahko uveljavili med vrstniki in v okolju, zato se zatečejo k nasilju. Tak cilj uveljavitve je mogoče doseči samo v okolju, kjer sta nasilje in agresivnost dopustna ali celo cenjena.
- Impulzivni odziv na prizadetost: kadar se mladostniki tako odzivajo, je mogoče, da je prisotna organska ali osebnotne motnje.
- Prikrito samokaznovalno vedenje: za obdobje mladostništva so značilna neprepoznana in nezavedna občutja krivde. Mnoga samouničevalna dejanja izhajajo iz podzavestne težnje po kazni, ki bi prinesla sprostitev.
- Sprejemanje subkulturnih norm: v nekaterih okoljih je nasilje običajen način komuniciranja, obvladovanja ali izražanja notranje stiske. V takih okoljih postaja nasilno vedenje mladostnikov proces socializacije.

V raziskavi nas, poleg samorefleksije pri izkušnjah z nasiljem pri žrtvah in povzročiteljih (razlogi za nasilno vedenje, občutenje posledic nasilja, ukrepanje ob nasilju), zanima tudi vloga opazovalcev. Menimo namreč, da je njihova vloga pri preprečevanju medosebnega nasilja v razredih, na hodnikih šol in drugih javnih prostorih zelo pomembna. V skupino opazovalcev po raziskavah sodi več kot polovica, celo do dve tretjini učencev/dijakov. Niso v vlogah žrtev ali povzročiteljev nasilja, a imajo velik vpliv na socialne odnose v šolskem prostoru (Pušnik, 2004). Glede na njihovo reakcijo ob zaznavi vrstniškega nasilja jih razdelimo v tri skupine: pasivneži (stojijo ob strani, ne storijo nič, se delajo kot da nič ne opazijo), spodbujevalci (spodbujajo nasilneže, se posmehujejo žrtvi) in branilci (branijo žrtev, jo tolažijo, pozivajo nasilneža, naj preneha) (Pušnik, 2004). Med pasivneži in branilci naj bi bila večinoma dekleta, med spodbujevalci pa več fantov (Cowie, 1998; v Pušnik, 2004). Opazovalci lahko odločilno vplivajo na dinamiko nasilja med vrstniki v šoli: na njegov nastanek, potek in ustavitev nasilja ter vrednotenje dogodka.

Pojav nasilja med vrstniki v srednjih šolah je zelo kompleksen, saj vključuje številne pojavnosti, dejavnike, posledice. Zato smo si v Dijaški organizaciji Slovenije zadali

nalogo izvesti obsežno raziskavo o nasilju na slovenskih srednjih šolah, s katero želimo ugotoviti čim več vidikov tega pojava, da bi v nadaljevanju lahko, skupaj s pristojnimi institucijami, oblikovali učinkovite preventivne programe preprečevanja nasilja v srednjih šolah in pristope k njegovi obravnavi.

2. METODA DELA

V raziskavi smo želeli odgovoriti na naslednja glavna vprašanja:

1. Kaj za dijake predstavlja nasilje, kako ga definirajo?
2. Na kakšen način dijaki izražajo agresivnost/nasilno vedenje?
3. Kakšnim oblikam nasilja so dijaki izpostavljeni?
4. Kdo najbolj pogosto izvaja nasilje nad dijaki?
5. Kako dijaki reagirajo na nasilje? Ali se uprejo in na kakšen način to storijo?
6. Ali dijaki komu zaupajo, če so bili izpostavljeni nasilju?
7. Kakšne predloge bi dijaki podali kot rešitev za preprečevanje nasilja?

Na podlagi rezultatov prve raziskave iz leta 2008, smo oblikovali naslednje hipoteze:

- **Hipoteza 1:** Nasilje je v veliki meri razširjeno med dijaki slovenskih srednjih šol.
- **Hipoteza 2:** Med dijaki je bolj razširjeno verbalno nasilje kot pa fizično.
- **Hipoteza 3:** Dijaki, nad katerimi se izvaja nasilje, se običajno branijo fizično.
- **Hipoteza 4:** Dijaki večinoma menijo, da kazni za povzročitelje nasilja niso primerne.
- **Hipoteza 5:** Dijaki bi se v primeru, če bi bili žrtve nasilja, želeli pogovoriti s šolskim svetovalnim delavcem.

Pri raziskavi v šolskem letu 2012/2013 se je predhodno pripravila strategija za izvajanje raziskave, saj smo želeli raziskavo opraviti na način, ki bo omogočil tudi vpogled v določene regijske specifične določenih šol. Medtem ko je prva raziskava v letu 2008/2009 vključevala 362 dijakov in dijakinj prvega letnika ter 238 dijakov in dijakinj tretjega letnika, se je DOS odločil, da bo v drugo raziskavo vključil več dijakov.

Metodološki načrt je predvideval vključitev 1/3 vseh srednjih šol iz vseh 12 regij, kar predstavlja 55 srednjih šol. Pri tem se je za potrebe kasnejšega razčlenjevanja in možnosti zajema različnih primerjav med samimi regijami določilo tudi število srednjih šol glede na samo vrsto srednje šole. Srednješolsko izobraževanje se deli na splošno izobraževanje, kamor spadajo različni tipi gimnazij in maturitetni tečaji, ter poklicno in strokovno izobraževanje. V šolskem letu 2012/2013 je bilo po podatkih portala Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport¹ v programe srednješolskega izobraževanja vpisanih 78.208 dijakov. Ker je od tega 31 % dijakov vpisanih v splošne in strokovne gimnazije, 39 % dijakov pa v srednje strokovno in drugo

¹ Evidenca vzgojno-izobraževalnih zavodov in vzgojno-izobraževalnih programov. Dostopno na: <https://krka1.mss.edus.si/registriweb/Default.aspx>

tehniško izobraževanje, 15 % pa v srednje poklicno izobraževanje, je bilo pri metodološkem načrtu določeno, da se v raziskavi upošteva tudi to razmerje. Predvideno je bilo, da se v raziskavo vključi od 2 do 10 šol (odvisno od šol v regiji), pri tem pa so bile šole izbrane po programih, s čimer se je uravnotežilo raziskovano vprašanje med gimnazijami, tehničnimi oziroma poklicnimi šolami. Prav tako je bilo prvotno določeno, da bi pridobili okoli 3.000 anketnih odgovorov iz izbranih šol.

Zaradi kasnejših zapletov pri pridobivanju odgovorov smo o anketi obvestili vse slovenske srednje šole, tako preko dijaških skupnosti kot s pomočjo Sindikata vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture Slovenije, uporabljeni pa so bili tudi kanali socialnih omrežij (Facebook). Določeno je bilo, da se do določene kvote v posamezni regiji spodbuja šole, da posredujejo informacijo o anketi svojim dijakom. Od 8. januarja do 5. aprila 2013 je spletno stran ankete obiskalo 2.942 dijakov, zaključilo pa jo je 1.559 dijakov, med katerimi je bilo ustreznih 1.996 odgovorov, saj so vsebovali odgovore na vsa vprašanja z izjemo nekaterih demografskih podatkov.

2.1 VZOREC ANKETIRANCEV

V raziskavi smo želeli pridobiti dovolj uravnoteženo sliko tudi glede na število dijakov iz posamezne regije. Anketni vprašalnik je bil posredovan vsem srednjim slovenskim šolam, med raziskavo pa se je dodatno spodbujalo tiste šole iz regij, ki še niso dosegle določene kvote. V sledeči tabeli so podatki o številu in deležu anketiranih dijakov, ob tem pa je prikazan tudi delež dijakov, ki se je v šolskem letu 2012/2013 šolal v tej regiji.

TABELA 1: PORAZDELJENOST ANKETIRANCEV PO REGIJAH REPUBLIKE SLOVENIJE

regija	število	odstotek	delež dijakov regije v RS
Osrednjeslovenska	540	27 %	29,94 %
Gorenjska	287	14%	9,55 %
Goriška	132	7%	5,74 %
Jugovzhodna	271	14%	7,52 %
Koroška	154	8%	3,22 %
Notranjsko-Kraška	52	3%	1,69 %
Obalno-Kraška	73	4%	4,32 %
Podravska	169	8%	16,75 %
Pomurska	158	8%	4,58 %
Spodnjeposavska	11	1%	2,05 %
Savinjska	107	5%	13,26 %
Zasavska	41	2%	1,38 %
SKUPAJ	1995²	100%	99,92%

Kot je opazno iz zgornje tabele, je anketo rešilo primerljivo število dijakov iz vseh regij. Delno so neprimerljivi deleži Jugovzhodne, Podravske, Pomurske in Savinjske regije, vendar pa je celotni vzorec raziskave zadovoljiv, oteženo je le raziskovanje specifik posameznih regij.

Tudi pri porazdeljenosti dijakov in dijakinj po vrsti izobraževalnega programa smo želeli pridobiti uravnoteženo porazdelitev. Kot je razvidno iz tabele, je 35 % dijakov iz

² Na vprašanje o tem, v kateri regiji se dijak izobražuje, je odgovorilo 1995 oseb, vendar so bili zadovoljivi odgovori 1996 oseb.

II. RAZISKAVA O NASILJU NA SLOVENSKIH SREDNJIH ŠOLAH

programa Gimnazija, 30 % je vpisanih v program Srednjega strokovnega izobraževanja, 5 % v programe Strokovnih gimnazij, 20 % v programe Srednjega poklicnega izobraževanja, 9 % v programe Poklicno-tehniškega izobraževanja in nekaj manj od 1 % iz nižjega poklicnega izobraževanja. V sledeči tabeli so podatki o številu in deležu anketiranih dijakov, ob tem pa je prikazan tudi delež dijakov, ki se je v šolskem letu 2012/2013 šolal na teh programih izobraževanja.

TABELA 2: PORAZDELJENOST ANKETIRANCEV GLEDE NA PROGRAM IZOBRAŽEVANJA

program izobraževanja	število	odstotek	delež dijakov regije v RS
Splošna gimnazija	717	35%	31,5%
Strokovna gimnazija	94	5%	7,3%
Nižje poklicno izobraževanje	12	1%	1 %
Srednje poklicno izobraževanje	394	20%	14,9%
Poklicno-tehniško izobraževanje	182	9%	5,1%
Srednje strokovno izobraževanje	597	30%	38,8%
Poklicni tečaj		0%	0,5%
Maturitetni tečaj		0%	0,9%
Skupaj	1996	100 %	100%

Delež dijakov posameznega programa, ki so izpolnili anketo, je podoben deležu dijakov, ki so v RS v šolskem letu 2012/2013 obiskovali posamezen program. V splošne gimnazije je zajetih 31,5 % dijakov v RS, v anketi pa je ta delež 35 %, podobno je vključeno v srednje strokovno izobraževanje 38,8 %, v raziskavi pa delež njihovih odgovorov predstavlja 30 %.

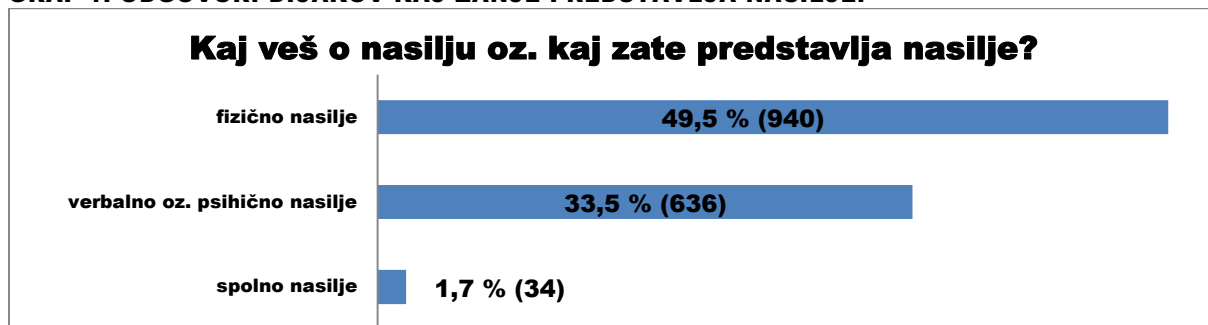
3. REZULTATI ANKETE IN UGOTOVITVE

3.1 KAJ VEŠ O NASILJU OZ. KAJ ZATE PREDSTAVLJA NASILJE?

Vprašanje, kaj veš o nasilju oz. kaj zate predstavlja nasilje, je bilo odprtega tipa, saj smo predhodno želeli vedeti, na kakšen način bi dijaki sami opisali nasilje. V tej raziskavi so bili odgovori zbrani glede na pogostost odgovora, porazdeljeni pa so v tri skupine (fizično, verbalno oz. psihično in spolno nasilje). Tako je kar 49,5 % (940) dijakov samih prepoznalo in označilo za nasilje fizični kontakt (dijaki so uporabili besede, kot so: pretep, fizično nasilje, s pestmi, tepež, udarec, povzročanje bolečine, mučenje, agresivno vedenje), 33,5 % (636) dijakov je samostojno navedlo verbalno in psihično nasilje (žaljenje, verbalno nasilje, zmerjanje, ustrahovanje, izsiljevanje, psihični napad, besedno nasilje, grdo govorjenje, grožnje, poniževanje), prav tako pa je 1,7 % (34) dijakov navedlo tudi spolno nasilje.

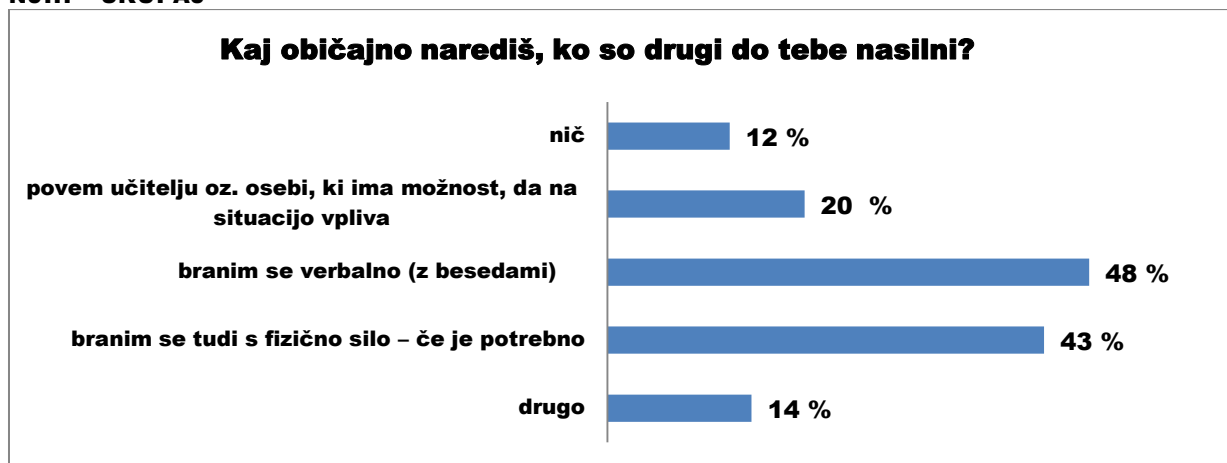
Dijaki so v odgovorih navedli tudi drugačne odgovore, ki potrjujejo, da mladi razumejo pomen in tudi vzroke nasilja, predvsem pa je pomembno, da dijaki prepoznavajo različne vrste nasilje. V nadaljevanju raziskave smo jih bolj podrobno vprašali o posameznih oblikah nasilja.

GRAF 1: ODGOVORI DIJAKOV KAJ ZANJE PREDSTAVLJA NASILJE.

3.2 KAJ OBIČAJNO NAREDIŠ, KO SO DRUGI NASILNI DO TEBE?

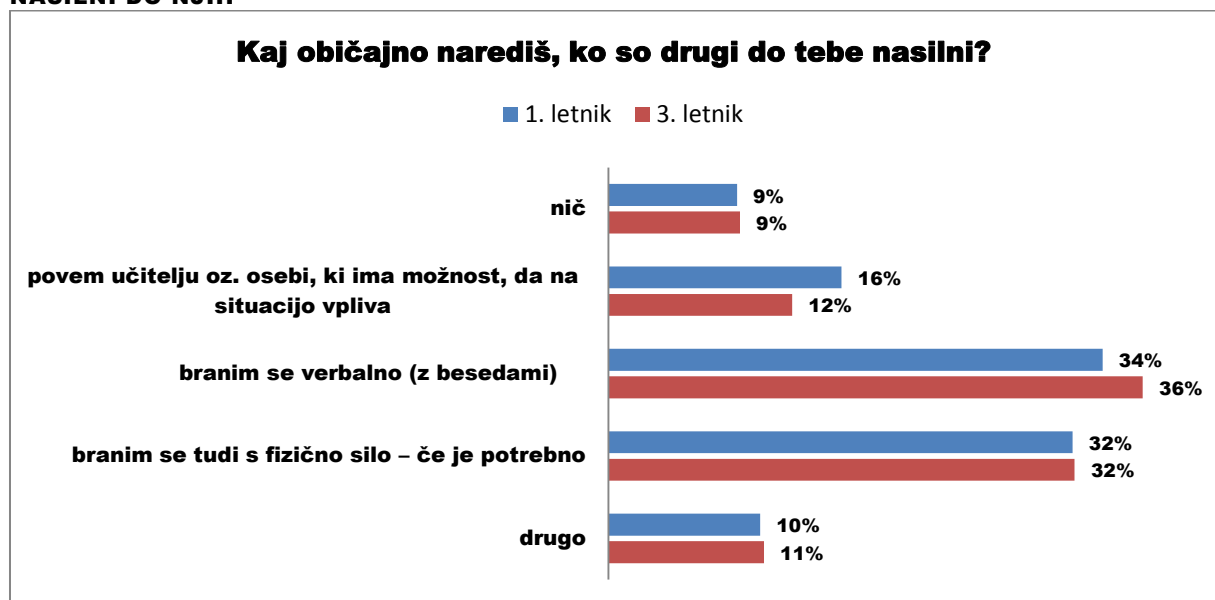
GRAF 2: ODGOVORI VSEH DIJAKOV, KAJ OBIČAJNO NAREDIJO, KO SO DRUGI NASILNI DO NJIH – SKUPAJ

Pri vprašanju, kako se dijaki odzovejo v trenutku, ko je nekdo nasilen do njih, smo omogočili dijakom, da so označili več možnih odgovorov. Pri tem jih je 34 % odgovorilo, da se odzovejo verbalno, 31 % pa se nadalje branijo tudi s fizično silo, če je to potrebno. V naslednjem grafu lahko vidimo primerjavo med odgovorili dijakov 1. in 3. letnika. Verbalno se odzove 33 % dijakov 1. letnika in 36 % dijakov 3. letnika. Dodatno pa se fizično odzove 31% dijakov 1. letnika in prav toliko dijakov 3. letnika. Izrazitejših razlik med 1. in 3. letnikom pri verbalnem in fizičnem nasilju tako ni.

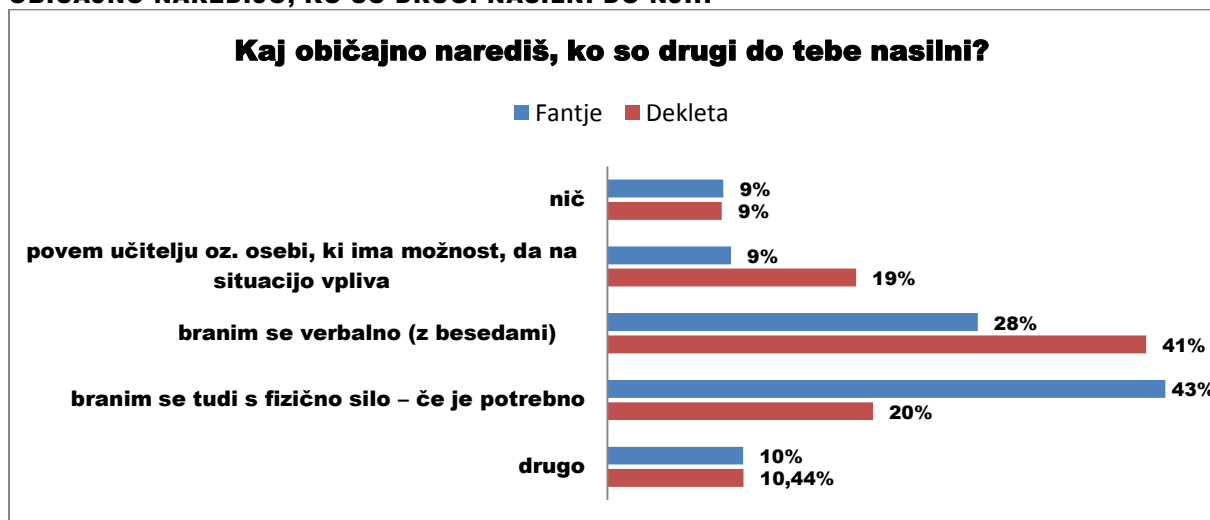
Za pomoč pri učitelju oz. osebi, ki ima možnost poseči v nasilje, se obrne 14 % dijakov, pri tem je malo višji delež dijakov 1. letnika, tj. 15 % v primerjavi z 12 % dijakov 3. letnika. Delež dijakov, ki se ne odzove na nasilje, je 8 %, pri tem ni razlikovanj v deležu med dijaki 1. in 3. letnika. Odgovor drugo je označilo 10 % dijakov, pri čemer ni statistično značilnih razlik med dijaki posameznih letnikov.

GRAF 3: ODGOVORI 1. IN 3. LETNIKOV DIJAKOV, KAJ OBIČAJNO NAREDIJO, KO SO DRUGI NASILNI DO NJIH

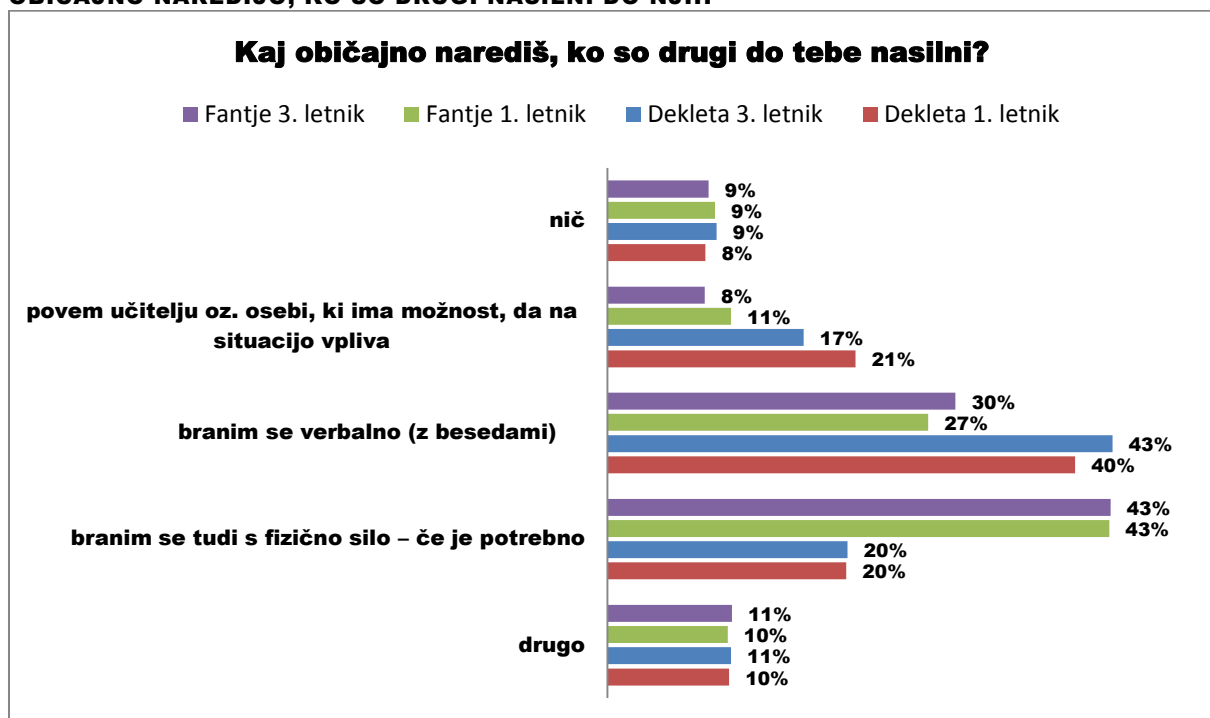
Primerjava z raziskavo iz leta 2008/2009 ni v celoti možna, saj v takratni ni bilo možno izbrati več odgovorov. Vendar pa je razvidno, da ostajajo primerljivi deleži dijakov pri posameznih odgovorih. Tako je v raziskavi 2008/2009 13 % dijakov 1. letnika odgovorilo, da se ne odzove na nasilje, medtem ko je v letu 2012/2013 ta delež 8 %. Podobno se v predhodni raziskavi na nasilje ni odzvalo 15 % dijakov 3. letnika, v sedanjih pa 8 % dijakov. Verbalno se je v predhodni raziskavi branilo 35 % dijakov 1. letnika, v tej raziskavi pa 34 %. Če je v tej raziskavi 36 % dijakov 3. letnika izrazilo, da so se pripravljeno braniti tudi s fizično silo, se jih je v predhodni raziskavi tako izrazilo le 25 %.

GRAF 4: PRIMERJAVA ODGOVOROV MED SPOLOMA (FANTJE IN DEKLETA), O TEM KAJ OBIČAJNO NAREDIJO, KO SO DRUGI NASILNI DO NJIH

Pri primerjavi med spoloma je opazno, da obstaja enak delež 8 % fantov in deklet, ki se na nasilje ne odzovejo aktivno. Značilno pa je, da se večji delež deklet brani verbalno, medtem ko se večji delež fantov odzove tudi s fizično silo, v kolikor je to potrebno. Delež deklet, ki se odzove verbalno, je tako 41 %, medtem ko je delež fantov 28 %. S fizično silo pa se odzove kar 42 % fantov, medtem ko le 20 % deklet. Prav tako je razlika med spoloma glede iskanja pomoči pri učitelju ali drugi odgovorni osebi. Večji delež deklet se odloči ukrepati na tak način, kar je v anketi navedlo kar 19 % deklet, medtem ko bi tako postopalo le 9 % fantov.

GRAF 5: ODGOVORI DIJAKOV 1. IN 3. LETNIKA GLEDE NA SPOL NA VPRAŠANJE, KAJ OBIČAJNO NAREDIJO, KO SO DRUGI NASILNI DO NJIH

Pri primerjavi rezultatov glede na letnik in spol, lahko opazimo, da obstajajo le razlike pri odločitvi, ali se dijaki in dijakinje odzovejo le verbalno ali pa se odločijo za pomoč učitelja oziroma druge odgovorne osebe, ki lahko vpliva na dogodek. Opazno je, da je kar 21 % deklet 1. letnika odgovorilo, da pove učitelju, medtem ko je delež teh deklet v 3. letniku le 16 %. Prav tako je le 10 % fantov 1. letnika odgovorilo, da poišče pomoč učitelja, medtem ko to stori le 8 % fantov iz 3. letnika. Različno se odzovejo tudi pri verbalnem odzivu, saj je raziskava pokazala, da se tako odzove manjši delež deklet 1. letnika (39 %), medtem ko je delež deklet 3. letnika 43-odstoten. Opazna je tudi delna razlika pri fantih, saj se večji del fantov 3. letnika (29 %) odzove verbalno, kot delež fantov 1. letnika (27 %).

3.3 KAJ OBIČAJNO NAREDIŠ, KO VIDIŠ, DA SE NASILJE IZVAJA NAD DRUGIMI?

Pri tem vprašanju so dijaki za različne okoliščine med odgovori označili odgovor, ki se jim je zdel najbolj primeren. V nadaljevanju so predstavljeni odgovori za različne okoliščine nasilja, pri čemer je bilo dijakom predstavljeno več različnih okoliščin, od nasilja med posamezniki do nasilja med skupinami.

ODZIVI VSEH DIJAKOV SKUPAJ

GRAF 6: NAČIN ODZIVANJA VSEH DIJAKOV

V zgornjem grafu so prikazani rezultati odzivov vseh dijakov, na kakšen način so se odzvali na nasilje posameznika nad posameznikom, skupine nad posameznikom in skupine nad skupino.

V kolikor so bili priče nasilja posameznika nad posameznikom, je večina dijakov odgovorila, da se ne vmešava v dogodek. Tako je odgovorilo 38 % dijakov. Verbalno se je zavzelo 35 % dijakov, fizično pa je poseglo v dogodek 10 % dijakov. Le 13 % dijakov so poiskali pomoč učiteljev, medtem ko je 5 % dijakov nagovarjalo udeležence k nasilju.

V primeru nasilja skupine nad posameznikom je le 27 % dijakov ostalo opazovalcev, medtem ko jih je verbalno poskušalo ustaviti nasilje 22 %, fizično pa je vmes poseglo kar 14 % dijakov, kar je več kot v primeru nasilja posameznika nad posameznikom. Prav tako je kar 35 % dijakov odgovorilo, da bi obvestili učitelje o nasilju, le 3 % dijakov pa bi nasilje spodbujalo.

Pri nasilju med dvema skupinama pa je največji delež dijakov, kar 59 %, odgovorilo, da ostanejo nevtralni opazovalci. Pri tem bi le 11 % dijakov verbalno poskušalo ustaviti nasilje, fizično pa bi poseglo le 7 % dijakov. Ob tem je 5 % dijakov navedlo, da bi vpletene v nasilje spodbujali.

Iz odgovorov lahko opazimo, da obstaja različno dojetanje nasilja med posamezniki in nasilja večje skupine nad posamezniki. Pri nasilju skupine nad posameznikom želi več dijakov tudi fizično poseči v nasilje, medtem ko velika večina dijakov ostane nevtralnih pri nasilju, ki se dogaja med dvema skupinama.

ODZIVI DIJAKOV 1. LETNIKA

GRAF 7: ODGOVORI DIJAKOV 1. LETNIKA GLEDE NA TO, KAJ OBIČAJNO NAREDIJO, KO OPAZIJO NASILJE

Za boljši vpogled so predstavljeni rezultati posameznih kategorij. V zgornjem grafu so ločeno predstavljeni odzivi dijakov 1. letnika.

V kolikor so dijaki 1. letnika priče nasilja posameznika nad posameznikom, je 38 % dijakov odgovorilo, da se ne vmešava v nasilje. V dogodek bi verbalno poseglo 34 % dijakov, fizično pa bi se vmešalo 10 % dijakov. Učiteljem bi sporočilo 15 % dijakov, dodatno pa bi nasilje spodbujali 3 % dijakov.

V primeru nasilja skupine nad posameznikom pa bi le 25 % dijakov 1. letnika ostalo opazovalcev, medtem ko bi 21 % dijakov poseglo verbalno, 14 % dijakov pa bi poseglo v nasilje tudi s fizično silo. Kar 38 % dijakov bi prosilo za pomoč odgovorno osebo, medtem ko bi 3 % dodatno spodbujali k nasilju.

Pri nasilju med dvema skupinama je prav tako velika večina (57 %) dijakov odgovorila, da v dogodek ne bi posegala. Le 10 % dijakov bi poskušalo verbalno zaustaviti nasilje, fizično pa bi poseglo le 7 % dijakov. Odgovorni osebi bi sporočilo 20 % dijakov, medtem ko bi 6 % dijakov nasilje spodbujalo.

ODZIVI DIJAKOV 3. LETNIKA

GRAF 8: ODGOVORI DIJAKOV 3. LETNIKA GLEDE NA TO, KAJ OBIČAJNO NAREDIJO, KO OPAZIMO NASILJE

Prav tako so za boljši vpogled v zgornjem grafu ločeno predstavljeni rezultati odziva dijakov 3. letnika.

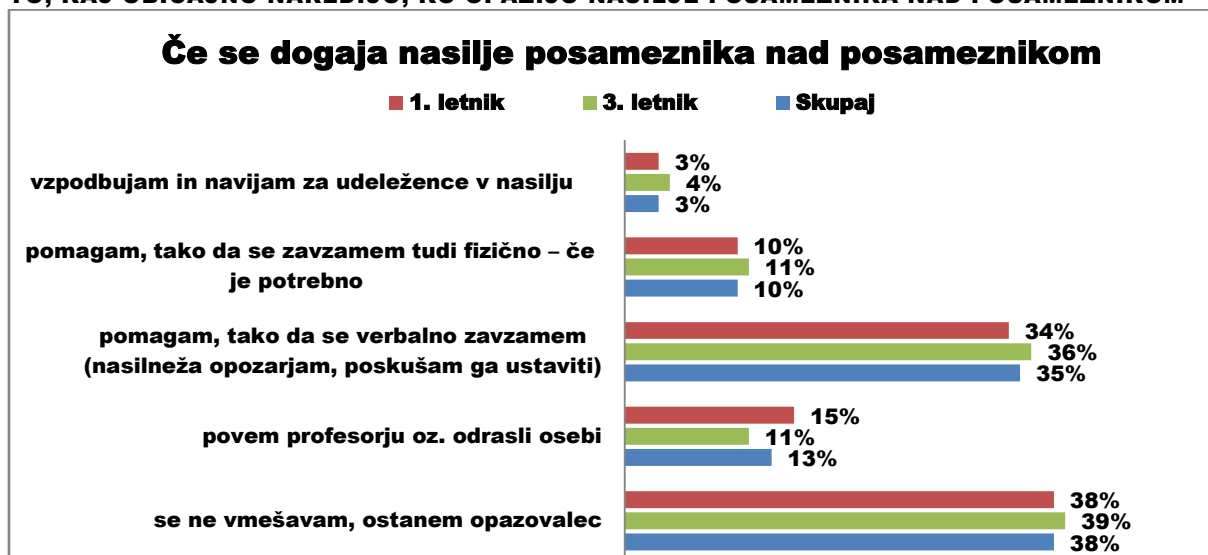
V kolikor so dijaki 3. letnika pričeli nasilja posameznika nad posameznikom, jih je 39 % odgovorilo, da ostanejo nevtralni opazovalci. Verbalno bi poseglo v nasilje 36 % dijakov, medtem ko bi 11 % dijakov fizično poseglo v nasilje. Pomoč pri učitelju bi poiskalo 11 % dijakov, nasilje pa bi dodatno spodbujali 4 % dijakov.

V primeru nasilja skupine nad posameznikom je 29 % dijakov 3. letnika odgovorilo, da bi ostali nevtralni opazovalci, 23 % dijakov bi verbalno poseglo v nasilje, 15 % dijakov pa bi v nasilje poseglo tudi fizično. Pomoč učitelja bi poiskalo 31 %, dodatno pa bi spodbujalo nasilje 2 % dijakov.

Pri nasilju med dvema skupinama je 61 % dijakov 3. letnika odgovorilo, da v nasilje ne bi posegalo. Le 12 % dijakov bi verbalno poseglo v nasilje, fizično pa bi poseglo samo še 7 % dijakov. Pomoč učitelja bi prosilo 15 % dijakov, medtem ko bi k nasilju spodbujalo 5 % dijakov.

PRIMERJAVA ODZIVOV DIJAKOV 1. IN 3. LETNIKA

GRAF 9: PRIMERJAVA ODGOVOROV VSEH DIJAKOV, DIJAKOV 1. IN 3. LETNIKA GLEDE NA TO, KAJ OBIČAJNO NAREDIJO, KO OPAZIJO NASILJE POSAMEZNIKA NAD POSAMEZNIKOM

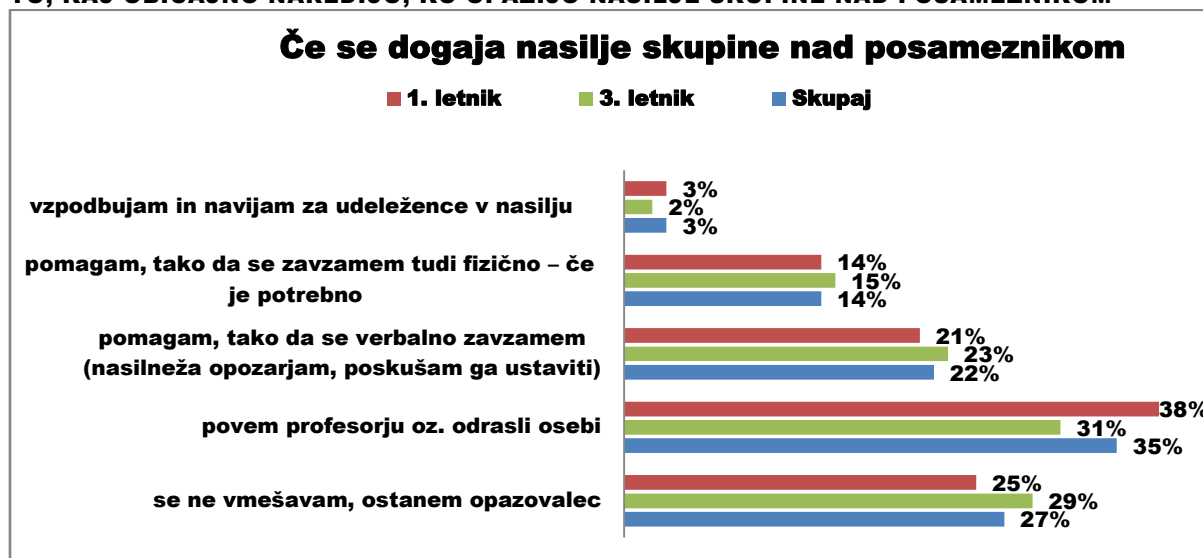
V kolikor med seboj primerjamo odzive vseh dijakov in ob tem odzive dijakov 1. letnika in dijakov 3. letnika, lahko opazimo le manjše razlike glede odzivanja na nasilje posameznika nad posameznikom. Opazno je le, da je večji delež (15 %) dijakov 1. letnika poiskal pomoč učiteljev, medtem ko je to storilo le 11 % dijakov 3. letnika. Tako v 1. kot v 3. letniku je delež opazovalcev približno enak, saj bi opazovalo 38 % dijakov 1. letnika in 39 % dijakov 3. letnika. Tudi verbalno bi se jih za žrtev zavzelo podobno število, in sicer 34 % dijakov 1. letnika in 36 % dijakov 3. letnika, fizično pa bi v nasilje poseglo 10 % dijakov 1. letnika in 11 % dijakov 3. letnika. Po pomoč učitelja bi odšlo 15 % dijakov 1. letnika in 11 % dijakov 3. letnika, medtem ko bi nasilje dodatno spodbujalo 3 % dijakov 1. letnika in 4 % dijakov 3. letnika.

V primerjavi s preteklo raziskavo so se določena razmerja spremenila. V preteklosti je bil delež tistih, ki bi se verbalno zavzeli za svoje sovrstnike, 42 %, v tej raziskavi pa samo še 35 %. Padel je tudi delež dijakov, ki bi se fizično zavzeli, in sicer iz 13 % na 10 %, prav tako je padel delež dijakov, ki bi poiskali pomoč učitelja (padec iz 19 na 13 %). Zaskrbljajoče pa je dejstvo, da je v predhodni raziskavi le 16 % dijakov odgovorilo, da se v dogodek ne bi vmešavali, v letošnji pa je narasel na 38 %.

Pri primerjavi spolov pa se opazijo sledeče primerjave. Za žrtve nasilja bi se verbalno zavzelo 28 % fantov in 42 % deklet, fizično pa bi se vmešalo 16 % fantov, a le 5 % deklet. To je do neke mere tudi pričakovano. Po pomoč pri odgovorni osebi bi pohitelo 18 % deklet in le 9 % fantov. Prav tako bi več fantov (5 %) kot deklet (1 %) spodbujalo udeležence k stopnjevanju nasilja med samim dogodkom.

V PRIMERU NASILJA SKUPINE NAD POSAMEZNIKOM:

GRAF 10: PRIMERJAVA ODGOVOROV VSEH DIJAKOV, DIJAKOV 1. IN 3. LETNIKA GLEDE NA TO, KAJ OBIČAJNO NAREDIJO, KO OPAZIJO NASILJE SKUPINE NAD POSAMEZNIKOM

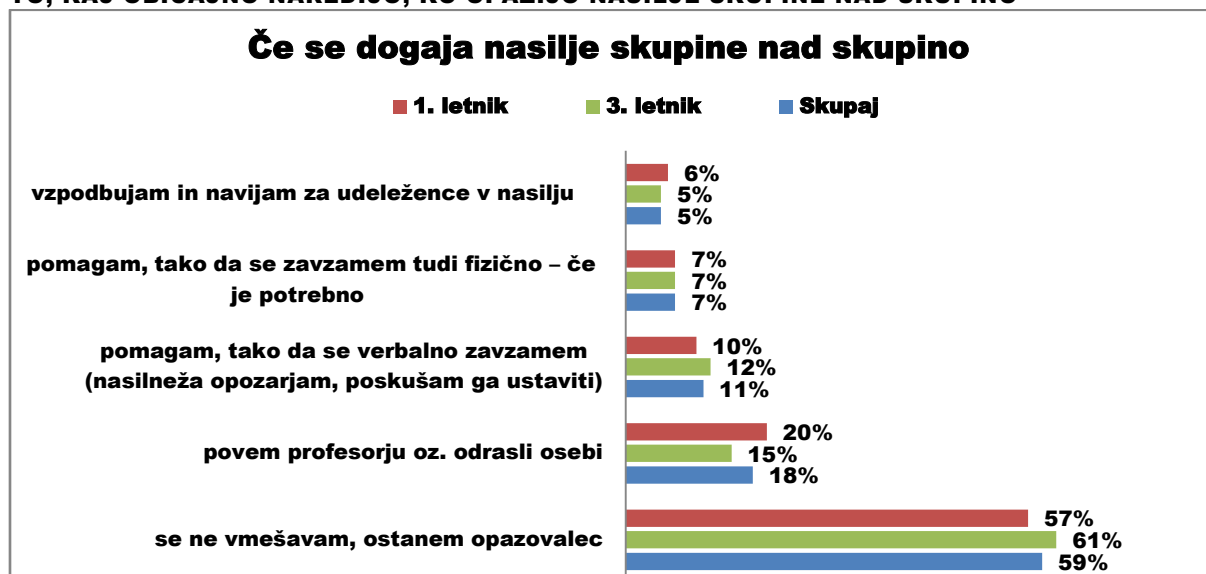
V primeru nasilja skupine dijakov nad posameznikom je največ dijakov odgovorilo, da bi v primeru pričevanja nasilja 27 % dijakov nasilje le pasivno opazovalo, kar 35 % dijakov bi o nasilju obvestilo učitelja, verbalno pa bi se jih za žrtev zavzelo 22 %. 14 % dijakov bi se za žrtev izpostavili tudi s fizično silo, le 3 % dijakov pa bi spodbujalo in navijalo za udeležence v nasilju. V primerjavi med letnikoma je opaziti, da bi stalo ob strani 25 % dijakov 1. letnika ter 29 % dijakov 3. letnika. Vendar pa bi malo večji delež dijakov 1. letnika obvestilo učitelje, saj bi tako postopalo 38 % dijakov 1. letnika, medtem ko le 31 % dijakov 3. letnika.

DEKLETA / FANTJE

Pri primerjavi spolov lahko opazimo, da bi se verbalno zavzelo za žrtev 20 % fantov in 24 % deklet, fizično pa bi se vmešalo 21 % fantov, a le 7 % deklet. Na odgovorno osebo pa bi se obrnilo kar 45 % deklet in 24 % fantov. Prav tako več fantov (4 %) kot deklet (1 %) spodbuja udeležence k stopnjevanju nasilja med samim dogodkom.

V PRIMERU NASILJA SKUPINE NAD SKUPINO:

GRAF 11: PRIMERJAVA ODGOVOROV VSEH DIJAKOV, DIJAKOV 1. IN 3. LETNIKA GLEDE NA TO, KAJ OBIČAJNO NAREDIJO, KO OPAZIJO NASILJE SKUPINE NAD SKUPINO

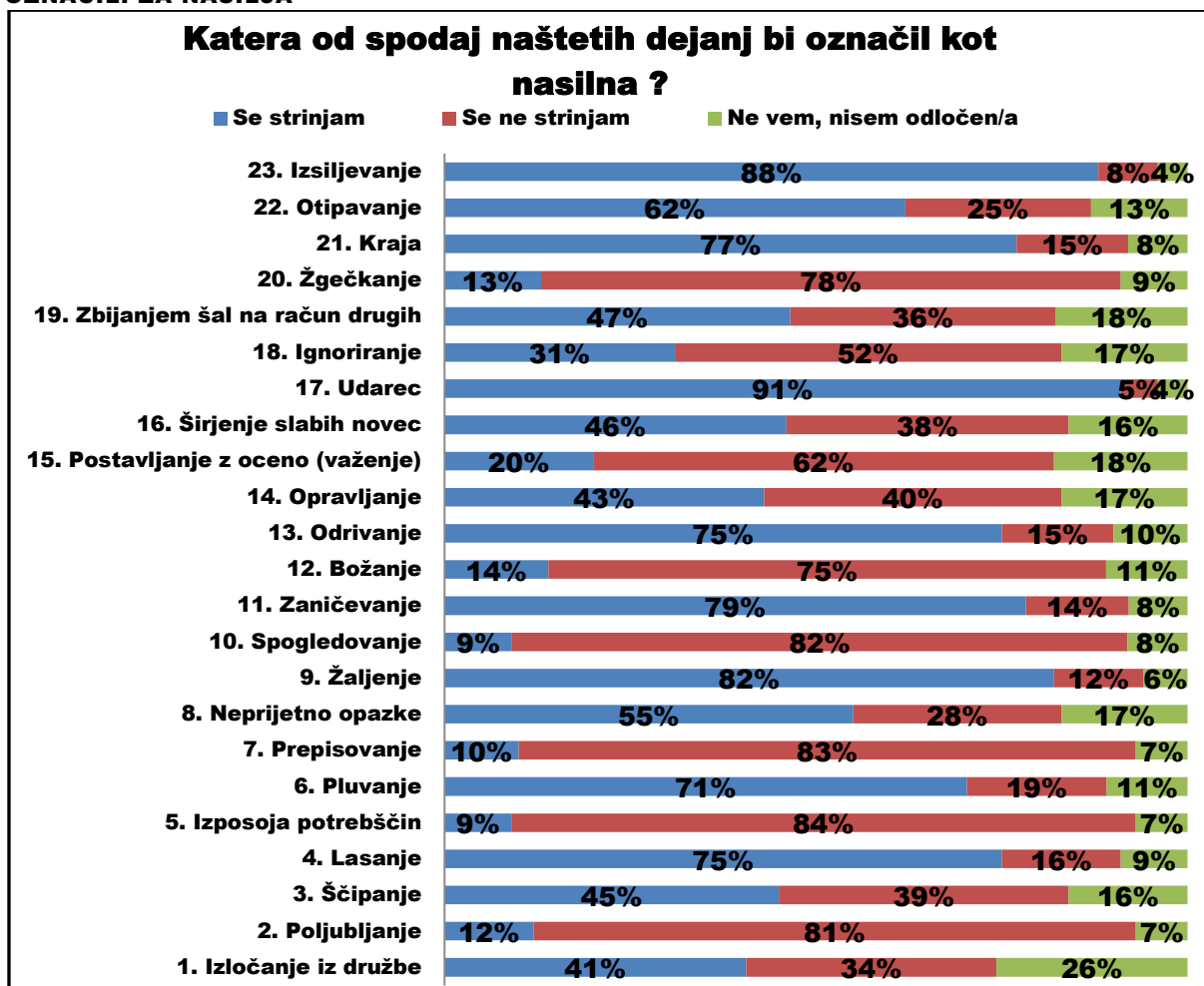
Ker se vse pogosteje pojavlja tudi nasilje med skupinami dijakov, smo z raziskavo dijake spraševali tudi o njihovih izkušnjah in reakcijah ob dogodkih medskupinskega nasilja. Tu se opazi, da dijaki razumejo nevarnost, ki jo takšno nasilje lahko predstavlja, saj je delež tistih dijakov, ki se ne vpleta v dogodek, kar 59 %. Verbalno bi v nasilje med dvema skupinama poseglo le 11 % dijakov, fizično pa le še 7 %. Prav tako je manjši del dijakov, ki bi o tem obvestili odgovorne na šoli, saj je teh le 18 %, kar 5 % pa je takšnih dijakov, ki bi spodbujali nasilje med dvema skupinama. V kolikor primerjamo rezultate dijakov 1. in 3. letnika, lahko opazimo, da pri skupinskem nasilju obstaja le manjša razlika pri odgovorih glede iskanja pomoči pri odgovorni osebi in pasivnem opazovanju. Medtem ko bi 20 % dijakov 1. letnika o nasilju obvestilo odgovorno osebo, bi to storilo le 15 % dijakov 3. letnika, več dijakov 3. letnika (61 %) pa bi ostalo nevtralnih opazovalcev, medtem ko je tako odgovorilo 57 % dijakov 1. letnika.

3.4 KATERA OD SPODAJ NAŠTETIH DEJANJ BI OZNAČIL KOT NASILNA

Dijake smo povprašali o njihovem mnenju glede različnih interakcij (dejanj), ki se dogajajo med njimi v času, ki ga preživijo v šoli oziroma okolici šole. S tem vprašanjem smo želeli ugotoviti, ali ta dejanja opredeljujejo kot dejanja nasilja. Dijaki so se lahko opredelili do naslednjih dejanj: izločanje iz družbe, poljubljanje, ščipanje, lasanje, izposojanje potrebščin, pljuvanje, prepisovanje, neprijetne opazke, žaljenje, spogledovanje, zaničevanje, božanje, odrivanje, opravljanje, postavljanje z oceno, širjenje slabih novic, udarec, ignoriranje, zbijanje šal na račun drugih, žgečkanje, kraja, otipavanje, izsiljevanje.

Dijaki so imeli možnost odgovorov »se strinjam«, »se ne strinjam« in »ne vem, nisem odločen«.

GRAF 12: NAJPOGOSTEJŠI ODGOVORI, S KATERIMI SE ANKETIRANCI STRINJAJO IN SO JIH OZNAČILI ZA NASILJA

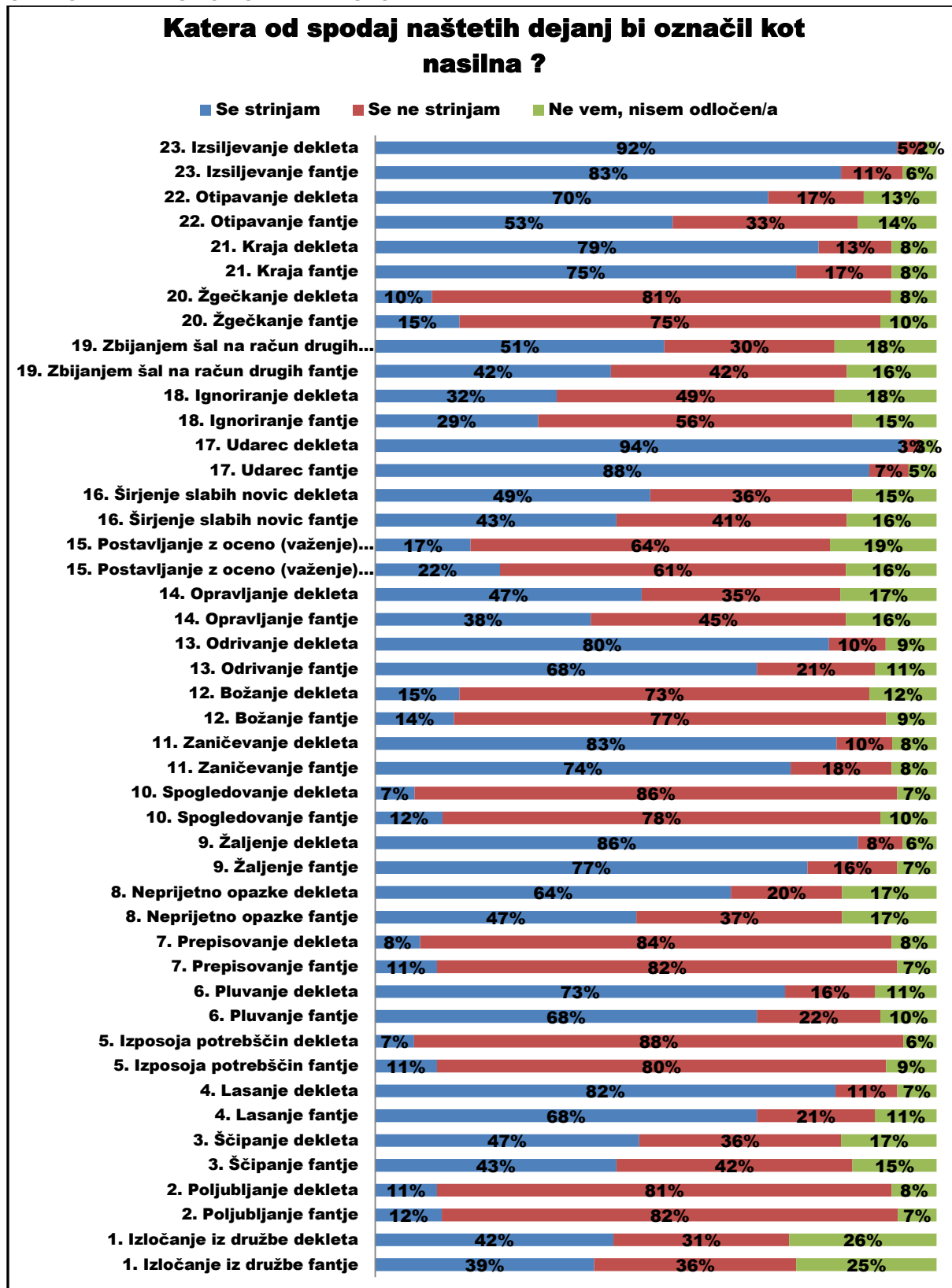
Dijaki so se z več kot 50 % strinjali, da med nasilna dejanja spadajo **izsiljevanje** (88 %), **otipavanje** (62 %), **kraja** osebnih predmetov (77 %), **udarec** (91 %), **odrivevanje** (75 %), **zaničevanje** (79 %), **žaljenje** (82 %), **neprijetne opazke** (55 %), **plivanje** (71 %) ter **lasanje** (75 %).

Več kot 50 % odgovorov vseh dijakov pa se ni strinjalo s tem, da bi bilo nasilno dejanje **žgečkanje** (78 %), **prepisovanje** (83 %), **spogledovanje** (82 %), **poljubljanje** (81 %), **postavljanje z oceno – važenje** (62 %).

Dokaj različna mnenja pa so dijaki izrazili glede tega, ali so nasilna dejanja **zbijanje šale na račun drugih** (strinjalo se je 47 %, ni se strinjalo 36 %, 18 % neodločenih), **širjenje slabih novic** (strinjalo se je 46 %, ni se strinjalo 38 %, 16 % neodločenih), **opravljanje** (strinjalo se je 43 %, ni se strinjalo 40 %, 17 % neodločenih), **ščipanje** (strinjalo se je 45 %, ni se strinjalo 39 %, 16 % neodločenih) ter **izločanje iz družbe** (strinjalo se je 41 %, ni se strinjalo 34 %, 26 % neodločenih). Pri tem lahko opazimo, da zbijanje šale na račun drugih, širjenje slabih novic in opravljanje večinoma pade pod isto vrsto verbalnega dejanja, pri katerem so dijaki tudi podobno odgovarjali. Opazimo lahko, da se določen del dijakov zaveda, da to lahko predstavlja obliko nasilja. Prav tako je izločanje iz družbe kot način odzivanja in odnosa do sovrstnikov

opažen kot vrsta nasilja. Dijaki so prav tako označili ščipanje za dejanje, ki lahko predstavlja različen predznak odnosa med sovrstniki.

GRAF 13: NAJPOGOSTEJŠI ODGOVORI, S KATERIMI SE ANKETIRANCI STRINJAJO IN SO JIH OZNAČILI ZA NASILJE GLEDE NA SPOL

Pri raziskavi smo želeli izvedeti tudi mnenje dijakov in dijakinj do različnih dejanj, saj se je postavljala predpostavka, da fantje in dekleta določena dejanja lahko razumejo drugače.

Zgornja tabela zelo jasno prikazuje, da tudi med spoloma prihaja do različnega dožemanja vsakega dejanja, kar nam lahko pomaga tudi pri obravnavi dinamike odnosov med spoloma. Nekatera dejanja dekleta v veliko večji meri dojemajo kot nasilne. Med takšne spadajo denimo **izsiljevanje** (dekleta se strinjajo v 92 %, fantje v 83 %), **otipavanje** (dekleta se strinjajo v 70 %, fantje v 53 %), **udarec** (dekleta se strinjajo v 94 %, fantje v 88 %), **odrivanje** (dekleta se strinjajo v 80 %, fantje v 68 %), **žaljenje** (dekleta se strinjajo v 86 %, fantje v 77 %), **pljuvanje** (dekleta se strinjajo v 73 %, fantje v 68 %), **lasanje** (dekleta se strinjajo v 82 %, fantje v 68 %).

Prav tako je zanimivo, da se je večji delež deklet opredelil za nekatera dejanja kot manj nasilna v primerjavi z mnenjem fantov. Med takšne spadajo **žgečkanje** (dekleta se ne strinjajo v 81 %, fantje se ne strinjajo v 75 %), **opravljanje** (dekleta se ne strinjajo v 35 %, fantje se ne strinjajo v 45 %), **spogledovanje** (dekleta se ne strinjajo v 86 %, fantje se ne strinjajo v 78 %).

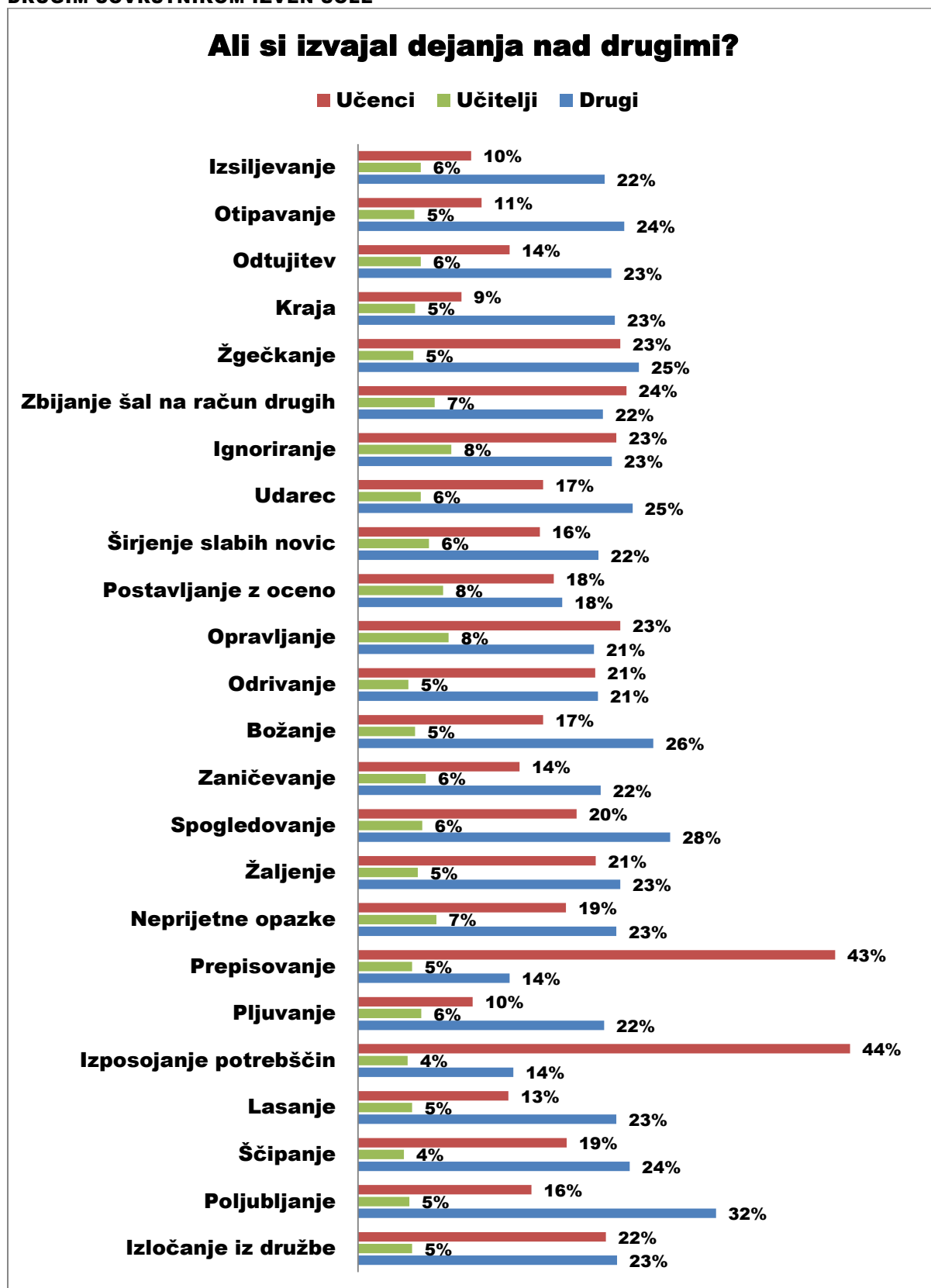
Prav tako pa je zanimivo, da se fantje in dekleta drugače opredeljujejo do **neprijetnih opazk** (64 %; večina deklet se strinja, da je nasilje, vendar malo manj od polovice; 47 % fantov se strinja) in **opravljanja** (večina odgovorov deklet; 47 % se strinja, 45 % odgovorov fantov se ne strinja). Podobno je pri **ignoriranju** in **izločanju iz družbe**, kjer se tudi največji delež dijakov in dijakinj, kar četrtnina, ni znala opredeliti.

3.5 ALI SI TUDI SAM IMEL IZKUŠNJE S SLEDEČIMI DEJANJI ?

Dijake smo povprašali še o tem, ali so dejanja iz četrtega vprašanja izvajali nad drugimi oz. se je to dogodilo njim. Dijaki so se lahko opredelili do naslednjih dejanj: izločanje iz družbe, poljubljanje, ščipanje, lasanje, izposojanje potrebščin, pljuvanje, prepisovanje, neprijetne opazke, žaljenje, spogledovanje, zaničevanje, božanje, odrivanje, opravljanje, postavljanje z oceno, širjenje slabih novic, udarec, ignoriranje, zbijanje šal na račun drugih, žgečkanje, kraja, otipavanje, izsiljevanje.

ALI SI IZVAJAL KATERO IZMED NAŠTETIH DEJANJ NAD DRUGIMI?

GRAF 14: ODGOVORI VSEH DIJAKOV PO DEJANJIH GLEDE NA ODPSTOTEK DIJAKOV, KI SO ODGOVORILI, DA SO OPRAVILI DEJANJE NAD DRUGIM UČENCEM, NAD UČITELJEM ALI NAD DRUGIM SOVRSTNIKOM IZVEN ŠOLE

NASILJE DIJAKOV NAD DIJAKI

Rezultati odgovorov dijakov kažejo, koliko dijakov je storilo določeno dejanje učencem njihove šole, učiteljem in tudi drugim sovrstnikom, ki ne obiskujejo iste šole kot učenci. Najbolj pogosto dejanje, ki so ga dijaki navedli in so ga napravili svojim sošolcem in ostalim učencem, je **prepisovanje** (42 %) in **izposojanje potrebščin** (44 %).

Več kot 20 % dijakov je navedlo, da so **žgečkali** (23 %), **zbijali šale na račun drugih** (24 %), **ignorirali** (23 %), **opravljali** (23 %), **odrivali** (21 %), **žalili** (21 %) in **izločali iz družbe** (22 %).

Med 10 in 20 % dijakov pa je navedlo, da so **izsiljevali** (10 %), **otipavali** (11 %), **udarili** (16 %), **širili slabe novice** (16 %), **se postavljali z oceno** (17 %), **božali** (16 %), **zaničevali** (14 %), omenili **neprijetne opazke** (18 %), **ščipali** (18 %) ter **poljubljali** (15 %).

Pod 10 % dijakov pa je navedlo, da so učence svoje šole **okradli** (9 %).

NASILJE DIJAKOV NAD UČITELJI

Glede odgovorov, ali so izvedli katera izmed teh dejanj tudi učiteljem svoje šole, so rezultati pričakovano nižji. Za večino dejanj, ki so jih opravili dijaki učiteljem, je navedlo največ 8 % pri **opravljanju** in **ignoriranju**, prav tako pa so učiteljem delili tudi **neprijetne opazke** (7 %).

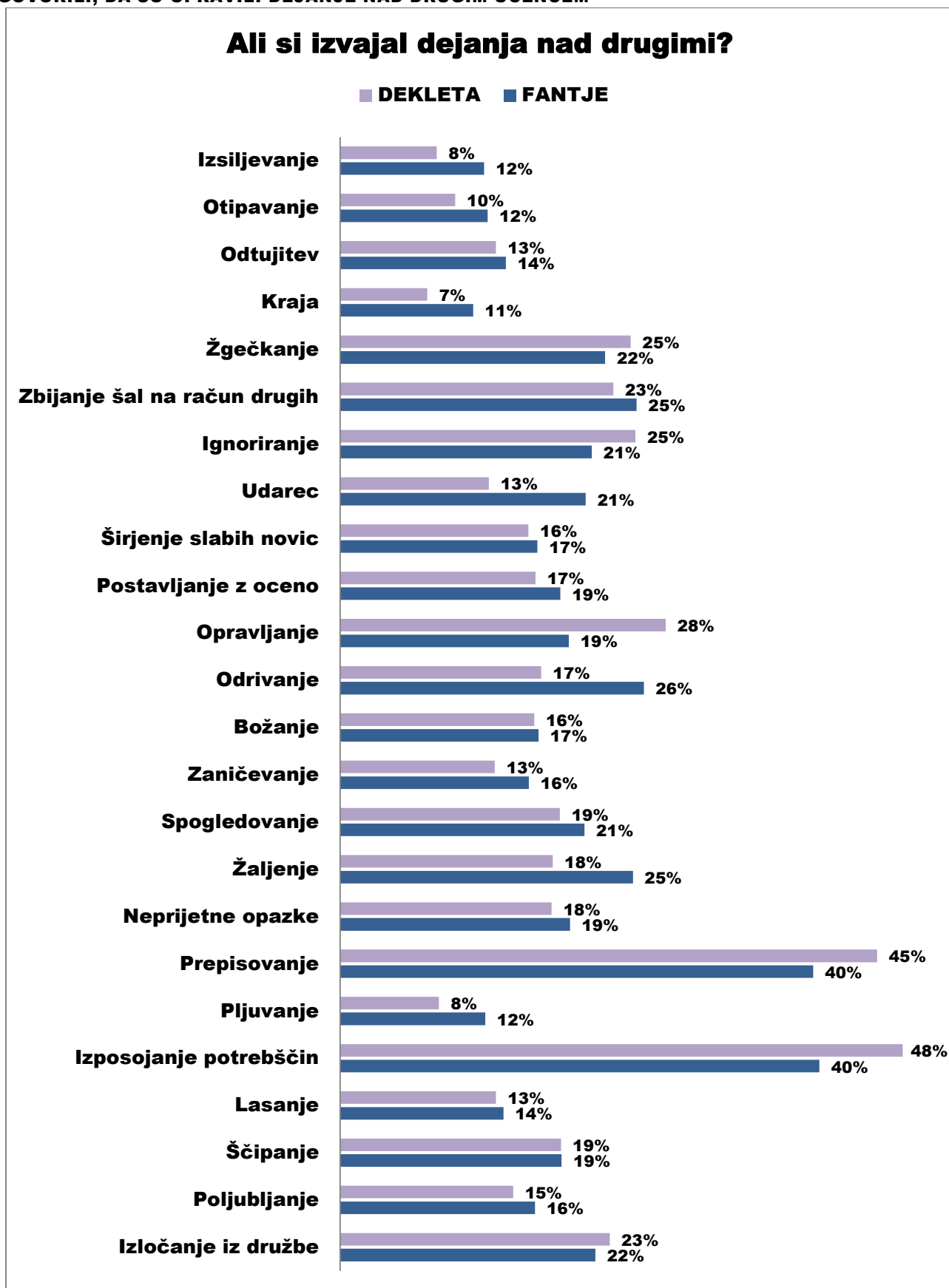
NASILJE DIJAKOV NAD SOVRSTNIKI IZVEN ŠOLE

Dijaki so navedli, da so nad drugimi sovrstniki opravili več naštetih dejanj, kot so jih opravili nad dijaki svoje šole. Pri nekaterih dejanjih je to tudi smiselno, saj se večji del socialnega življenja zgodi po končanem formalnem izobraževanju. Med očitna dejanja spada recimo **poljubljanje**, kjer je 32 % dijakov navedlo, da je to dejanje opravilo z osebo izven šole.

Nad 20 % dijakov je tako odgovorilo, da so **izsiljevali** (22 %), **otipavali** (23 %), **odtujili osebne predmete** (22 %), **okradli** (23 %), **žgečkali** (25 %), **zbijali šale na račun drugih** (21 %), **ignorirali** (22 %), **udarili** (24 %), **širili slabe novice** (21 %), **opravljali** (21 %), **odrivali** (21 %), **božali** (26 %), **zaničevali** (21 %), **spogledovali** (27 %), **žalili** (23 %), omenili **neprijetne opazke** (23 %), **pljuvali** (22 %), **lasali** (23 %), **ščipali** (24 %), **izločali iz družbe** (23 %).

Med dejanja, ki so jih dijaki naredili drugim sovrstnikom izven šole in ki jih je navedlo 10 do 20 % dijakov, pa spadata **postavljanje z oceno** (18 %) in **prepisovanje** (13 %), kar pa tudi predstavlja dejanje, ki je bolj vezano na samo šolsko okolje. Medtem ko je postavljanje z oceno del tekmovalnosti med učenci, tudi prepisovanje spada med dejanja, ki potekajo v času preverjanja znanja v okviru izobraževanja.

GRAF 15: ODGOVORI GLEDE NA SPOL PO DEJANJIH GLEDE NA ODSOTOK DIJAKOV, KI SO ODGOVORILI, DA SO OPRAVILI DEJANJE NAD DRUGIM UČENCEM

Pri primerjavi samo rezultatov glede na spol pri dejanjih, ki so jih dijaki izvedli nad dijaki iz svoje šole, lahko opazimo izrazita odstopanja pri nekaterih dejanjih. Nekatera dejanja je opravilo več deklet kot fantov, druga pa več fantov kot deklet.

Če pogledamo dejanja, ki jih je izvedel večji delež fantov kot deklet, lahko mednje štejemo **izsiljevanje** (12 % fantov, 8 % deklet), **otipavanje** (12 % fantov, 9 % deklet), **krajo** (11 % fantov, 7 % deklet), **zbijanje šal na račun drugih** (25 % fantov, 23 % deklet), **udarec** (20 % fantov, 12 % deklet), **širjenje slabih novic** (16 % fantov, 15 % deklet) **postavljanje z oceno** (18 % fantov, 16 % deklet), **odrivanje** (25 % fantov, 17 % deklet), **zaničevanje** (15 % fantov, 13 % deklet), **spogledovanje** (20 % fantov, 18 % deklet), **žaljenje** (24 % fantov, 18 % deklet), **neprijetne opazke** (19 % fantov, 17 % deklet), **pljuvanje** (12 % fantov, 9 % deklet).

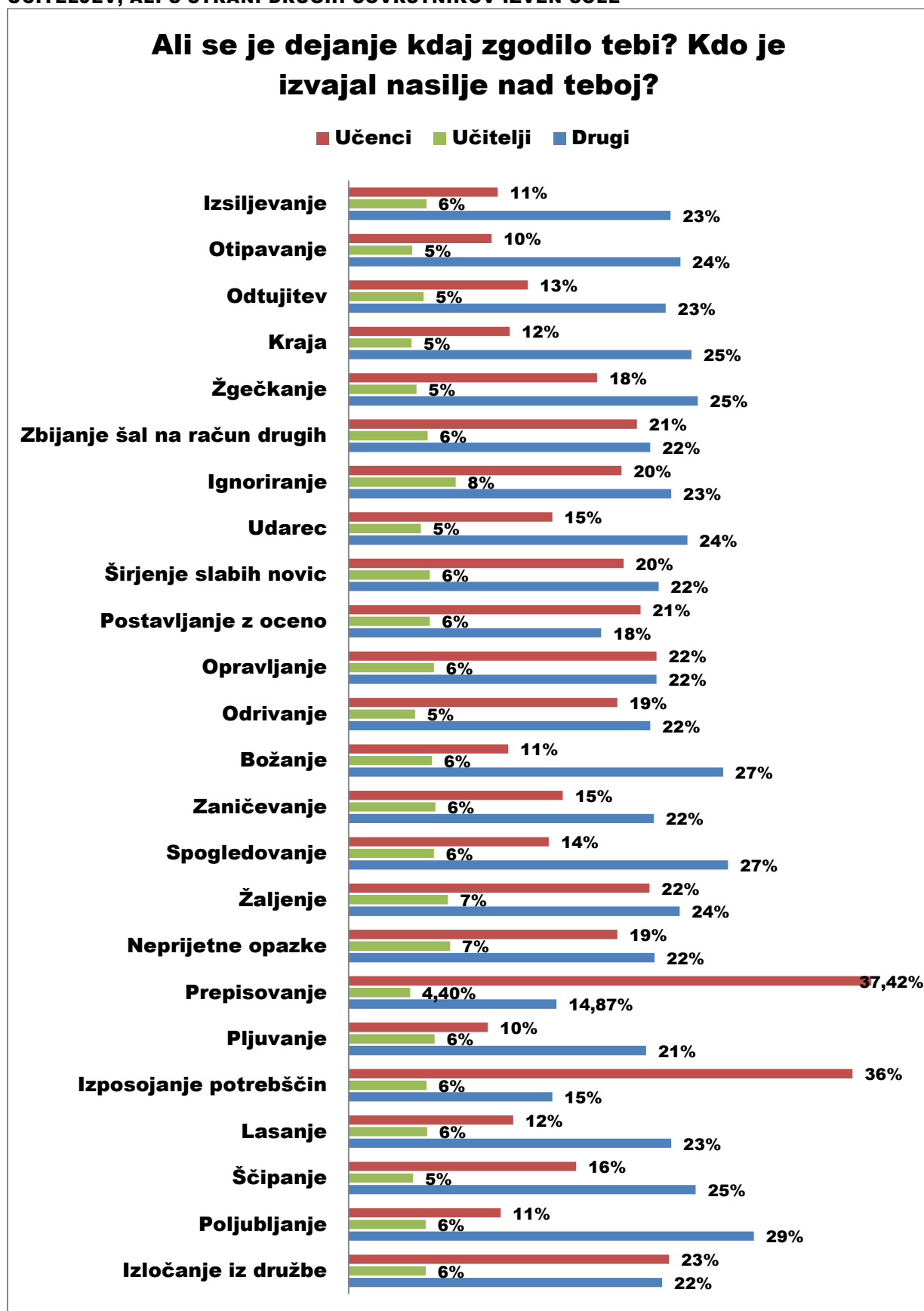
Dejanja, ki jih je navedlo večji del deklet kot fantov, pa so **žgečkanje** (24 % deklet, 22 % fantov), **opravljanje** (27 % deklet, 19 % fantov), **ignoriranje** (24 % deklet, 21 % fantov), **prepisovanje** (45 % deklet, 39 % fantov), **izposojanje potrebščin** (47 % deklet, 40 % fantov), **izločanje iz družbe** (22 % deklet, 21 % fantov).

Pri tem lahko opazimo, da pri vseh dejanjih fizične narave prevladujejo fantje, prav tako je večji delež fantov udeležen pri neposrednih dejanjih, kot so žaljenje, opazke, zaničevanje in pljuvanje. Dekleta pa se bolj poslužujejo posrednih in pasivnih oblik, kot sta ignoriranje in opravljanje.

3.6 ALI SE JE ENO IZMED NAŠTETIH DEJANJ KDAJ ZGODILO TEBI? KDO JE IZVAJAL NASILJE NAD TEBOJ?

Dijake smo povprašali še o tem, ali so se dejanja iz četrtega vprašanja vršila tudi nad njimi. Dijaki so se lahko opredelili do naslednjih dejanj: izločanje iz družbe, poljubljanje, ščipanje, lasanje, izposojanje potrebščin, pljuvanje, prepisovanje, neprijetne opazke, žaljenje, spogledovanje, zaničevanje, božanje, odrivanje, opravljanje, postavljanje z oceno, širjenje slabih novic, udarec, ignoriranje, zbijanje šal na račun drugih, žgečkanje, kraja, otipavanje, izsiljevanje.

GRAF 16: ODGOVORI VSEH DIJAKOV PO DEJANJIH GLEDE NA ODSOTOK DIJAKOV, KI SO ODGOVORILI, DA SE JE DEJANJE ZGODILO NJIM S STRANI DRUGIH UČENCEV, S STRANI UČITELJEV, ALI S STRANI DRUGIH SOVRSTNIKOV IZVEN ŠOLE

NASILJE DIJAKOV NAD DIJAKI

Rezultati odgovorov dijakov kažejo, koliko dijakov je bilo žrtev določenega dejanja s strani dijakov njihove šole, s strani učiteljev in tudi drugih sovrstnikov, ki ne obiskujejo iste šole.

Najbolj pogosto dejanje, ki so ga dijaki doživeli s strani svojih sošolcev, je **prepisovanje** (37 %) in **izposojanje potrebščin** (36 %).

Več kot 20 % dijakov je navedlo, da so se jim pripetila dejanja, kot so: **zbijanje šal na njihov račun** (20 %), **postavljanje z oceno** (20 %), **opravljanje** (22 %), **žaljenje** (21 %), **izločanje iz družbe** (23 %).

Med 10 in 20 % dijakov pa je doživelo sledeča dejanja: **izsiljevanje** (10 %), **otipavanje** (10 %), **odtujitev osebne lastnine** (12 %), **kraja** (11 %), **ignoriranje** (19 %), **udarec** (14 %), **širjenje slabih novic na njihov račun** (19 %), **odrivanje** (19 %), **božanje** (11 %), **zaničevanje** (15 %), **spogledovanje** (14 %), **tarča neprijetnih opazk** (19 %), **pljuvanje** (10 %), **lasanje** (11 %), **ščipanje** (16 %), **poljubljanje** (10 %).

NASILJE UČITELJEV NAD DIJAKI

Glede odgovorov, ali so bili dijaki žrtev tudi katerih izmed teh dejanj s strani učiteljev svoje šole, so prav tako rezultati pričakovano nižji. Večina dejanj, ki so jih opravili učitelji nad dijaki, se nanaša na **ignoriranje**, **žaljenje** ter **neprijetne opazke**, navedlo pa jih je največ 7 % dijakov.

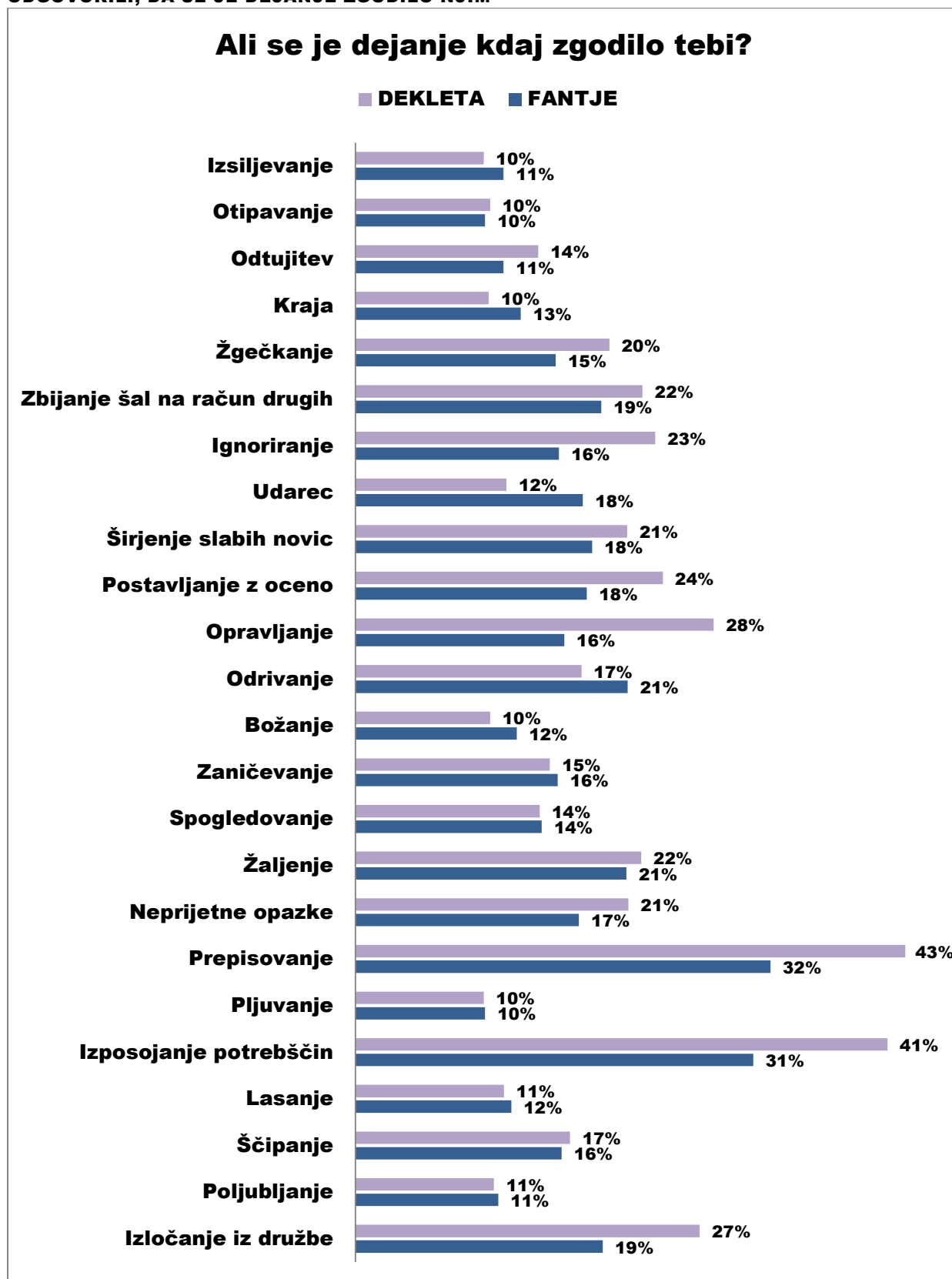
NASILJE SOVRSTNIKOV IZVEN ŠOLE NAD UČENCI

Dijaki so podobno navedli, da se je več od naštetih dejanj zgodilo s strani drugih sovrstnikov izven šole, kot so jih opravili dijaki iz šole. Pri nekaterih dejanjih je to tudi razumljivo, saj se velik del socialnega življenja posameznika zgodi izven časa izobraževanja. Med očitna dejanja zopet spada recimo **božanje** (26 %), **spogledovanje** (27 %) in **poljubljanje**, kjer je 29 % dijakov navedlo, da so to dejanje opravili z osebo izven šole.

Več kot 20 % dijakov je odgovorilo, da so **izsiljevali** (23 %), **otipavali** (23 %), **odtujili osebne predmete** (22 %), **okradli** (24 %), **žgečkali** (25 %), **zbijali šale na račun drugih** (21 %), **ignorirali** (23 %), **udarili** (24 %), **širili slabe novice** (22 %), **opravljali** (22 %), **odrivali** (21 %), **zaničevali** (21 %), **spogledovali** (27 %), **žalili** (23 %), omenili **neprijetne opazke** (21 %), **pljuvali** (21 %), **lasali** (23 %), **ščipali** (24 %), **izločali iz družbe** (23 %).

Med dejanja, ki jih je navedlo 10 do 20 % dijakov, ki so jih dijaki naredili drugim sovrstnikom izven šole, pa spadata **postavljanje z oceno** (18 %) in **prepisovanje** (14 %). Ti dve obliki nasilja sta se pojavljali tudi v času preverjanja znanja v šoli.

GRAF 17: ODGOVORI GLEDE NA SPOL PO DEJANJIH GLEDE NA ODPSTOTEK DIJAKOV, KI SO ODGOVORILI, DA SE JE DEJANJE ZGODILO NJIM

V zgornji tabeli so predstavljeni rezultati dožemanja obeh spolov glede dejanj, ki so jim jih povzročili sošolci. Tako lahko ocenimo stopnjo nasilja, ki se vrši med dijaki. Prav tako lahko opazimo različne specifične različnih dejanj in opazimo, katerim dejanjem so bolj podvrženi fantje in katerim dekleta.

Med dejanja, ki se glede na odgovore v večji meri dogajajo dekletom, lahko uvrstimo **odtujitev** osebnih predmetov (14 % deklet, 11 % fantov), **žgečkanje** (19 % deklet, 15 % fantov), **zbijanje šal na njihov račun** (22 % deklet, 19 % fantov), **ignoriranje** (23 % deklet, 15 % fantov), **širjenje slabih novic** (21 % deklet, 18 % fantov), **postavljanje z oceno** (23 % deklet, 17 % fantov), **opravljanje** (27 % deklet, 16 % fantov), **žaljenje** (22 % deklet, 21 % fantov), **neprijetne opazke** (23 % deklet, 17 % fantov), **prepisovanje** (42 % deklet, 32 % fantov), **izposojanje potrebščin** (41 % deklet, 30 % fantov), **izločanje iz družbe** (26 % deklet, 19 % fantov).

Dejanja, ki so jim bolj podvrženi fantje kot dekleta, pa sodijo **kraja** (12 % fantov, 10 % deklet), **udarec** (17 % fantov, 11 % deklet), **odrivanje** (21 % fantov, 17 % deklet), **božanje** (12 % fantov, 10 % deklet).

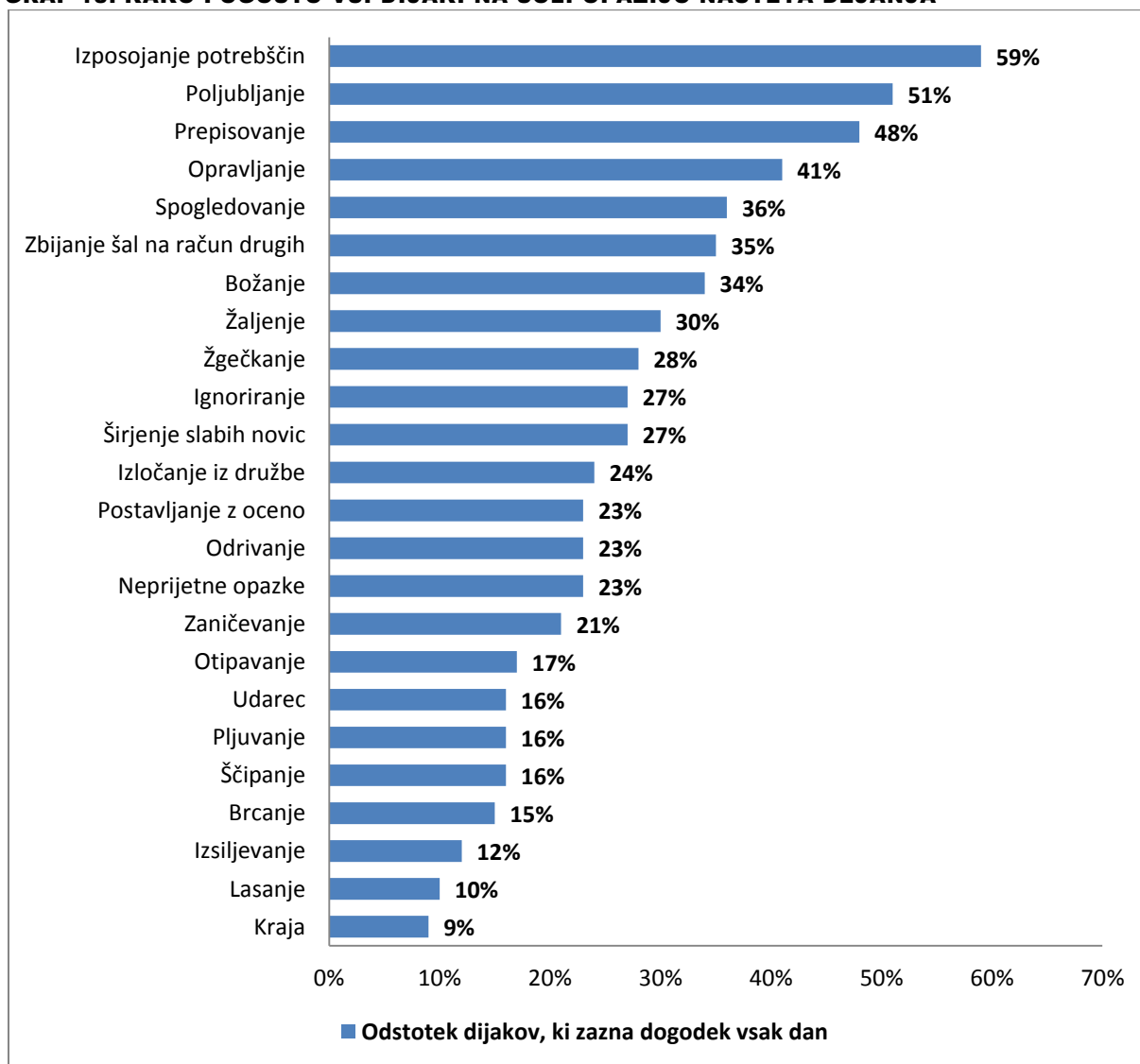
Zelo podoben delež pa so tako dekleta kot fantje navedli pri **otipavanju** (10 % fantov, 10 % deklet), **zaničevanju** (15 % fantov, 15 % deklet), **spogledovanju** (14 % fantov, 14 % deklet), **pljuvanju** (10 % fantov, 10 % deklet), **lasanju** (12 % fantov, 11 % deklet), **ščipanju** (16 % fantov, 16 % deklet), **poljubljanju** (11 % fantov, 10 % deklet).

Ponovno lahko opazimo, da so pri fantih veliko bolj v ospredju dejanja fizične narave. Med temi lahko opazimo udarec in odrivanje, ki ju lahko označimo za bolj agresivni telesni dejanji. Pri dekletih pa je bolj opazno verbalno nasilje in pasivna agresija, kot so recimo ignoriranje, širjenje slabih novic, neprijetne opazke in opravljanje.

3.7 KAKO POGOSTO OPAZIŠ NA ŠOLI NASLEDNJA DEJANJA?

Dijake smo povprašali o njihovi zaznavi pogostosti različnih interakcij (dejanj), ki se dogajajo med njimi v času, ki ga preživijo v šoli oziroma okolici šole. Dijaki so se lahko opredelili do naslednjih dejanj: izločanje iz družbe, poljubljanje, ščipanje, lasanje, izposojanje potrebščin, pljuvanje, prepisovanje, neprijetne opazke, žaljenje, spogledovanje, zaničevanje, božanje, odrivanje, opravljanje, postavljanje z oceno, širjenje slabih novic, udarec, ignoriranje, zbijanje šal na račun drugih, žgečkanje, kraja, otipavanje, izsiljevanje. Dijaki so lahko navedli, da dejanje opazijo vsak dan, večkrat na teden, enkrat na teden, večkrat na mesec, enkrat na mesec, večkrat na leto, enkrat na leto ali da dejanja ne opazijo.

GRAF 18: KAKO POGOSTO VSI DIJAKI NA ŠOLI OPAZIJO NAŠTETA DEJANJA

KATERA DEJANJA DIJAKI OPAZIJO DNEVNO

Dijaki so odgovorili, da vsak dan³ opazijo ignoriranje (59 %), kraja (51 %), širjenje slabih novic (48 %), žaljenje (41 %), zaničevanje (34 %), opravljanje (30 %), postavljanje z oceno (23 %) in dajanje neprijetnih opazk (23 %).

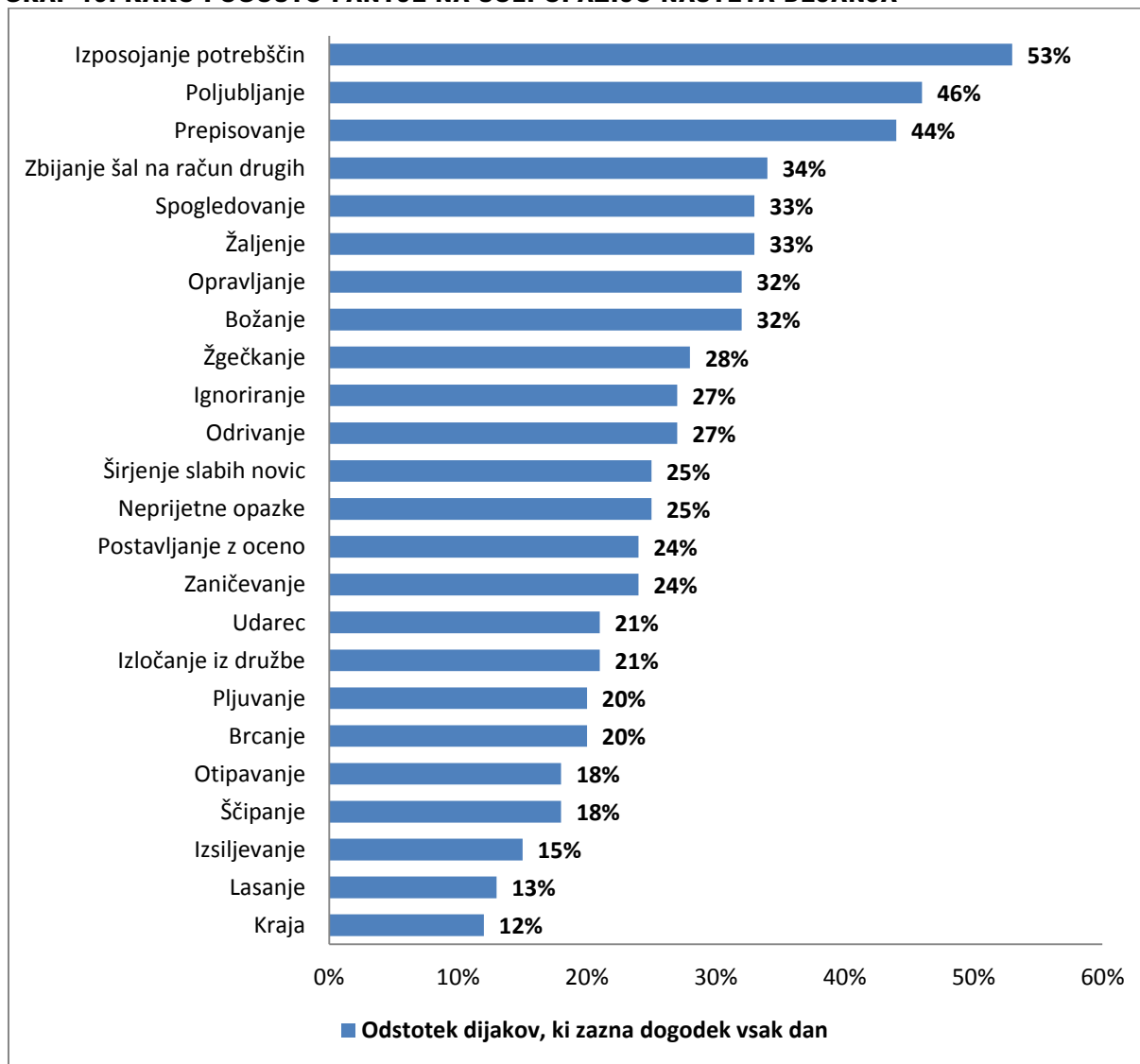
Ugotovimo lahko, da dijaki med najbolj prepoznavnimi fizičnimi vrstami nasilja dnevno opazijo odrivanje (36 %), lasanje (35 %), ščipanje (28 %). Med najbolj prepoznavnimi verbalnimi vrstami nasilja pa dijaki dnevno opazijo širjenje slabih novic (48 %), žaljenje (41 %), zaničevanje (35 %).

³ Navedena so dejanja, ki jih je opazila vsaj petina dijakov (<20 %).

KAKO POGOSTO FANTJE OPAZIJO DOLOČENA DEJANJA

V nadaljevanju je tabela, ki prikazuje samo odgovore fantov o tem, kako pogosto so opazili določena dejanja. Namen tega je ugotoviti, kakšna je razlika med spoloma in katera dejanja opazijo bolj kot dekleta.

GRAF 19: KAKO POGOSTO FANTJE NA ŠOLI OPAZIJO NAŠTETA DEJANJA

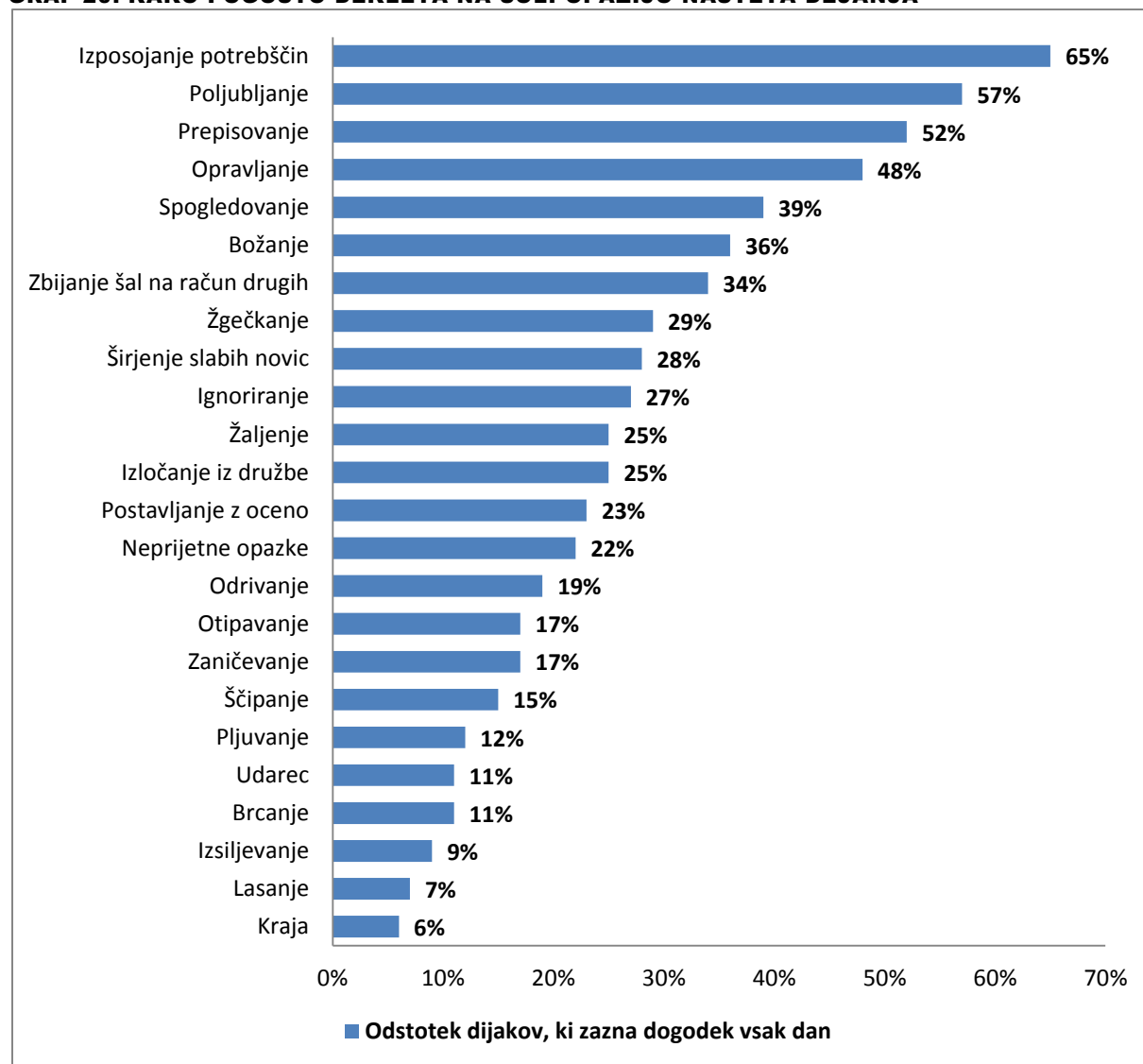
KATERA DEJANJA FANTJE OPAZIJO DNEVNO

Fantje so odgovorili, da vsak dan opazijo zbijanje šal na račun drugih (34 %), žaljenje (33 %), opravljanje (32 %), ignoriranje (27 %), širjenje slabih novic (25 %), neprijetne opazke (25 %).

Med najbolj prepoznavnimi fizičnimi vrstami nasilja pa dijaki dnevno opazijo odrivanje (27 %), udarce (21 %), pljuvanje in brcanje (20 %).

KAKO POGOSTO DEKLETA OPAZIJO DOLOČENA DEJANJA

GRAF 20: KAKO POGOSTO DEKLETA NA ŠOLI OPAZIJO NAŠTETA DEJANJA

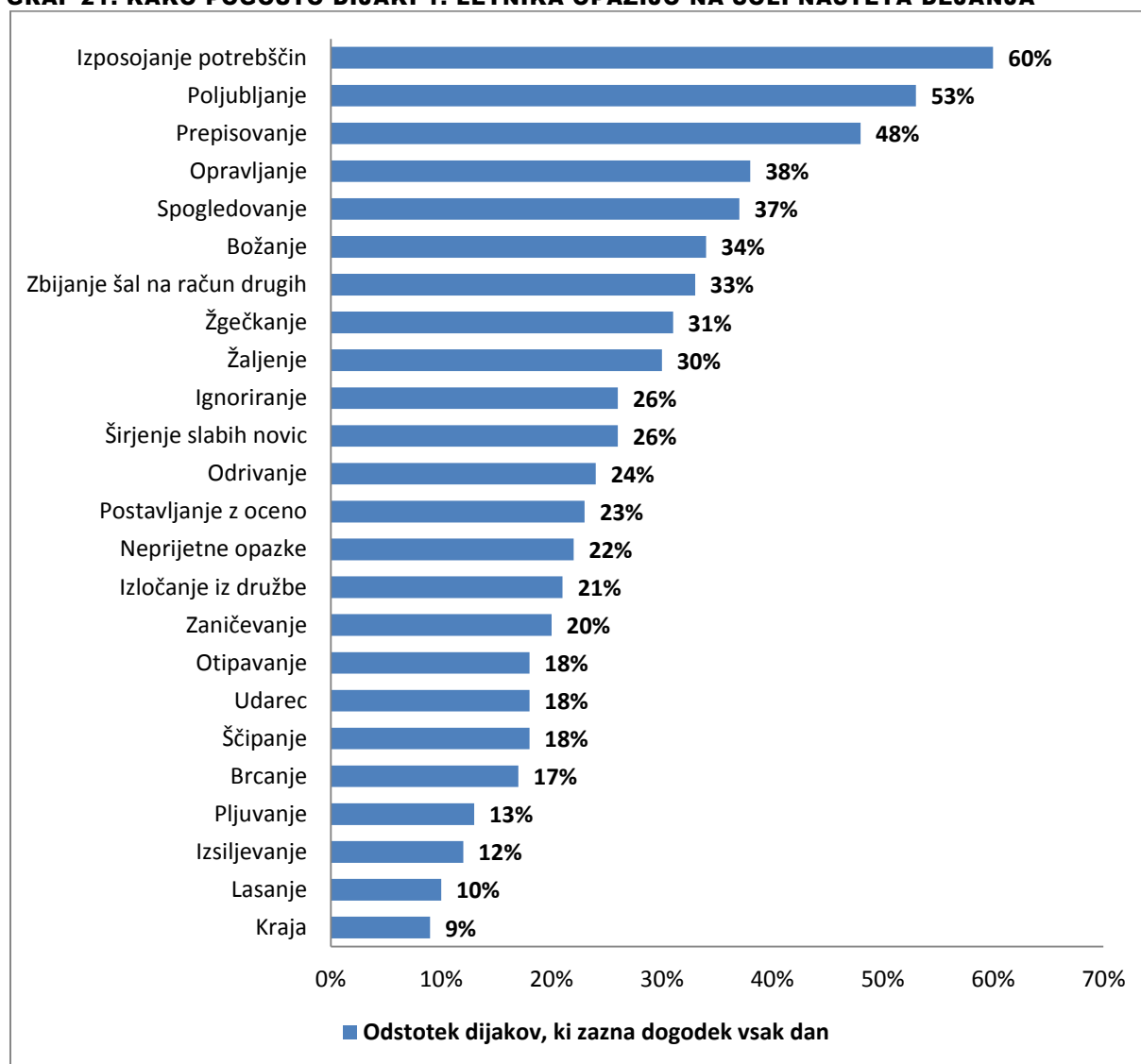
KATERA DEJANJA DEKLETA OPAZIJO DNEVNO

Dekleta so odgovorila, da vsak dan opazijo opravljanje (57 %), zbijanje šal na račun drugih (34 %), širjenje slabih novic (28 %), ignoriranje (27 %), žaljenje (25 %), izločanje iz družbe (25 %), postavljanje z oceno (23 %) in neprijetne opazke (22 %).

Med najbolj prepoznavnimi fizičnimi vrstami nasilja pa dnevno opazijo odrivanje (19 %), otipavanje (17 %) in ščipanje (15 %).

KAKO POGOSTO DIJAKI 1. LETNIKA OPAZIJO DOLOČENA DEJANJA

GRAF 21: KAKO POGOSTO DIJAKI 1. LETNIKA OPAZIJO NA ŠOLI NAŠTETA DEJANJA

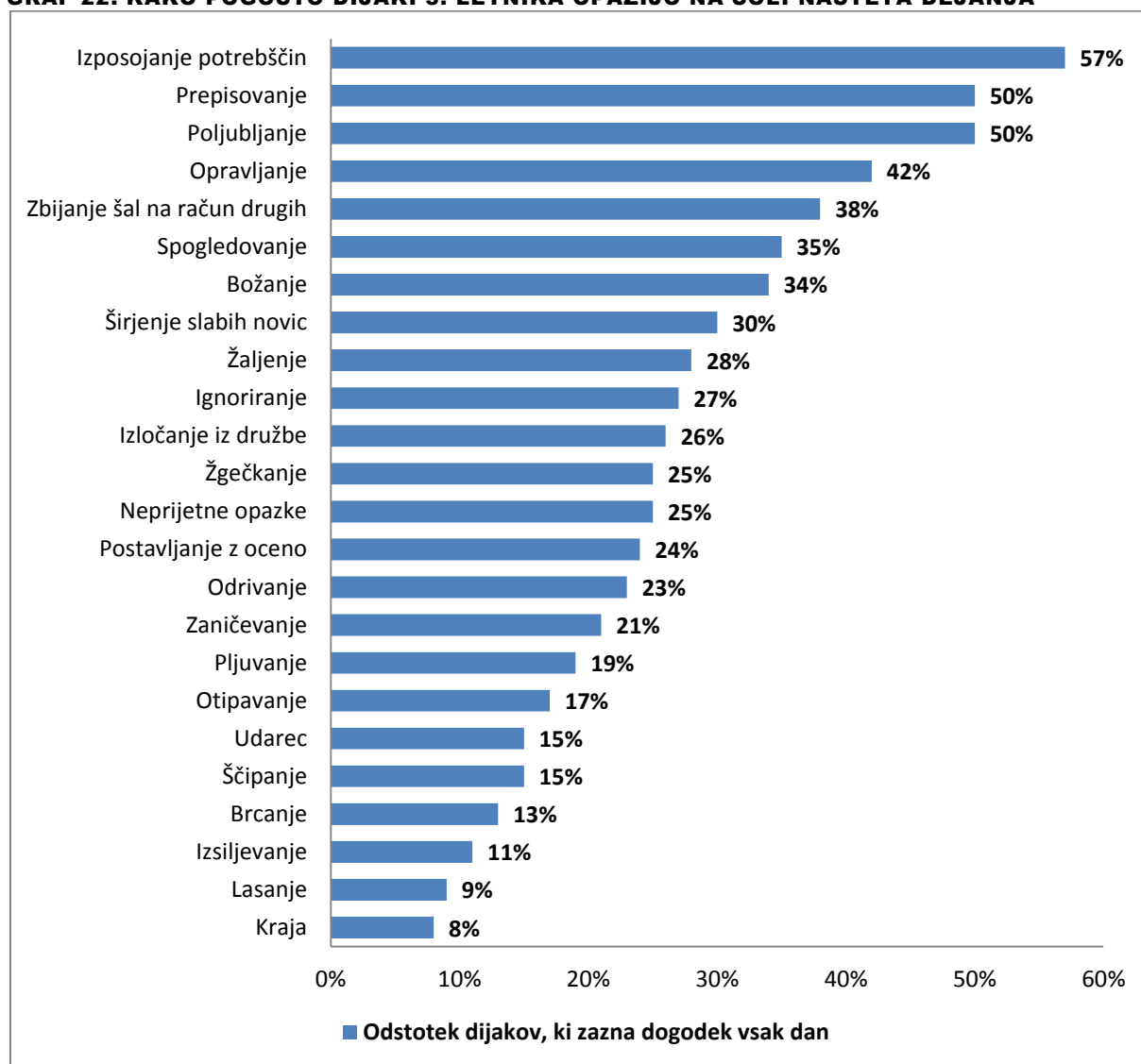
KATERA DEJANJA OPAZIJO DIJAKI 1. LETNIKA DNEVNO

Dijaki 1. letnika so odgovorili, da vsak dan opazijo opravljanje (38 %), zbijanje šal na račun drugih (33 %), žaljenje (30 %), ignoriranje (26 %) in širjenje slabih novic (26 %).

Med najbolj prepoznavnimi fizičnimi vrstami nasilja dijaki 1. letnika dnevno opazijo odrivanje (24 %), udarec (18 %), ščipanje (18 %) in brcanje (17 %).

KAKO POGOSTO DIJAKI 3. LETNIKA OPAZIJO DOLOČENA DEJANJA

GRAF 22: KAKO POGOSTO DIJAKI 3. LETNIKA OPAZIJO NA ŠOLI NAŠTETA DEJANJA

KATERA DEJANJA OPAZIJO DIJAKI 3. LETNIKA DNEVNO

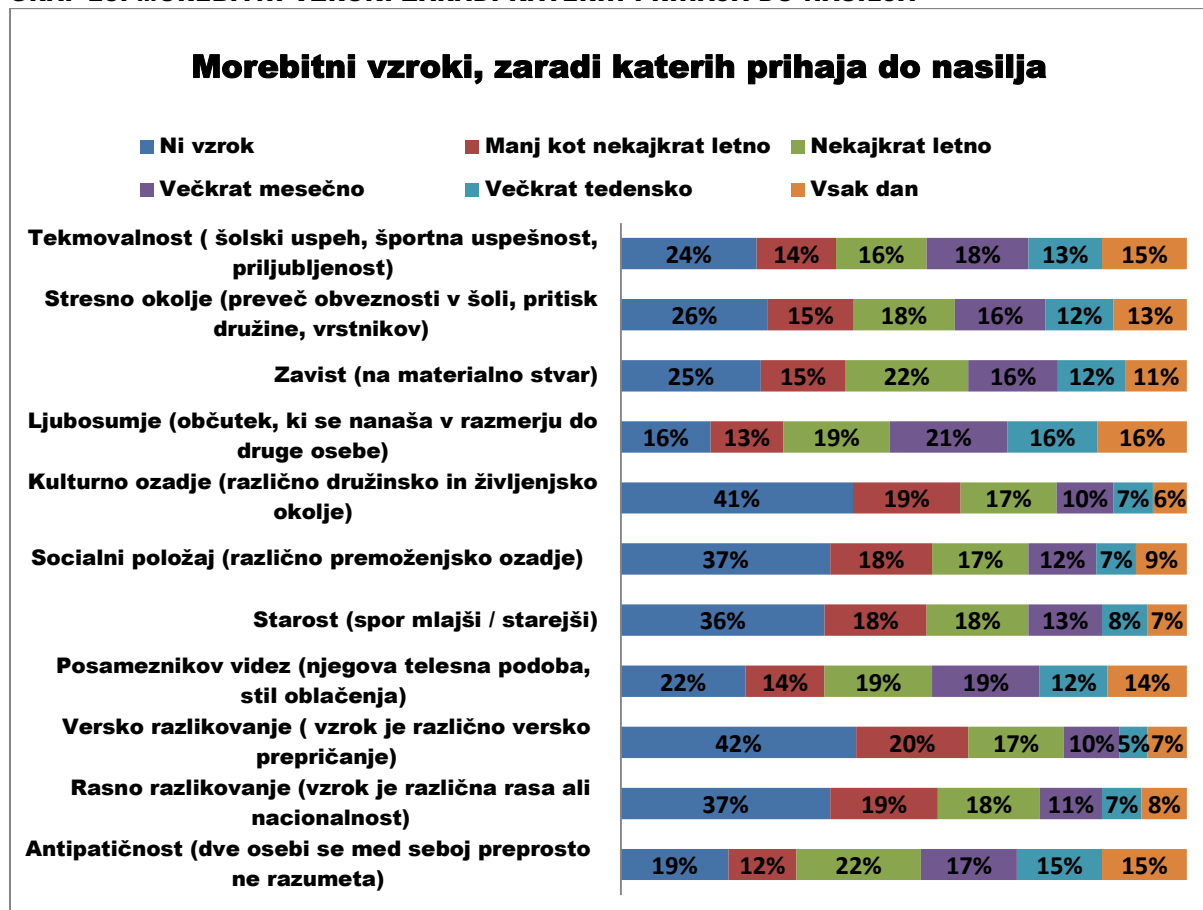
Dijaki 3. letnika so odgovorili, da vsak dan opazijo opravljanje (42 %), zbijanje šal na račun drugih (38 %), širjenje slabih novic (30 %), žaljenje (28 %), ignoriranje (27 %), izločanje iz družbe (26 %), neprijetne opazke (25 %).

Iz raziskave lahko ugotovimo, da dijaki 3. letnika med najbolj prepoznavnimi fizičnimi vrstami nasilja dnevno opazijo odrivanje (23 %), pljuvanje (19 %), otipavanje (17 %) in udarec (15 %).

3.8 NEKAJ MOREBITNIH VZROKOV, ZARADI KATERIH PRIHAJA DO NASILJA

Dijake smo povprašali tudi po njihovem mnenju o vzrokih za nasilje. Ti so prikazani v tabeli ter kako pogosto se je skozi leto pojavil določen izbrani vzrok nasilja.

GRAF 23: MOREBITNI VZROKI ZARADI KATERIH PRIHAJA DO NASILJA

V največji meri so dijaki odgovorili, da vzrok nasilja ni versko razlikovanje (42 %), kulturno ozadje (41 %), socialni položaj (37 %), rasno razlikovanje (37 %), starost (36 %).

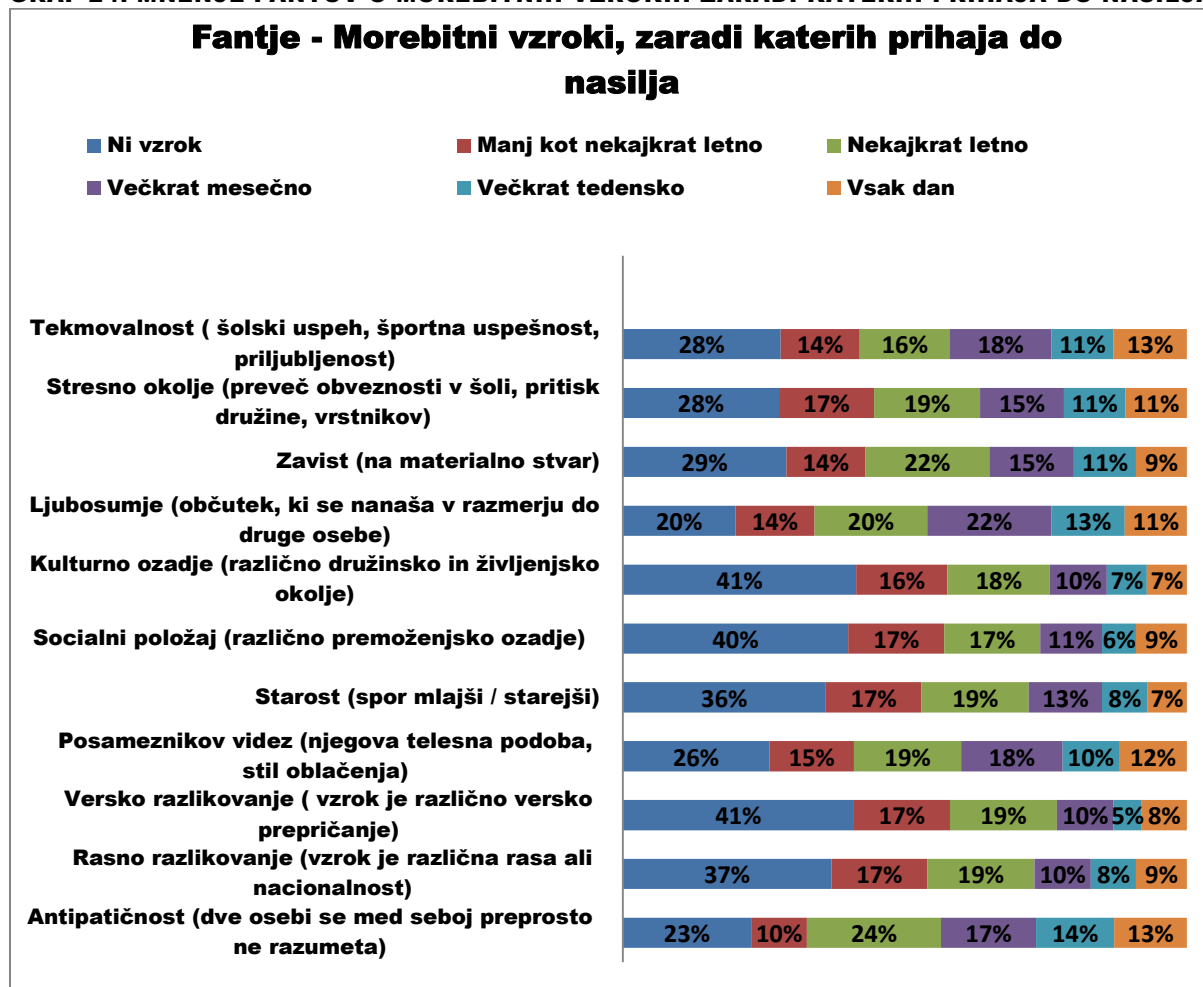
Dijaki so izrazili, da je največkrat vzrok nasilja ljubosumje in antipatičnost. Za ljubosumje je 16 % dijakov omenilo, da se pojavi kot razlog vsak dan, da to ni razlog pa je označilo le 16 % dijakov. Podobno je za antipatičnost 15 % dijakov omenilo, da je dnevno vzrok za nasilje, prav tako pa je le 19 % dijakov menilo, da antipatičnost ni vzrok za nasilje.

ZAZNAVANJE DIJAKOV O DNEVNIH VZROKIH NASILJA

Največkrat dijaki opazijo kot vzrok nasilnega obnašanja tekmovalnost (15 %), antipatičnost (15 %), posameznikov videz (14 %), stresno okolje (13 %) in zavist (11%).

MNENJE FANTOV O VZROKIH NASILJA

GRAF 24: MNENJE FANTOV O MOREBITNIH VZROKIH ZARADI KATERIH PRIHAJA DO NASILJA

Iz odgovorov fantov lahko ugotovimo, da so v največji meri odgovorili, da vzrok nasilja ni versko razlikovanje (41 %), kulturno ozadje (41 %) socialni položaj (40 %), rasno razlikovanje (37 %), starost (36 %).

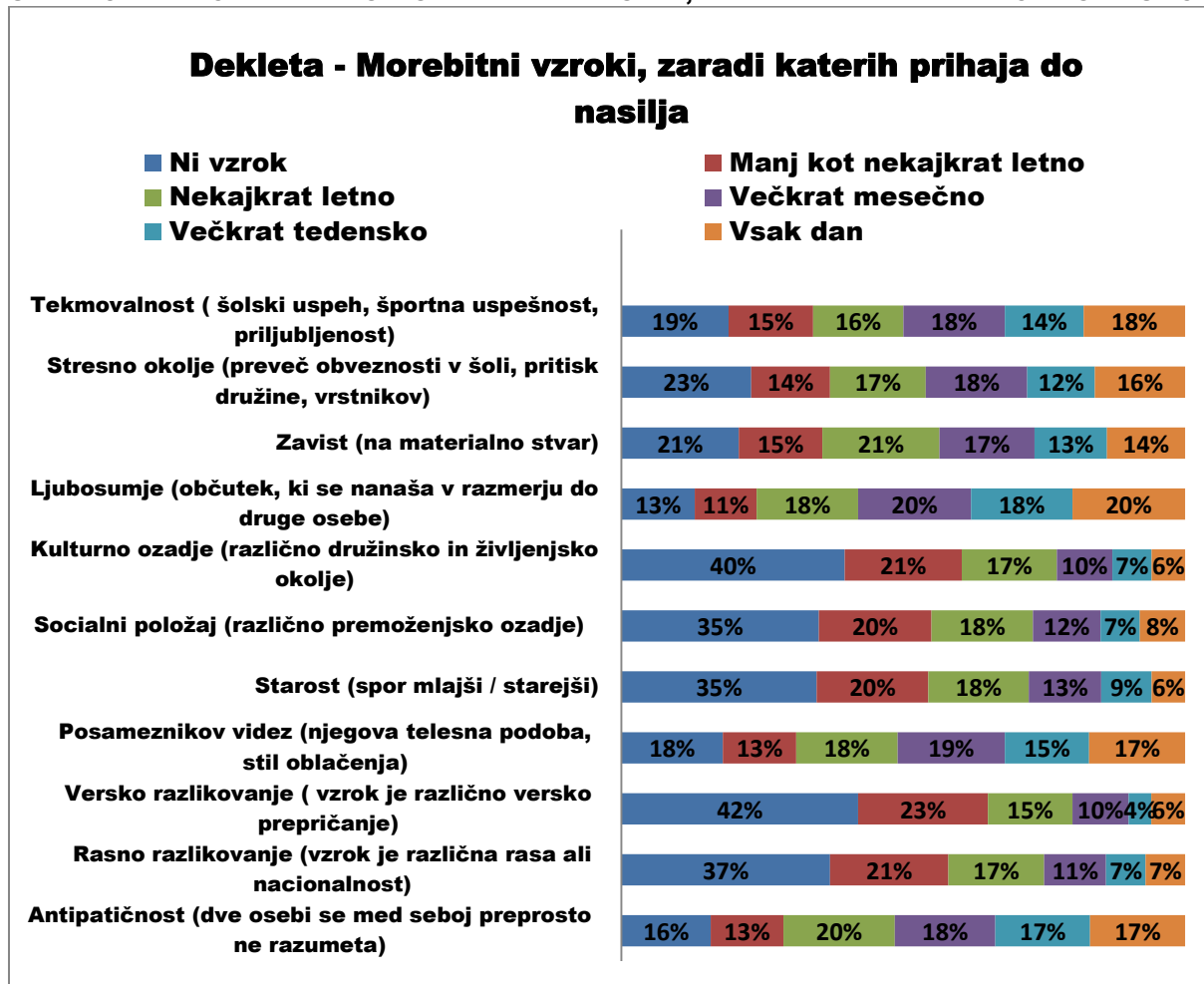
Fantje so izrazili, da je največkrat vzrok nasilja ljubosumje, antipatičnost ter tekmovalnost. Za ljubosumje je 11 % fantov omenilo, da se pojavi kot razlog vsak dan, da to ni razlog, pa je označilo 20 % fantov. Podobno je za antipatičnost 13 % fantov omenilo, da je dnevno vzrok za nasilje, 23 % fantov pa je menilo, da antipatičnost ni vzrok za nasilje. Glede tekmovalnosti je 13 % fantov omenilo, da je dnevno vzrok za nasilje, 28 % fantov pa je menilo, da tekmovalnost ni vzrok za nasilje.

ZAZNAVANJE FANTOV O DNEVNIH VZROKIH NASILJA

Največkrat dijaki opazijo kot vzrok nasilnega obnašanja tekmovalnost (13 %), antipatičnost (13 %), posameznikov videz (12 %), stresno okolje (11 %) in ljubosumje (11 %).

MNENJE DEKLET O VZROKIH NASILJA

GRAF 25: MNENJE DEKLET O MOREBITNIH VZROKIH, ZARADI KATERIH PRIHAJA DO NASILJA

Pri odgovorih deklet lahko ugotovimo, da so v največji meri odgovorila, da ni vzrok nasilja versko razlikovanje (42 %), kulturno ozadje (40 %), rasno razlikovanje (37 %), socialni položaj (35 %) ter starost (35 %).

Dekleta so navedla, da je največkrat vzrok nasilja ljubosumje, antipatičnost ter tekmovalnost ter posameznikov videz. Za ljubosumje je kar 20 % deklet omenilo, da se pojavi kot razlog vsak dan, da to ni razlog pa je označilo le 13 % deklet. Podobno je za antipatičnost 17 % deklet označilo, da je dnevno vzrok za nasilje, samo 16 % deklet pa je menilo, da antipatičnost ni vzrok za nasilje. Pri tekmovalnosti je 18 % deklet menilo, da je dnevno vzrok za nasilje, 19 % deklet pa je menilo, da to ni vzrok za nasilje. Za posameznikov videz pa je 17 % deklet menilo, da je vsak dan vzrok za nasilje, da ni vzrok pa je odgovorilo 18 % deklet.

POSEBNOSTI MED FANTI IN DEKLETI

Fantje in dekleta podobno menijo o temu, da versko razlikovanje, kulturno ozadje, rasno razlikovanje, socialni položaj in starost niso vzroki za nasilje. Večinoma pa se strinjajo, da so vzroki pri vsakodnevnem pojavu nasilja ljubosumje, antipatičnost in tekmovalnost.

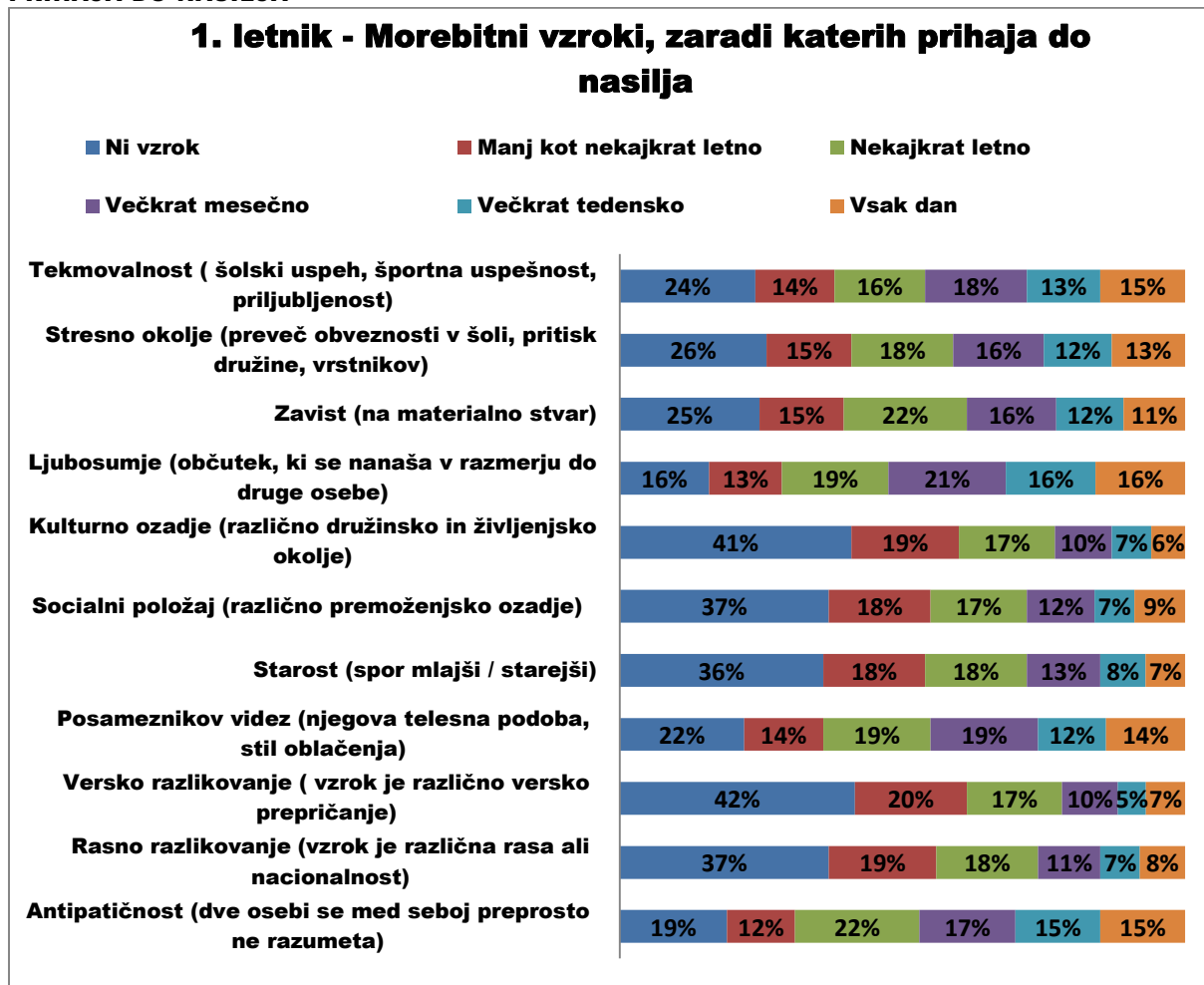
Razlika pa se pojavlja pri deležih. Pri ljubosumju je veliko večji delež deklet menilo, da je to vzrok, kot pri fantih. Da je vzrok vsakodnevnega nasilja, je menilo 11 % fantov in 20 % deklet, prav tako pa je le 13 % deklet menilo, da ljubosumje ni vzrok, medtem ko je delež tako mislečih fantov 20 %. To jasno prikazuje, da dekleta ljubosumje veliko bolj opredeljujejo kot vzrok kot fantje.

Podobno razliko vidimo pri tekmovalnosti. Medtem ko le 13 % fantov meni, da je vzrok nasilja tekmovalnost, tako meni 18 % deklet. Podobno pa le 19 % deklet meni, da tekmovalnost ni vzrok, medtem ko je delež fantov 28 %. Pri antipatičnosti prav tako lahko opazimo, da jo le 13 % fantov opredeli kot razlog za vsakodnevno nasilje, medtem ko se je tako opredelilo 17 % deklet. Da antipatičnost ni vzrok, pa meni 16 % deklet in kar 23 % fantov.

Določene razlike se pojavijo tudi pri ostalih razlogih, saj fantje ne priznavajo v enaki meri kot dekleta, da so vzroki nasilja tudi stresno okolje, zavist, posameznikov videz. Pri teh odgovorih je več deklet kot fantov opredelilo, da so to razlogi za nasilje.

MNENJE DIJAKOV 1. LETNIKA O VZROKIH NASILJA

GRAF 26: MNENJE DIJAKOV 1. LETNIKA O MOREBITNIH VZROKIH, ZARADI KATERIH PRIHAJA DO NASILJA

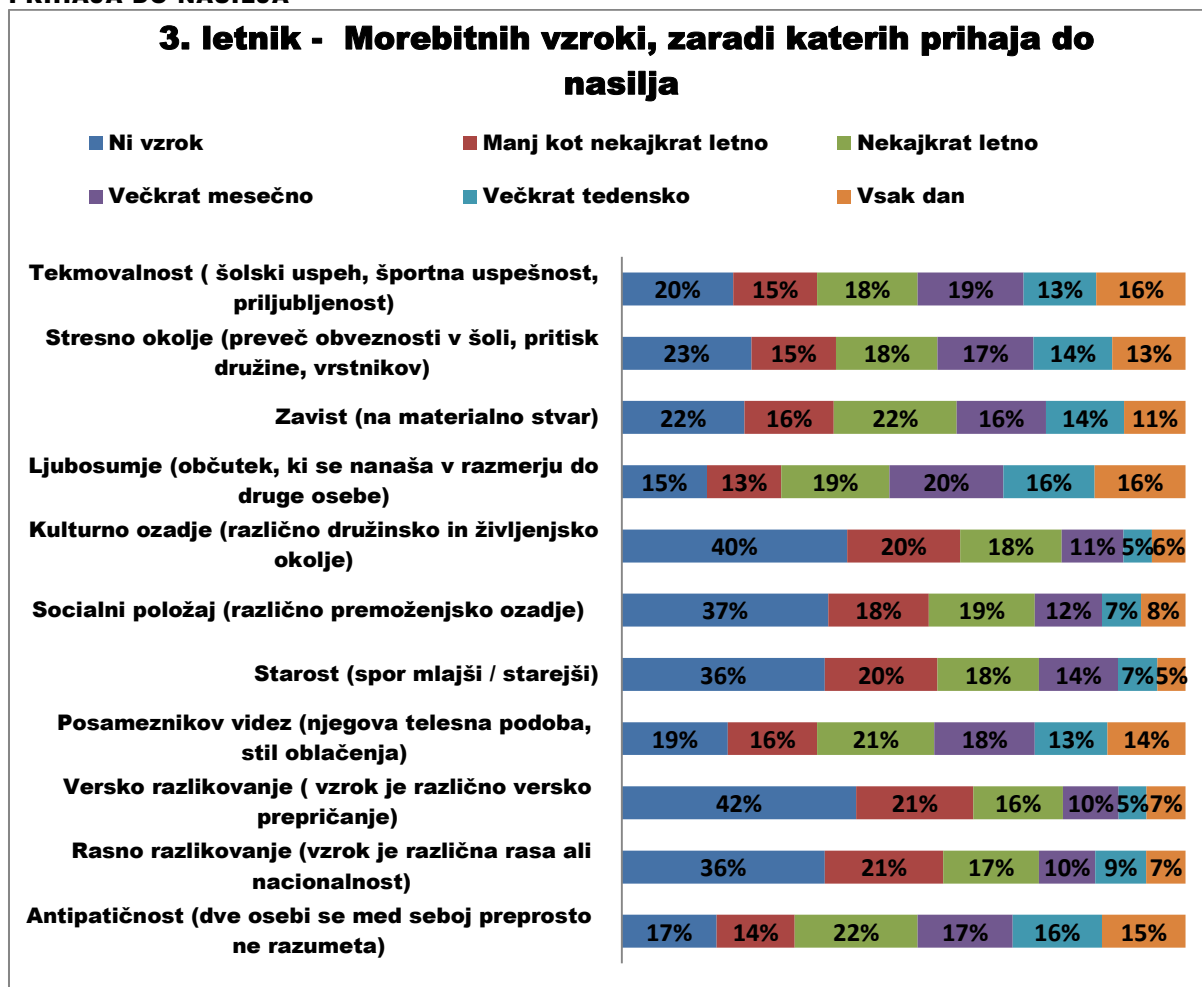
Pri pregledu mnenj dijakov glede na letnik izobraževanja oziroma glede na starost, lahko vidimo, da so dijaki 1. letnika v večini odgovorili, da vzroki za nasilje niso versko razlikovanje (42 %), kulturno ozadje (41 %), socialni položaj (37 %), rasno razlikovanje (37 %).

ZAZNAVANJE DIJAKOV 1. LETNIKA O DNEVNIH VZROKIH NASILJA

Dijaki 1. letnika so pri vsakodnevem nasilju najbolj poudarili ljubosumje, tekmovalnost, antipatičnost in posameznikov videz. Pri ljubosumju je 16 % dijakov 1. letnika odgovorilo, da je dnevno vzrok nasilja, 16 % pa jih je menilo, da to ni razlog. Za tekmovalnost je 15 % dijakov 1. letnika odgovorilo, da predstavlja vzrok vsak dan, 24 % dijakov pa, da to ni vzrok za nasilje. Pri antipatičnosti pa se je 15 % dijakov 1. letnika strinjalo, da predstavlja vsakodnevno vzrok za nasilje, medtem ko je 19 % dijakov 1. letnika označilo, da antipatičnost ne predstavlja vzroka za nasilje. Pri dijakih 1. letnika lahko opazimo, da je tudi 14 % dijakov označilo, da je vsak dan vzrok za nasilje posameznikov videz, medtem ko je le 22 % dijakov menilo, da to ni vzrok za nasilje.

MNENJE DIJAKOV 3. LETNIKA O VZROKIH NASILJA

GRAF 27: MNENJE DIJAKOV 3. LETNIKA O MOREBITNIH VZROKIH, ZARADI KATERIH PRIHAJA DO NASILJA

Dijaki 3. letnika so prav tako v večini odgovorili, da niso vzroki za nasilje versko razlikovanje (42 %), kulturno ozadje (40 %), socialni položaj (37 %), rasno razlikovanje (36 %).

ZAZNAVANJE DIJAKOV 3. LETNIKA O DNEVNIH VZROKIH NASILJA

Dijaki 3. letnika so pri vsakodnevem nasilju prav tako poudarili ljubosumje, tekmovalnost, antipatičnost in posameznikov videz. Pri ljubosumju jih je 16 % odgovorilo, da je to vzrok nasilja vsak dan, da ni vzrok pa meni 15 % dijakov 3. letnika. Glede tekmovalnosti je prav tako 16 % dijakov 3. letnika odgovorilo, da predstavlja vzrok vsak dan, 20 % njihovih vrstnikov pa je odgovorilo, da tekmovalnost ni vzrok za nasilje. Pri antipatičnosti je 15 % dijakov 3. letnika navedlo, da predstavlja vzrok za vsakodnevno nasilje, le za 17 % dijakov 3. letnika pa ne predstavlja vzroka za nasilje. Kot vzrok za vsakodnevno nasilje je posameznikov videz navedlo 14 % dijakov 3. letnika, le 19 % dijakov pa jih je menilo, da to ne predstavlja vzroka za nasilje.

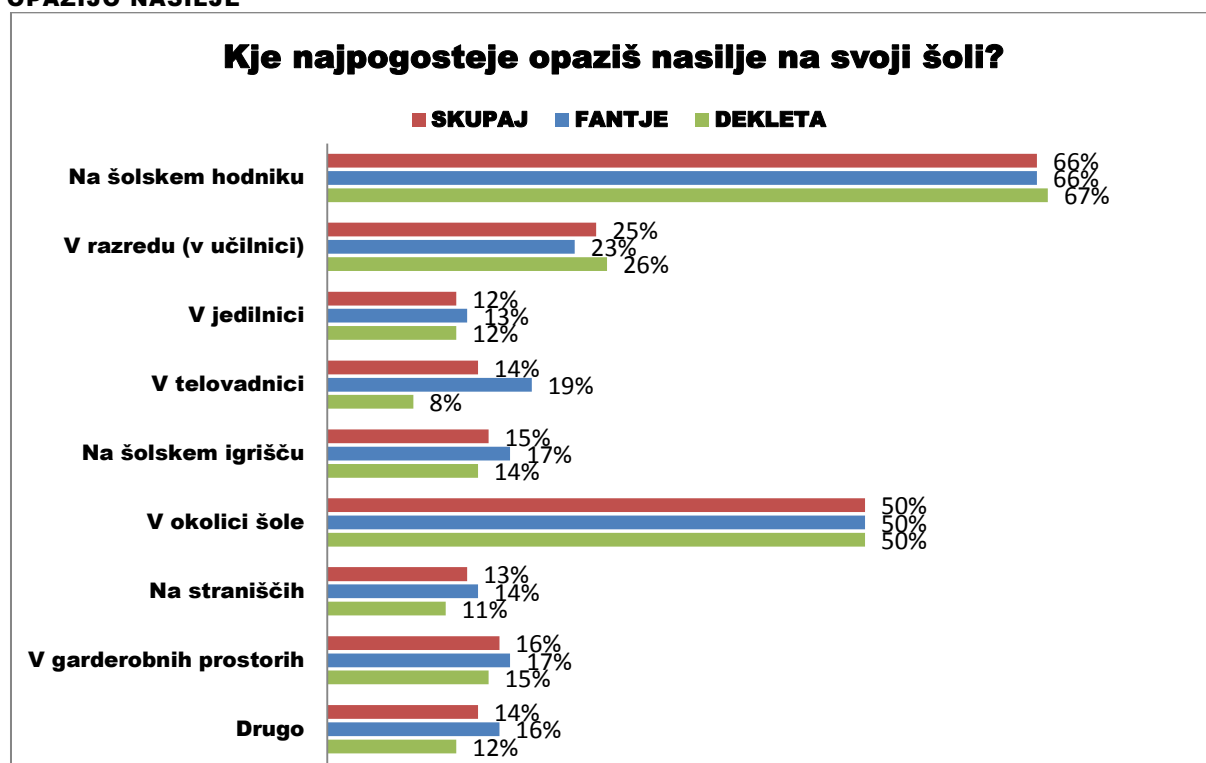
POSEBNOSTI MED DIJAKI 1. IN 3. LETNIKA

Pri primerjavi med obema letnikoma lahko opazimo, da podoben delež dijakov 1. in 3. letnika meni, da versko razlikovanje, kulturno ozadje, socialni položaj in raso razlikovanje niso vzroki za nasilje. Prav tako lahko opazimo, da zelo podobno menijo glede vzrokov, ki so povod za vsakodnevno nasilje. Tu so dijaki 1. in 3. letnika podobno opredelili ljubosumje, tekmovalnost, antipatičnost in posameznikov videz.

Opazimo pa lahko, da ne obstaja veliko razlik v mnenju o nasilju med dijaki 1. in 3. letnika. Pri vseh naštetih vzrokih so dijaki obeh letnikov v zelo podobnih deležih navedli svoje mnenje. Pri tem lahko zaključimo, da letnik pri obravnavi vzrokov nima večjega vpliva na drugačno zavedanje o vzrokih kot je to očitno pri spolu.

3.9 KJE NAJPOGOSTEJE OPAZIŠ NASILJE NA SVOJI ŠOLI

GRAF 28: ODGOVORI DIJAKOV GLEDE NA SPOL O NAJPOGOSTEJŠEM PROSTORU, KJER OPAZIJO NASILJE

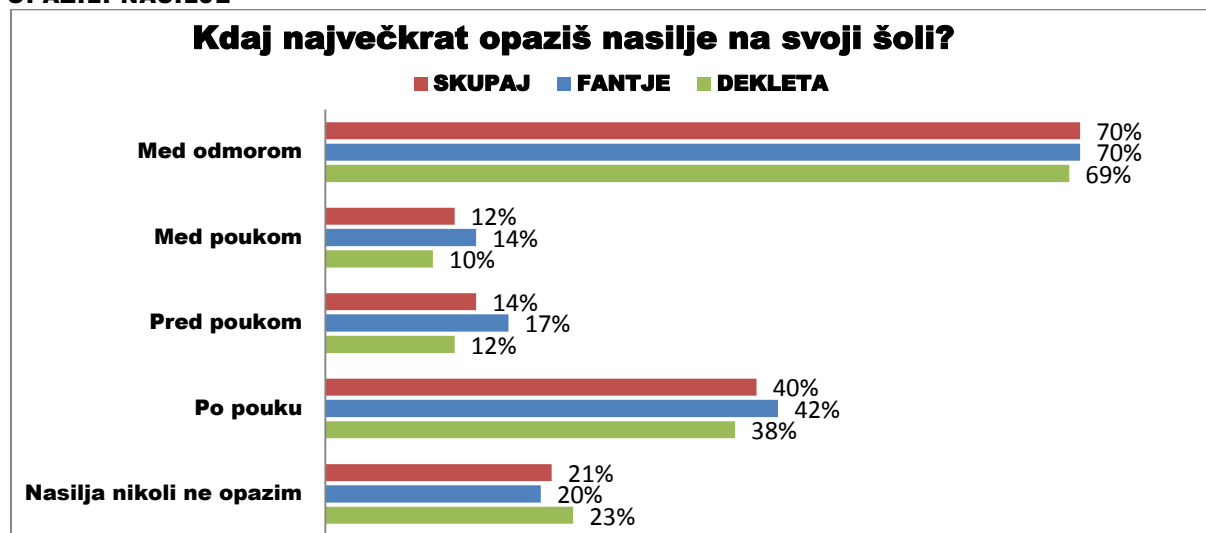

Dijaki so pri tem odgovoru imeli možnost označiti več odgovorov. Odgovori se interpretirajo glede na delež dijakov, ki so na določeni lokaciji že opazili nasilje. Kar dve tretjini (66 %) dijakov je odgovorilo, da so opazili nasilje na šolskem hodniku, polovica dijakov (50 %) pa ga je zaznala v okolici šole. V razredu ga je zaznalo 25 % dijakov, v garderobnih prostorih 16 %, na šolskem igrišču 15 %, v telovadnici 14 %, v sanitetnih prostorih 13 % in v jedilnici 12 %. Pri odgovorih glede na spol lahko opazimo, da je delež deklet in fantov zelo podoben pri zaznavi nasilja na šolskem hodniku in v okolici šole. Manjše razlike pa so pri ostalih odgovorih. Fantje so zaznali nekaj več nasilja v garderobnih in sanitetnih prostorih, jedilnici in na šolskem igrišču.

Delno pa so več nasilja zaznali fantje v telovadnici, kjer ga je zaznalo 19 % fantov, medtem ko le 8 % deklet. Za to je lahko razlog tudi večja tekmovalnost fantov med samimi športnimi aktivnostmi.

3.10 KDAJ NAJVEČKRAT OPAZIŠ NASILJE NA SVOJI ŠOLI?

GRAF 29: ODGOVORI DIJAKOV GLEDE NA SPOL O NAJPOGOSTEJŠEM ČASU, V KATEREM SO OPAZILI NASILJE

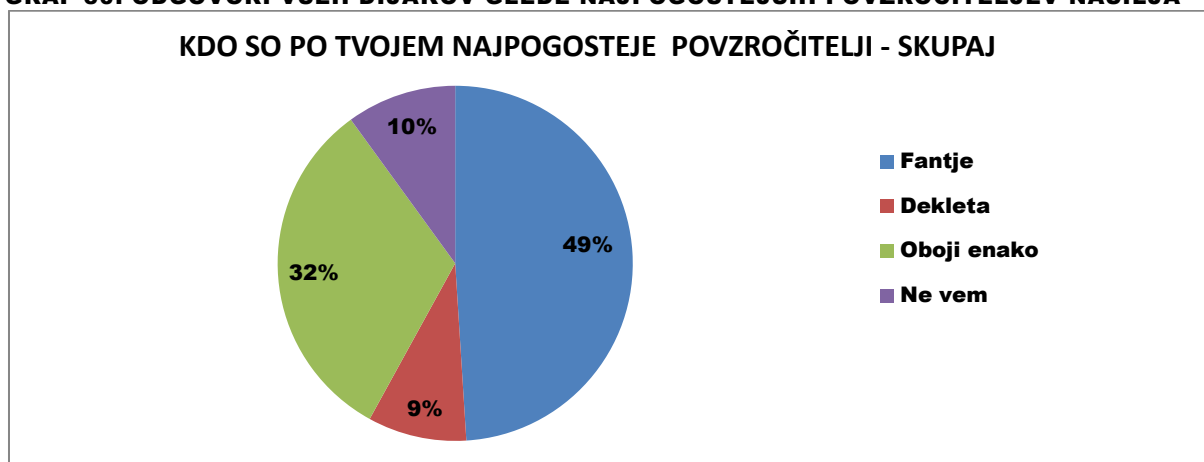

Pri vprašanju o časovnem obdobju, v katerem so dijaki največkrat opazili nasilje, prav tako lahko ugotovimo, da je največ nasilja opaženega med odmori, kar je označilo 70 % vseh dijakov. To lahko povežemo z odgovori predhodnega vprašanja, kjer je 66 % dijakov navedlo, da se največ nasilja opazi na šolskem hodniku, s čimer lahko predvidevamo, da se največ nasilja zgodi med odmori. Temu sledi čas po pouku, za katerega se je opredelilo 40 % dijakov, čas pred poukom je označilo 14 % dijakov, 12 % dijakov pa je odgovorilo, da med poukom. Da nasilja nikoli ne opazi, je navedlo 21 % dijakov. Pri odgovorih glede na spol lahko opazimo, da je 23 % deklet nasproti 20 % fantom opredelilo, da nasilja nikoli ne opazi. Več fantov pa je opazilo nasilje pred, med in po pouku.

V primerjavi s predhodno raziskavo lahko opazimo, da je prav tako največji delež dijakov opazilo nasilje v času odmora. V predhodni raziskavi je 41 % fantov in 30 % deklet opazilo nasilje med odmorom. Sledi pa mu čas po pouku, za katerega je 30 % dijakov navedlo, da so takrat opazili nasilje, prav tako pa so odgovorili dijaki te raziskave.

3.11 KDO SO PO TVOJEM MNENJU POGOSTEJE POVZROČITELJI NASILJA?

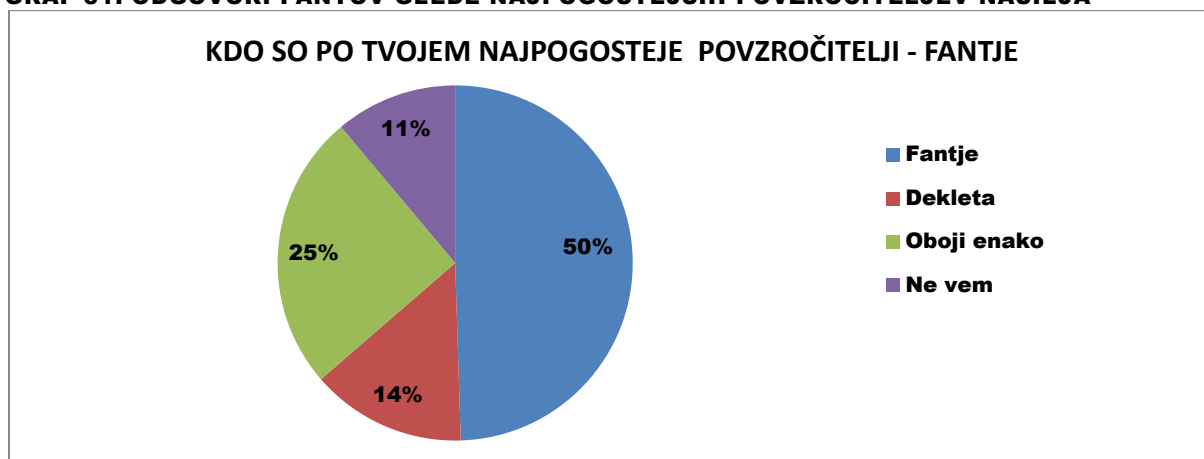
GRAF 30: ODGOVORI VSEH DIJAKOV GLEDE NAJPOGOSTEJŠIH POVZROČITELJEV NASILJA

Pri vprašanju, kdo je najpogostejši povzročitelj nasilja, je 49 % dijakov odgovorilo, da so povzročitelji fantje, le 32 % dijakov je navedlo, da so povzročitelji nasilja enako fantje kot dekleta. Le 9 % dijakov je navedlo, da so nasilje povzročile dekleta, 10 % dijakov pa ni navedlo odgovora.

FANTJE

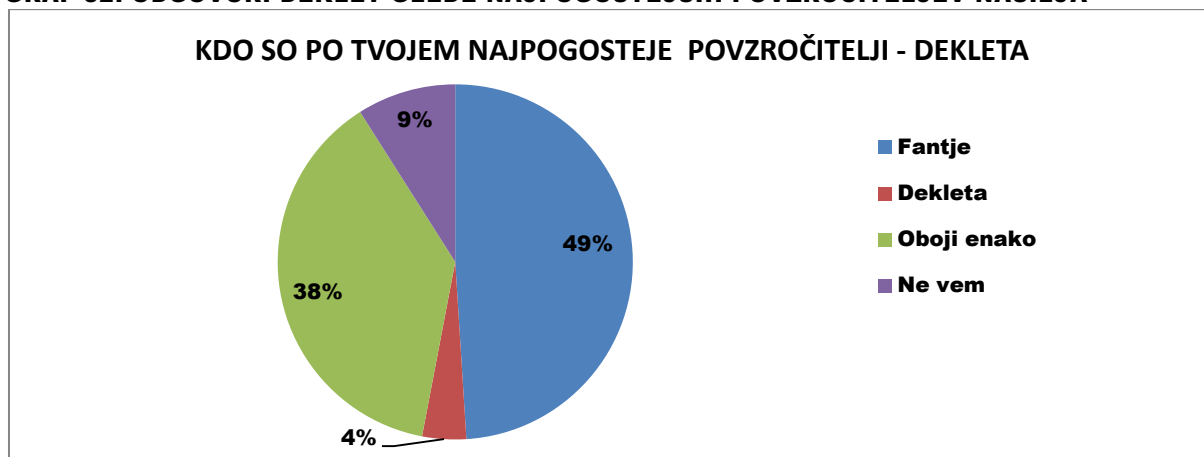
GRAF 31: ODGOVORI FANTOV GLEDE NAJPOGOSTEJŠIH POVZROČITELJEV NASILJA

V kolikor pogledamo le odgovore fantov, lahko vidimo, da je polovica (50 %) označila fante za najpogostejšega povzročitelja, četrtnina (25 %) fantov je označila, da so povzročitelji nasilja enako fantje kot dekleta, 14 % pa jih je označilo, da so povzročiteljice dekleta. 10 % fantov ni navedlo odgovora.

DEKLETA

GRAF 32: ODGOVORI DEKLET GLEDE NAJPOGOSTEJŠIH POVZROČITELJEV NASILJA

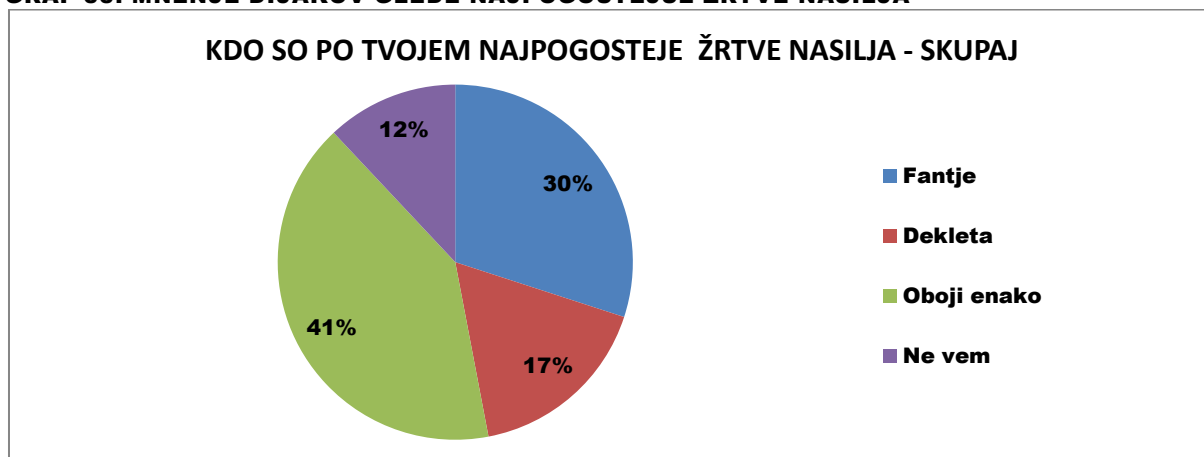
Podobno kot pri fantih je 49 % deklet odgovorilo, da so najpogostejši povzročitelji nasilja fantje. Da so povzročitelji nasilja v enaki meri fantje kot dekleta, je odgovorilo 38 % deklet. Le 4 % deklet pa je navedlo, da so nasilje povzročila dekleta, preostalih 9 % deklet pa ni navedlo odgovora.

RAZLIČNO DOJEMANJE MED FANTI IN DEKLETI

Pri primerjavi odgovorov fantov in deklet lahko razberemo, da polovica fantov (50 %) in deklet (49 %) meni, da so glavni povzročitelji nasilja fantje. Medtem pa fantje drugače dojemajo odgovornosti deklet, saj le 4 % deklet meni, da so povzročiteljice nasilja, kot take pa jih vidi 14 % fantov. Zaradi tega prihaja tudi do razlik v mnenju, da so povzročitelji nasilja enako fantje kot dekleta, saj je tako odgovorilo 25 % fantov in 38 % deklet.

3.12 KDO SO PO TVOJEM MNENJU POGOSTEJE ŽRTVE NASILJA?

GRAF 33: MNENJE DIJAKOV GLEDE NAJPOGOSTEJŠE ŽRTVE NASILJA

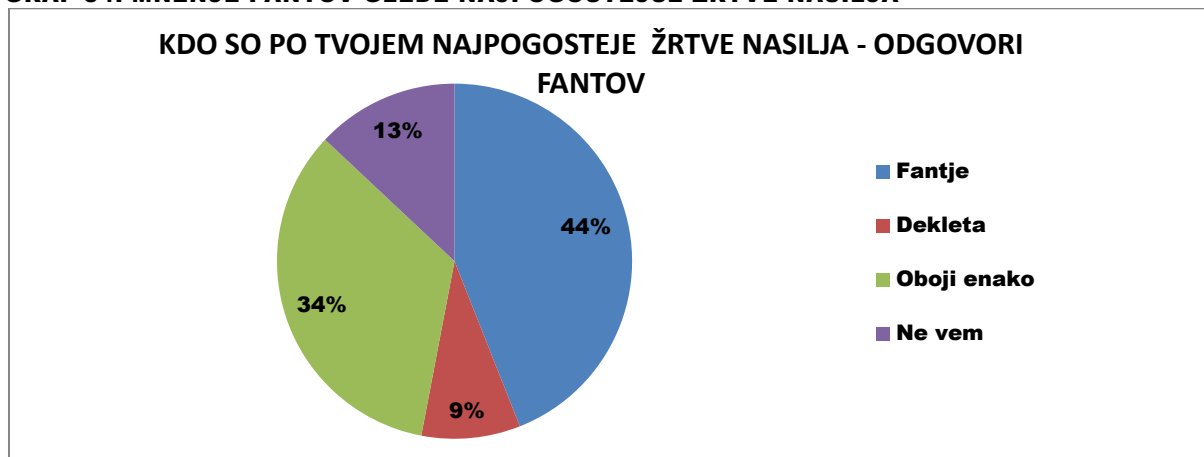

Pri vprašanju glede tega, kdo je pogosteje žrtev nasilja, je 41 % dijakov odgovorilo, da so žrtve nasilja enako pogosto tako fantje kot dekleta, 30 % jih je menilo, da so

žrtve nasilja večinoma fantje, 17 % dijakov pa je menilo da so žrtve nasilja večinoma dekleta. Odgovora ni podalo 12 % dijakov.

FANTJE

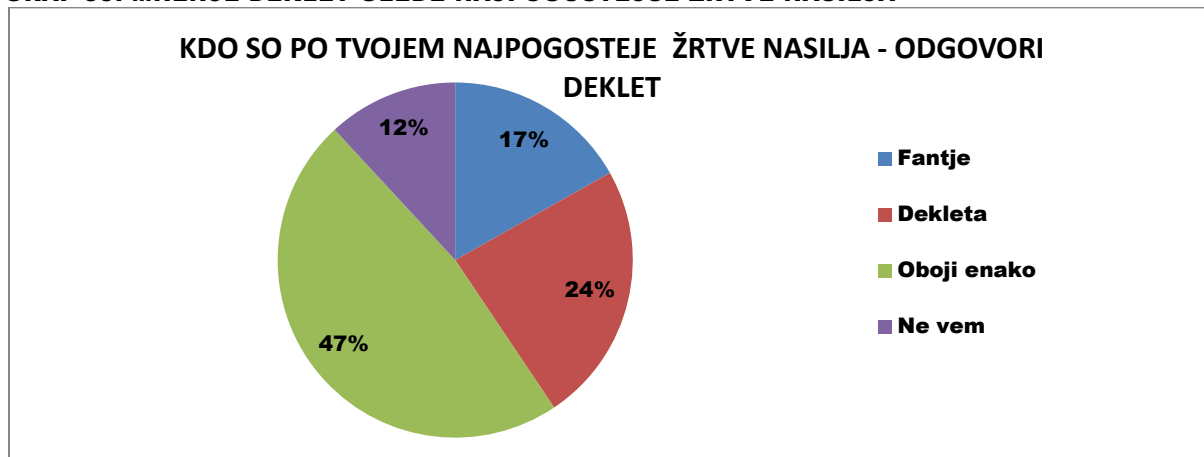
GRAF 34: MNENJE FANTOV GLEDE NAJPOGOSTEJŠE ŽRTVE NASILJA

Po mnenju 44 % fantov pa so najpogostejša žrtev nasilja fantje, 34 % fantov pa je menilo, da so žrtve nasilja enako pogosto fantje kot dekleta. Le 9 % fantov je menilo, da so dekleta najpogostejša žrtev nasilja. Odgovora ni podalo 13 % fantov.

DEKLETA

GRAF 35: MNENJE DEKLET GLEDE NAJPOGOSTEJŠE ŽRTVE NASILJA

Mnenje deklet o tem, kdo je najpogostejša žrtev nasilja, se zelo razlikuje od mnenja fantov. Skoraj polovica deklet (47 %) meni, da so žrtve nasilja enako pogosto fantje kot dekleta, kar 24 % pa jih meni, da so najpogostejša žrtev nasilja dekleta. Le 17 % deklet meni, da so najpogostejša žrtev nasilja fantje, medtem ko 12 % deklet ni podalo odgovora.

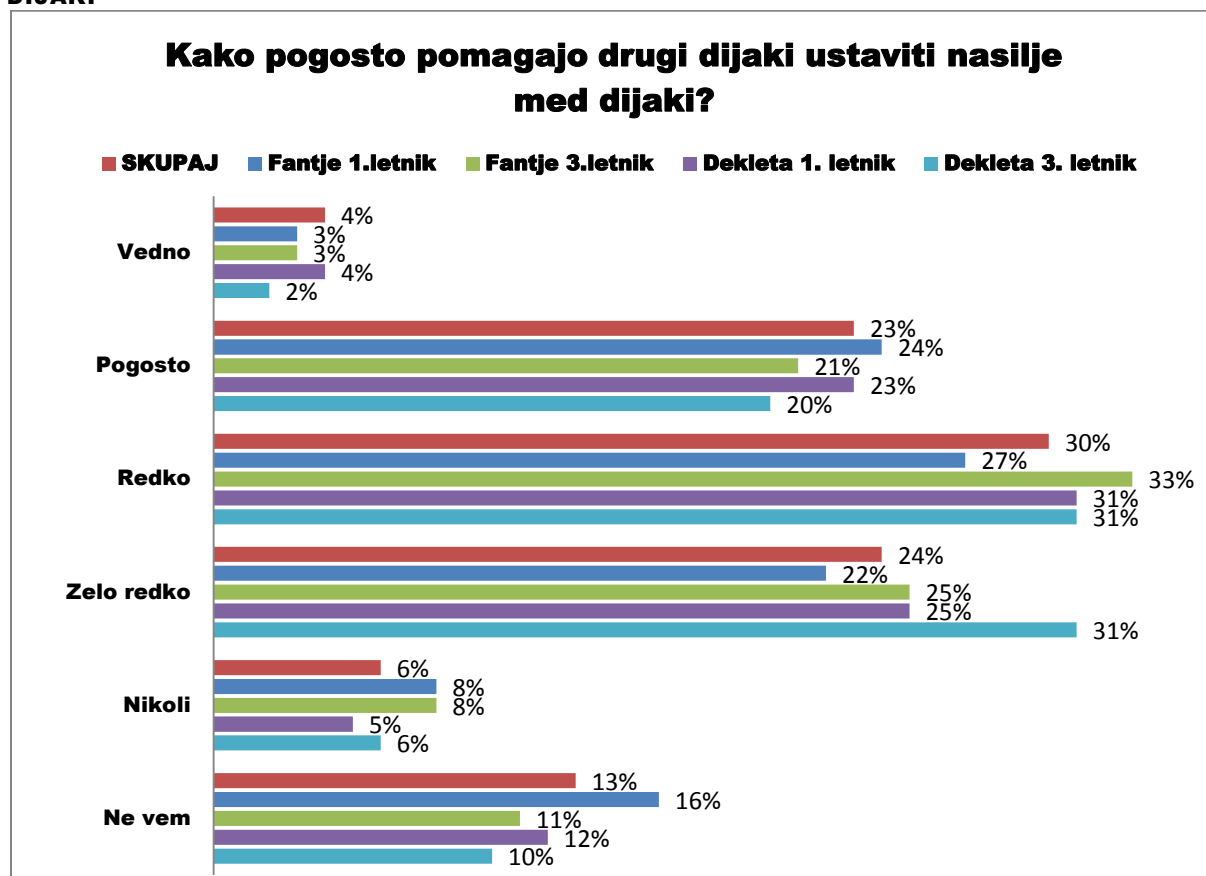
RAZLIČNO DOJEMANJE MED FANTI IN DEKLETI

Tudi pri dojemanju najpogostejše žrtve nasilja lahko opazimo različno dožemanje pri fantih in dekletih. Medtem ko večina (44 %) fantov meni, da so sami najpogostejša

žrtev, tako meni le 17 % deklet. Večina deklet (47 %) je menila, da so žrtve nasilja enako pogosto fantje kot dekleta, medtem ko je tako menilo 34 % fantov. Prav tako je več deklet menilo, da so same najpogosteje žrtev nasilja, saj je to navedlo kar 24 % deklet, medtem ko je tako menilo le 9 % fantov. Opazimo lahko, da precejšen del fantov in deklet opazi, da so tako fantje kot dekleta podobno podvrženi nasilju, vendar pa je očitno, da vsak spol meni, da je večji delež žrtev med njimi.

3.13 KAKO POGOSTO POMAGAJO DRUGI DIJAKI USTAVITI NASILJE MED DIJAKI?

GRAF 36: MNENJE DIJAKOV O TEM, KAKO POGOSTO DRUGI DIJAKI USTAVIJO NASILJE MED DIJAKI

Pri vprašanju glede tega, kako pogosto dijaki intervenirajo v nasilju, lahko opazimo, da je največ dijakov odgovorilo (30 %), da ostali dijaki redko posegajo v dejanja nasilja. Delež dijakov, ki menijo, da zelo redko posežejo, je 24 %, da pogosto posežejo v nasilje pa meni 23 % dijakov. Le 6 % dijakov meni, da ostali dijaki nikoli ne posežejo v nasilje, 4 % dijakov pa je odgovorilo, da ostali dijaki vedno posežejo v nasilje. Ti rezultati nam kažejo, da je večji delež fantov 1. letnika pripravljen posredovati pri nasilju kot delež fantov 3. letnika. Prav tako je razvidno, da so tudi dekleta 1. letnika veliko bolj pripravljena posredovati kot dekleta 3. letnika.

3.14 NA KAKŠEN NAČIN OBIČAJNO DIJAKI USTAVIJO NASILJE?

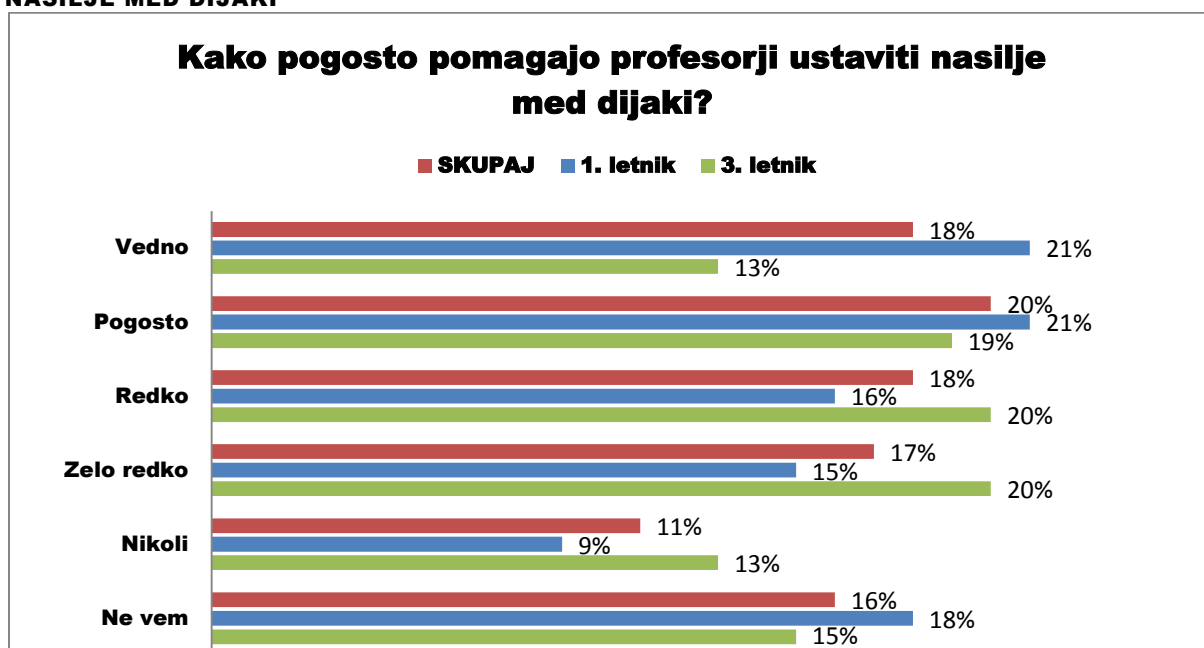
GRAF 37: MNENJE DIJAKOV O TEM, KAKO POGOSTO DRUGI DIJAKI USTAVIJO NASILJE MED DIJAKI

Večina dijakov (45 %) je na vprašanje o načinu, ki ga dijaki uporabijo pri preprečitvi nasilja, navedlo, da storilca poskušajo nagovoriti k temu, da preneha z nasiljem. S fizično silo se odzove 28 % dijakov, z verbalnim nasiljem (storilca zmerjajo) se odzove 7 % dijakov, pomoč pa poišče 11 % dijakov. Med dijaki 1. in 3. letnika ni velikih razlik, saj so odgovorili zelo podobno. Deloma se razlike pojavljajo pri deležu dijakov 1. letnika in deležu dijakov 3. letnika, ki poiščejo pomoč, ter tistih, ki s fizično silo posežejo v dogodek.

3.15 KAKO POGOSTO POMAGAJO UČITELJI USTAVITI NASILJE MED DIJAKI?

GRAF 38: MNENJE DIJAKOV O TEM, KAKO POGOSTO POMAGAJO UČITELJI USTAVITI NASILJE MED DIJAKI

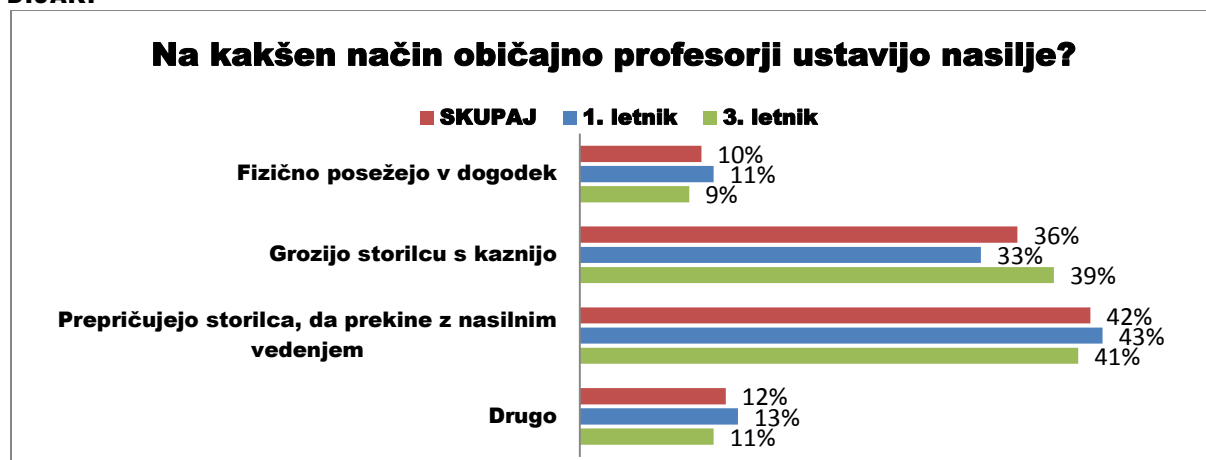
Pri vprašanju glede vloge učiteljev pri preprečitvi nasilja je 20 % dijakov odgovorilo, da ti pogosto ustavijo nasilje. Dodatnih 18 % jih je menilo, da vedno posežejo v nasilje, prav tako jih je 18 % odgovorilo, da redko posežejo v nasilje. 17 % dijakov je menilo, da učitelji zelo redko ustavijo nasilje. Vlogo učiteljev je negativno opredelilo 11 % dijakov, 16 % dijakov pa se ni znalo oziroma želelo opredeliti.

Med dijaki 1. in 3. letnika obstajajo delne razlike pri nekaterih odgovorih. Tako je denimo največ (21 %) dijakov 1. letnika odgovorilo, da učitelji vedno intervenirajo, dodatnih 21 % dijakov pa meni, da učitelji pogosto intervenirajo. Da nikoli ne intervenirajo je menilo le 9 % dijakov 1. letnika, da redko intervenirajo pa je odgovorilo 15 % dijakov. Skoraj petina (18 %) dijakov pa se pri tem vprašanju ni opredelila.

Pri dijakih 3. letnika je petina (20 %) menila, da učitelji redko intervenirajo, dodatna petina (20 %) pa, da zelo redko intervenirajo. Prav tako je večji delež (13 %) tistih, ki meni, da nikoli ne intervenira. Le 13 % dijakov 3. letnika meni, da učitelji vedno intervenirajo, odgovor pogosto pa je podalo 19 % dijakov 3. letnika. Opazimo lahko, da so dijaki 3. letnika mnenja, da učitelji manj pomagajo preprečiti nasilje, kot mislijo dijaki 1. letnika.

3.16 NA KAKŠEN NAČIN OBIČAJNO UČITELJI USTAVIJO NASILJE?

GRAF 39: ODGOVORI DIJAKOV O TEM, KAKO OBIČAJNO UČITELJI USTAVIJO NASILJE MED DIJAKI

Pri načinu intervencije nasilja med dijaki je 42 % dijakov odgovorilo, da učitelji storilca prepričujejo v prenehanje nasilnega dejanja, 36 % dijakov pa je odgovorilo, da učitelji uporabijo grožnjo s kaznijo. Dobrih 10 % dijakov je odgovorilo, da morajo učitelji nasilje tudi fizično preprečiti, 12 % dijakov pa je odgovorilo, da uporabijo druge pristope.

Med dijaki 1. in 3. letnika lahko vidimo razlike v mnenju glede fizičnega poseganja v dogodek in grožnjami storilcu s kaznijo. Medtem ko je 9 % dijakov 3. letnika odgovorilo, da so morali učitelji poseči s fizično silo, je tako odgovorilo 11 % dijakov 1. letnika. Očitno pa je drugače pri grožnji s kaznijo, kjer je 33 % dijakov 1. letnika odgovorilo, da učitelji uporabijo grožnjo s kaznijo, medtem ko je tako odgovorilo kar 39 % dijakov 3. letnika. Iz tega bi lahko razbrali, da se dijaki 3. letnika veliko bolj odzovejo na grožnje s kaznijo.

3.17 ALI SE TI ZDI PRIMERNO, DA POSKUŠA NASILJE PREPREČITI ODRASLA MIMOIDOČA OSEBA?

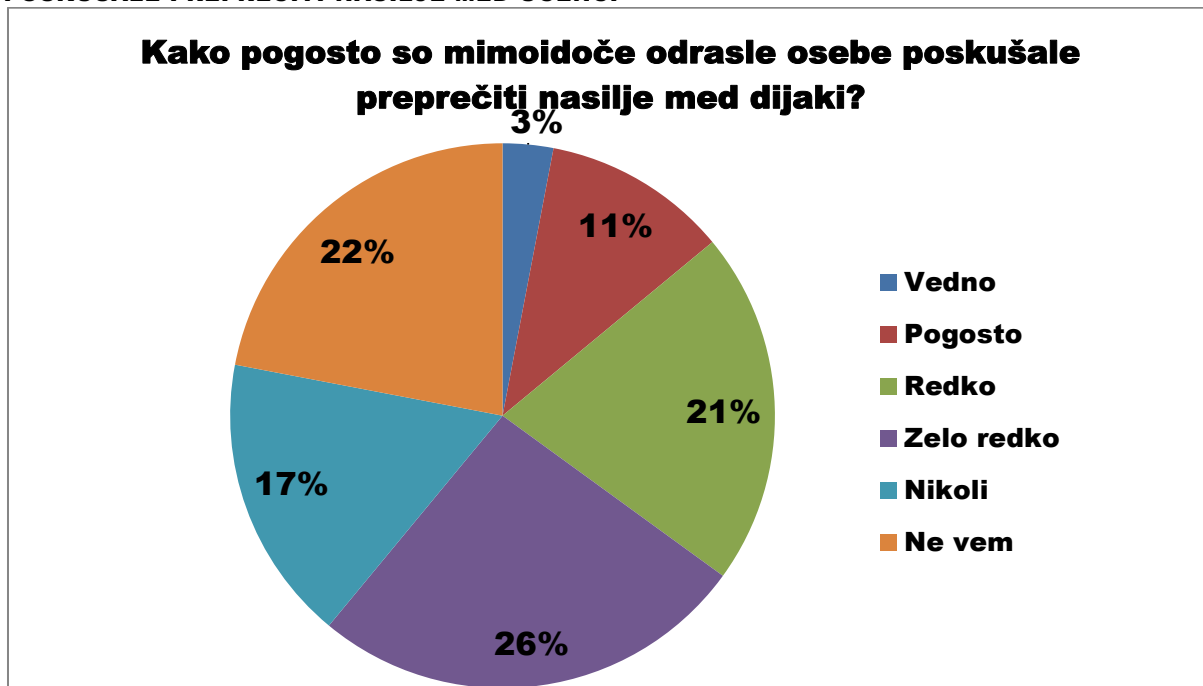
GRAF 40: ODGOVORI DIJAKOV O TEM ALI SE JIM ZDI PRIMERNO, DA POSKUŠA NASILJE PREPREČITI ODRASLA MIMOIDOČA OSEBA

Graf prikazuje odziv dijakov na to, če je primerno, da nasilje poskuša ustaviti odrasla mimoidoča oseba. Kar 61 % dijakom se to zdi primerno. Odklonilno mnenje do intervencije odrasle osebe pa je imelo 13 % dijakov. Skoraj petina (19 %) dijakov ni imela izoblikovanega mnenja glede tega, dodatnih 7 % dijakov pa je svoj odgovor pogojevalo glede na okoliščine samega dogodka.

3.18 KAKO POGOSTO SO MIMOIDOČE ODRASLE OSEBE POSKUŠALE PREPREČITI NASILJE MED UČENCI?

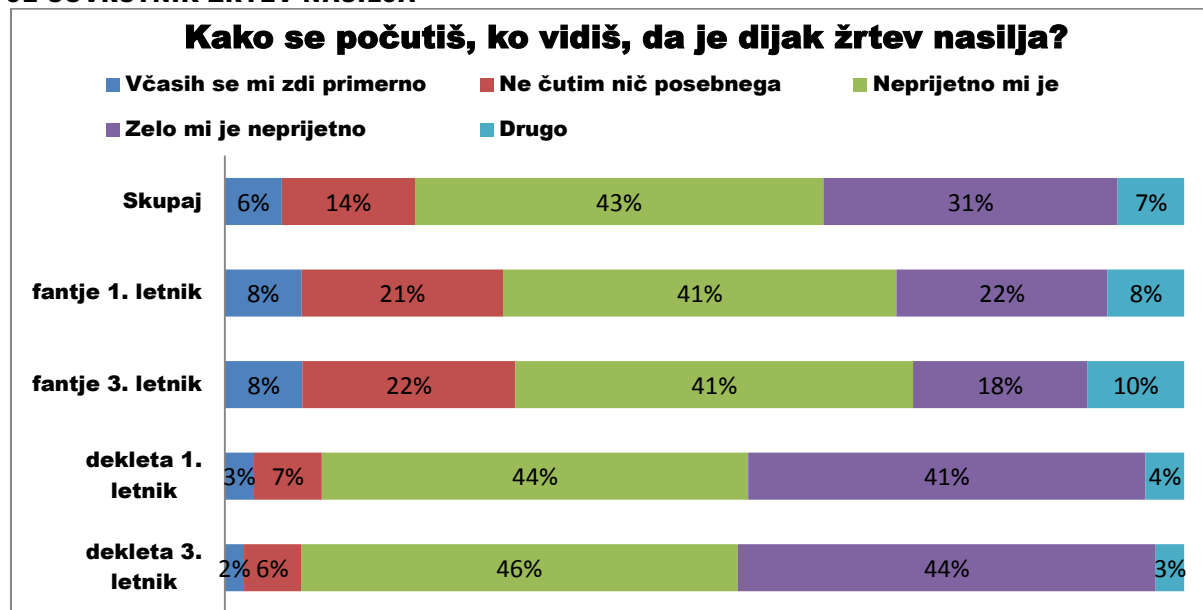
GRAF 41: ODGOVORI DIJAKOV, KAKO POGOSTO SO MIMOIDOČE ODRASLE OSEBE POSKUŠALE PREPREČITI NASILJE MED UČENCI

Dijaki so odgovorili, da mimoidoče odrasle osebe zelo redko (26 %) ali redko (21 %) intervenirajo pri nasilju. Kar 17 % dijakov je odgovorilo, da odrasle osebe nikoli ne posežejo v nasilje, 11 % jih je odgovorilo, da posežejo pogosto, le 3 % pa, da vedno posežejo v nasilno dejanje. Kar petina (22 %) dijakov ni vedela, kako bi ocenila pogostost ukrepanja odraslih mimoidočih oseb.

3.19 KAKO SE POČUTIŠ, KO VIDIŠ, DA JE SOVRSTNIK ŽRTEV NASILJA?

GRAF 42: ODGOVORI DIJAKOV NA VPRAŠANJE O TEM, KAKO SE POČUTIJO, KO VIDIJO, DA JE SOVRSTNIK ŽRTEV NASILJA

Pri vprašanju glede občutkov, ki jih imajo dijaki ob nasilju nad sovrstnikom, je 31 % dijakov odgovorilo, da jim je zelo neprijetno, 43 % pa je neprijetno. Delež dijakov, ki ob nasilju ne čutijo nič posebnega, je 14 %, 6 % dijakov pa jih meni, da se jim nasilje nad žrtvijo včasih zdi primerno. 7 % dijakov je odgovorilo z drugimi odgovori.

V kolikor pogledamo razlikovanje med fanti in dekleti 1. in 3. letnika, lahko opazimo manjše razlike. Pri fantih lahko opazimo, da je delež fantov, ki se počutijo zelo neprijetno ob nasilju, višji v 1. letniku, kjer je tako mnenje izrazilo 22 % fantov, medtem ko je delež teh fantov v 3. letniku le 18 %. Delež fantov, ki se počutijo neprijetno ob nasilju, pa je v obeh letnikih enak (41 %). Prav tako sta podobna deleža fantov pri odgovorih, da ob nasilju ne čutijo nič posebnega, saj je tako odgovorilo 21 % fantov 1. letnika in 22 % fantov 3. letnika. Podobno je tudi pri odgovoru, da se jim nasilje nad žrtvijo včasih zdi primerno, saj je tako odgovorilo 8 % fantov iz obeh letnikov.

Pri dekletih prav tako obstajajo le določene manjše razlike. Ob nasilju se počuti zelo neprijetno 41 % deklet 1. letnika in 44 % deklet 3. letnika, neprijetno pa se počuti 44 % deklet 1. letnika in 46 % deklet 3. letnika. Delež deklet, ki ne občuti česa posebnega, je prav tako zelo podoben, in sicer 7 % deklet 1. letnika in 6 % deklet 3. letnika. Da se jim nasilje nad žrtvijo včasih zdi primerno, pa so poudarili 3 % deklet 1. letnika in 2 % deklet 3. letnika.

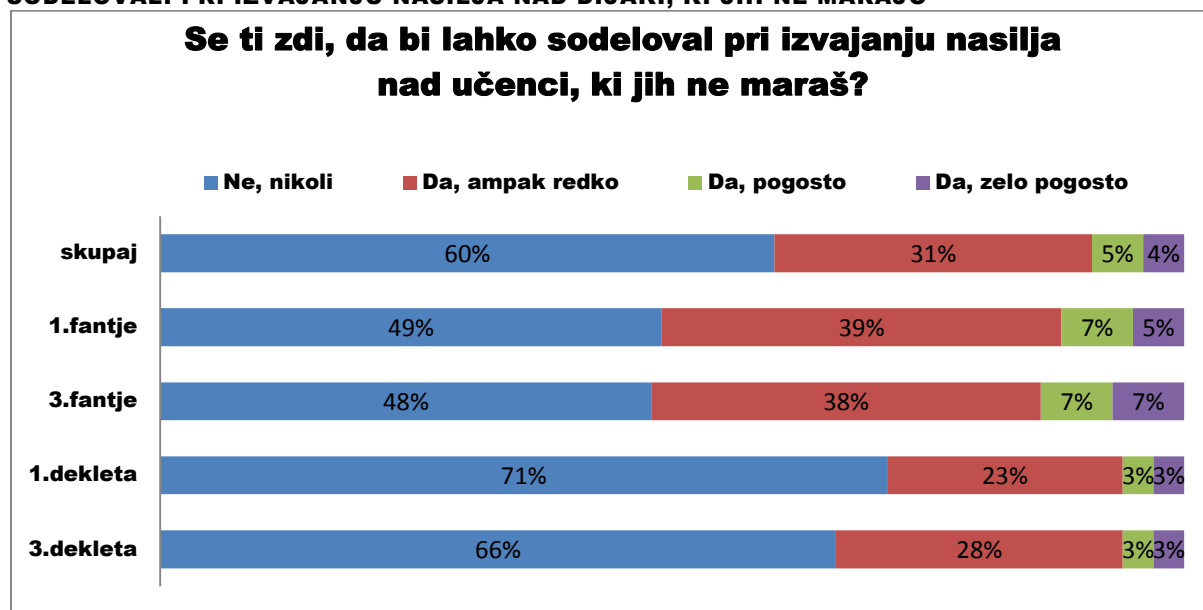
RAZLIKE MED SPOLOMA

Pri razlikah med spoloma lahko vidimo, da se večjemu deležu fantov nasilje nad žrtvijo včasih zdi primerno, saj je tako odgovorilo 8 % fantov, medtem ko je delež deklet 2 oz. 3 %. Prav tako je večji delež fantov brezbriznih ob nasilju (odgovor ne čutim nič posebnega), saj je delež fantov v 1. letniku 21 %, delež fantov v 3. letniku pa 22 %, medtem ko je delež deklet v 1. letniku 7 %, v 3. letniku pa 6 %. Med spoloma obstaja precejšnja razlika. Medtem ko je delež fantov in deklet primerljiv pri odgovoru, da jim je ob nasilju neprijetno, je zopet očitna razlika pri odgovoru, da je osebi zelo neprijetno ob žrtvi nasilja. Medtem ko je delež deklet 41 % (1. letnik) in 44 % (3. letnik), je delež fantov 1. letnika le 22 % in delež fantov 3. letnika 18 %. Tako je razlika pri tem odgovoru kar 19 %.

Podatki tako kažejo, da fantje v večjem deležu menijo, da je nasilje nad žrtvijo včasih primerno, večji pa je tudi delež fantov, ki so brezbriznih do žrtve nasilja. Pri dekletih pa je višji delež tistih, ki se ob žrtvi nasilja počutijo zelo neprijetno.

3.20 SE TI ZDI, DA BI LAHKO SODELOVAL PRI IZVAJANJU NASILJA NAD DIJAKI, KI JIH NE MARAŠ?

GRAF 43: ODGOVORI DIJAKOV NA VPRAŠANJE O TEM, ČE SE JIM ZDI, DA BI LAHKO SODELOVALI PRI IZVAJANJU NASILJA NAD DIJAKI, KI JIH NE MARAJO

Dijaki so večinoma odgovorili, da ne bi sodelovali pri izvajanju nasilja (60 %), skoraj tretjina (31 %) jih je odgovorila, da bi to le redko lahko počeli, 5 % dijakov bi to storilo pogosto, 4 % pa zelo pogosto.

Pri analizi odgovorov fantov lahko vidimo, da je le 49 % fantov 1. letnika in 48 % fantov 3. letnika odgovorilo, da ne bi sodelovali pri izvajanju nasilja. Redko bi pri izvajanju nasilja nad dijaki sodelovalo 39 % fantov 1. letnika in 38 % fantov 3. letnika. Da bi pogosto lahko izvajali nasilje nad učenci, je menilo 7 % fantov 1. in 3. letnika, zelo pogosto pa bi nasilje lahko izvajalo 5 % fantov 1. letnika in 7 % fantov 3. letnika.

Pri dekletih je opazen višji delež tistih, ki nasilja ne bi izvajale nad dijaki, ki se jim zdijo antipatični. Tako je odgovorilo 71 % deklet 1. letnika in 66 % deklet 3. letnika.

Da bi to le redko lahko počele, je odgovorilo 23 % deklet 1. letnika in 28 % deklet 3. letnika. Pogosto ali zelo pogosto pa bi to lahko počelo 3 % deklet obeh letnikov.

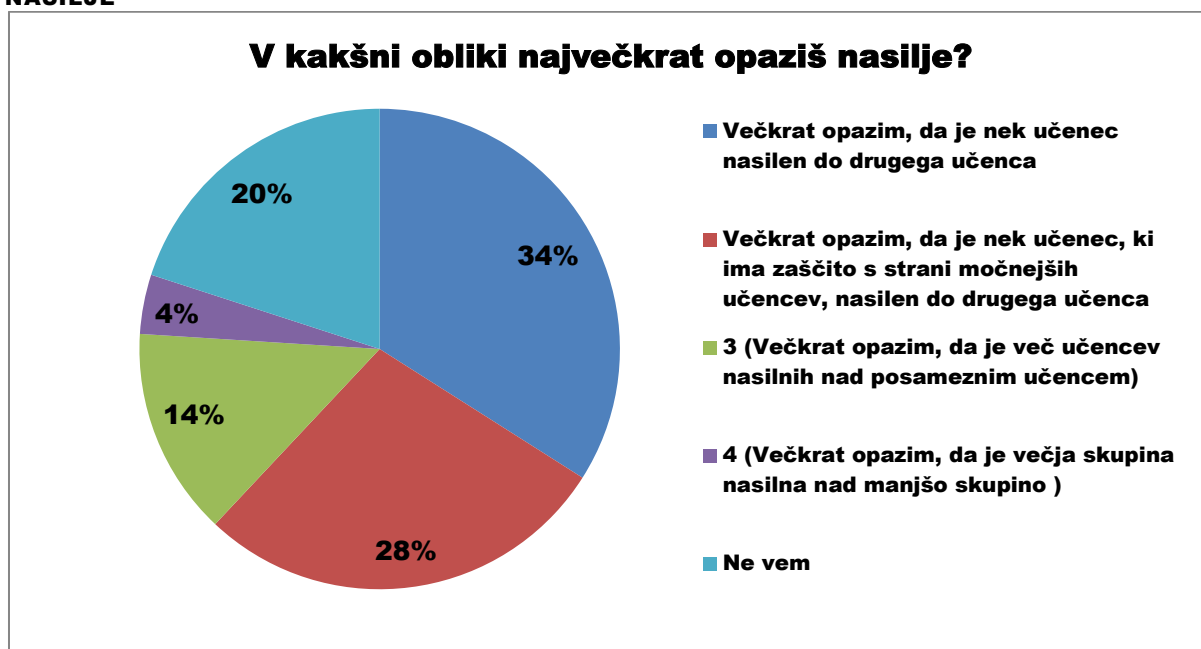
RAZLIKE MED SPOLOMA

Pri odgovorih med spoloma se tako opazi, da je manjši delež fantov kot deklet izrazilo, da ne bi sodelovali pri izvajanju nasilja. Večji delež fantov pa je izrazilo, da bi le redko sodelovali pri izvajanju nasilja nad dijaki.

3.21 V KAKŠNI OBLIKI NAJVEČKRAT OPAZIŠ NASILJE?

Pri tem vprašanju smo želeli izvedeti tudi največkrat opažena oz. zaznana razmerja moči pri nasilnih dejanjih. Odgovori so imeli tudi dodano možnost, pri kateri so lahko dijaki izrazili, da so zaznali pri nasilnem dijaku obstoj zaledja oz. zaščite ostalih dijakov, saj je včasih od tega odvisna tudi narava odziva teh dijakov.

GRAF 44: ODGOVORI DIJAKOV 1. LETNIKOV, V KAKŠNI OBLIKI NAJVEČKRAT OPAZIJO NASILJE

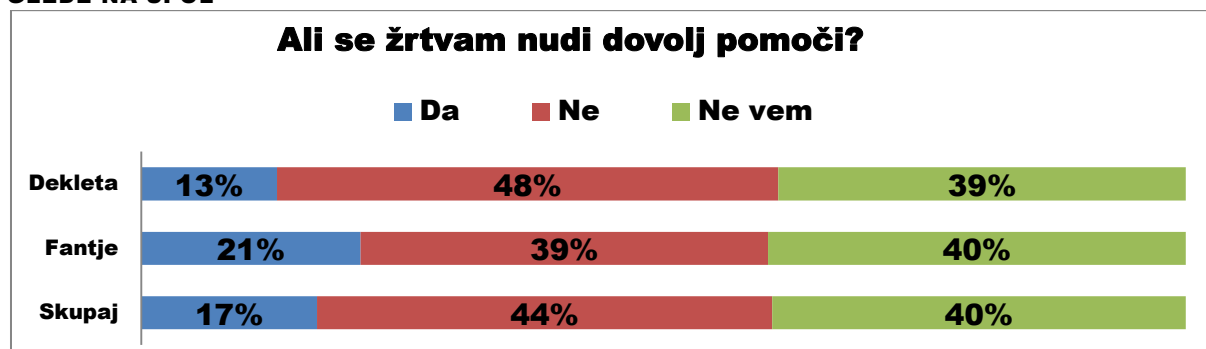

Dijaki so odgovorili, da so največkrat zaznali nasilje posameznega učenca nad drugim učencem (34 %). Delež opaženih dogodkov, kjer je imel nasilnež zaledje in podporo močnejših dijakov, je 28 %, 14 % nasilnih dejanj je izvedla skupina nad posameznikom, 14 % pa večja skupina nad manjšo skupino. Petina (20 %) dijakov ni podala mnenja.

3.22 ALI SE ŽRTVAM NUDI DOVOLJ POMOČI?

Dijake smo povprašali tudi o tem, ali menijo, da se žrtvam nudi dovolj pomoči. S tem vprašanjem smo želeli pridobiti njihov vtis o postopkih, ki se izvedejo na izobraževalnih institucijah v primerih, ko je nasilje zaznano, in ali se pri tem pozornost posveti tudi žrtvam nasilja.

GRAF 45: ODGOVORI DIJAKOV NA VPRAŠANJE, ALI SE ŽRTVAM NUDI DOVOLJ POMOČI, GLEDE NA SPOL

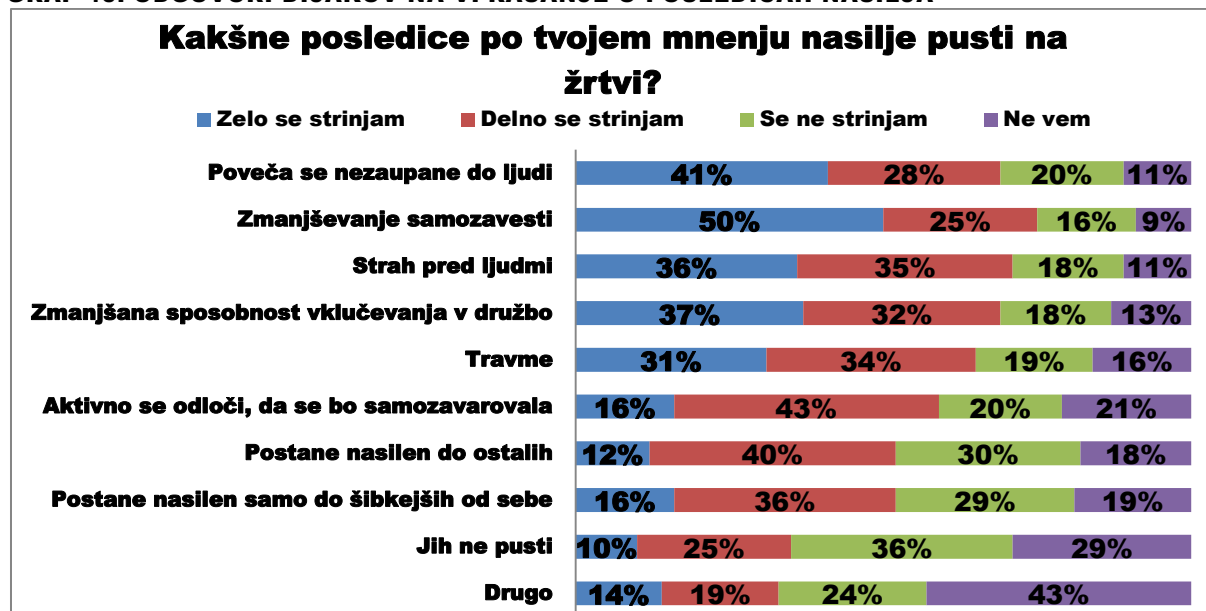

Odgovori dijakov na vprašanje so večinoma negativni. Skupaj je 40 % dijakov odgovorilo, da se žrtvam ne nudi dovolj pomoči, le 17 % dijakov pa je odgovorilo, da je s ponujeno pomočjo zadovoljnih. Ob tem pa se do vprašanja ni moglo opredeliti kar 40 % dijakov.

Pri pregledu odgovorov glede na spol lahko vidimo, da obstaja določena razlika. Medtem ko je pomoč žrtvam kot pozitivno označila petina fantov (21 %), je tako menilo le 13 % deklet. Na drugi strani pa je kar 48 % deklet odgovorilo, da se žrtvam ne nudi dovolj pomoči, medtem ko je tako menilo le 39 % fantov.

3.23 MENIŠ, DA PUSTI NASILJE ŠE KAKŠNE DRUGE POSLEDICE? KATERE?

GRAF 46: ODGOVORI DIJAKOV NA VPRAŠANJE O POSLEDICAH NASILJA

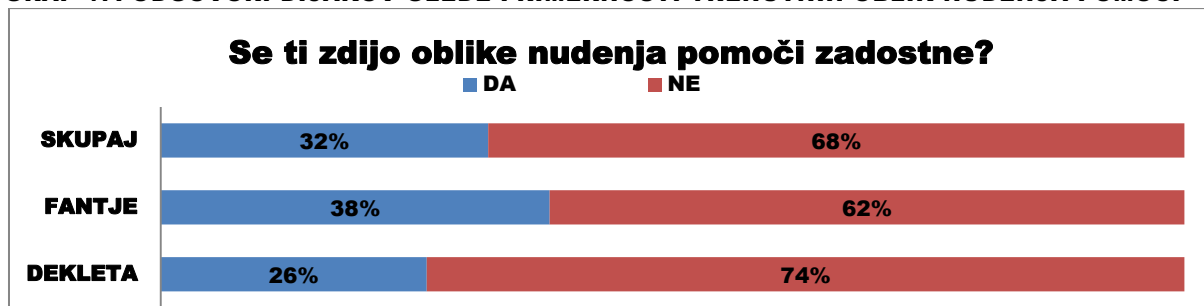

Dijake smo povprašali tudi o njihovem zavedanju o posledicah, ki jih nasilje pusti na žrtvi. V zgornjem grafu so navedeni rezultati na podane odgovore. Dijaki so se najbolj strinjali, da nasilje pri žrtvah najbolj vpliva na zmanjšanje samozavesti (50 %) in zmanjšano zaupanje do ljudi (41 %). Prav tako je tretjina dijakov odgovorila, da se zniža sposobnost vključevanja v družbo (37 % dijakov se zelo strinja) ter da se poveča strah pred ljudmi (36 % se jih zelo strinja). Dijaki so se v večini tudi delno

strinjali, da nasilje na žrtvi pusti travme (34 % dijakov se delno strinja), žrtve pa da se odločijo pred nadaljnjim nasiljem zavarovati (43 % dijakov se delno strinja), postanejo nasilne do drugih (40 % dijakov se delno strinja) in do šibkejših (36 % dijakov se delno strinja). Kar 36 % dijakov pa se ni strinjalo z izjavo, da nasilje na žrtvi ne pusti posledic, 29 % dijakov pa glede tega ni znalo podati mnenja.

3.24 SE TI ZDIJO TE OBLIKE NUĐENJA POMOČI ZADOSTNE?

GRAF 47: ODGOVORI DIJAKOV GLEDE PRIMERNOSTI TRENUTNIH OBLIK NUĐENJA POMOČI

Kar dve tretjini (68 %) dijakov je glede na svoje poznavanje trenutnih oblik pomoči in primernosti trenutnih oblik nudenja pomoči podalo negativno mnenje. Le 32 % dijakov meni, da so trenutne oblike pomoči primerne. V kolikor primerjamo tudi odgovore glede na spol, lahko opazimo, da skoraj tri četrtine (74 %) deklet meni, da so oblike pomoči neustrezne, medtem ko je delež tako mislečih med fanti le 62 %. 38 % fantov se strinja s trenutnimi oblikami, medtem ko je takega mnenja le 26 % deklet.

3.25 SE TI ZDI, DA JE KAZNOVANJE NASILNEŽEV USPEŠEN NAČIN REŠEVANJA PROBLEMA NASILJA MED MLADIMI?

GRAF 48: ODGOVORI DIJAKOV GLEDE PRIMERNOSTI KAZNOVANJA NASILNEŽEV KOT USPEŠNEGA NAČINA REŠEVANJA PROBLEMA NASILJA MED MLADIMI

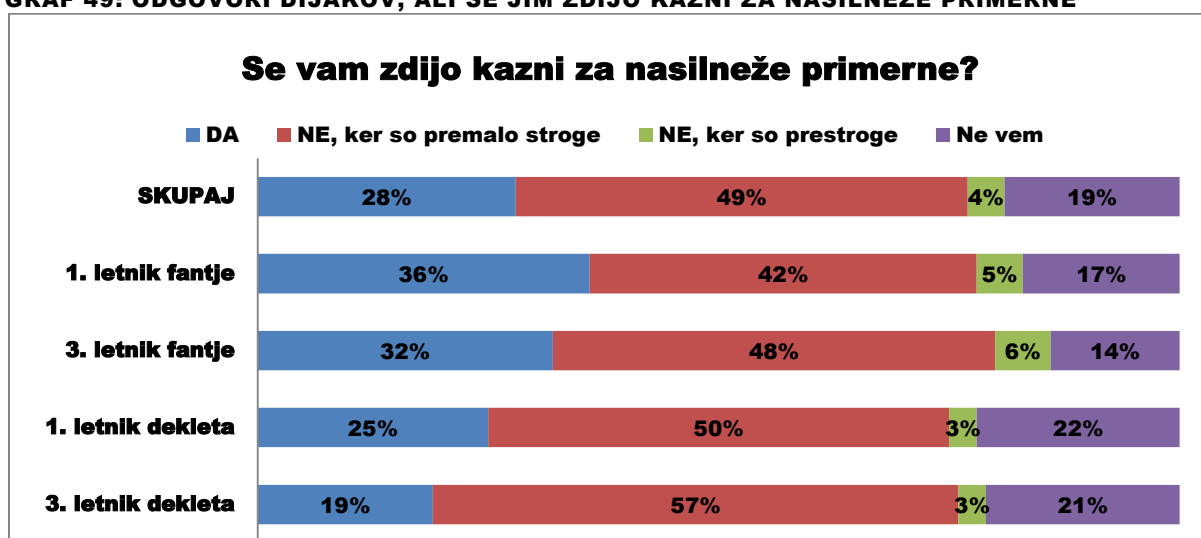
Dobra polovica (52 %) dijakov je odgovorila, da se jim kaznovanje ne zdi uspešen način reševanja nasilja med mladimi, 48 % dijakov pa je menilo, da je kaznovanje uspešno. Pri pregledu mnenja glede na spol v posameznih letnikih lahko opazimo delno razlikovanje. Fantje 1. letnika so glede vprašanja dejansko razdvojeni, saj jih polovica meni, da je uspešno, polovica pa, da ni uspešno. Fantje 3. letnika pa v

večini (54 %) menijo, da je kaznovanje uspešen način reševanja nasilja med mladimi, medtem ko je nasprotnega mnenja 46 % fantov. Pri dekletih pa je opazno, da dekleta tako 1. kot 3. letnika menijo, da kaznovanje ni uspešno. Negativno mnenje o uspešnosti ima tako 55 % deklet 1. letnika in 58 % deklet 3. letnika. Ugotovimo lahko, da dekleta višjih letnikov označujejo kazni kot neustrezen način reševanja, fantje višjih letnikov pa bolj kot fantje nižjih letnikov, menijo, da so kazni uspešne.

3.26 SE VAM ZDIJO KAZNI ZA NASILNEŽE PRIMERNE?

Dijake smo nadalje povprašali po mnenju o primernosti samih kaznih, ki doletijo nasilneže. Pri vprašanju smo želeli pridobiti mnenje o tem, ali so kazni dovolj restriktivne in s tega stališča učinkovite, da bi preprečile nasilna dejanja dijakov.

GRAF 49: ODGOVORI DIJAKOV, ALI SE JIM ZDIJO KAZNI ZA NASILNEŽE PRIMERNE

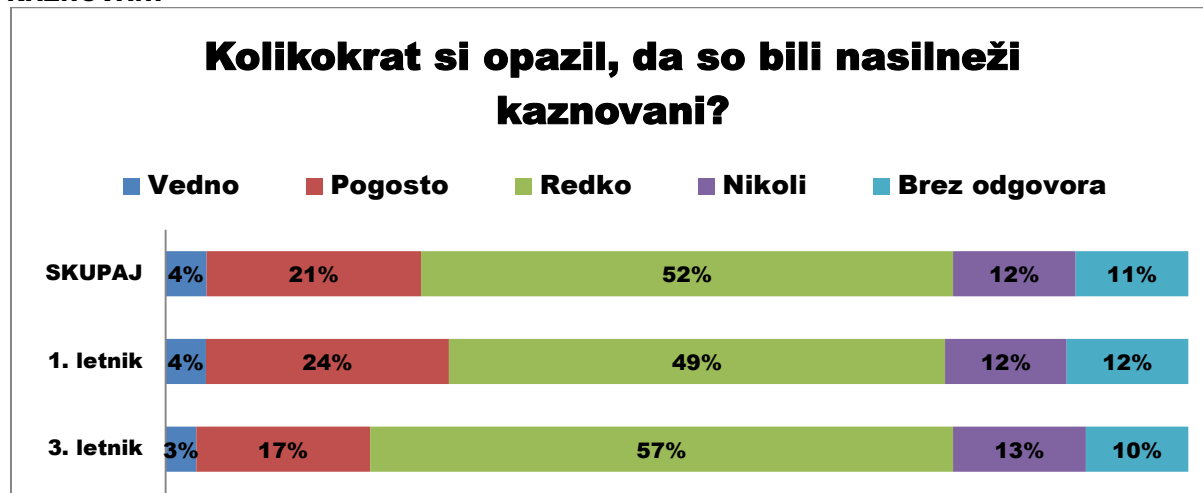

Skoraj polovica (49 %) dijakov je menila, da so trenutne kazni premalo stroge, le 4 % dijakov pa, da so kazni prestroge. Da so kazni primerne, je menilo 28 % dijakov, skoraj petina (19 %) dijakov pa ni podala mnenja.

Pri mnenju o kaznih lahko pogledamo tudi razlikovanje glede na spol in letnik dijakov. V zgornjem grafu lahko opazimo, da višji delež fantov 1. letnika (36 %) meni, da so kazni primerne, medtem ko tako meni le 32 % fantov 3. letnika, še manj pa je tako mislečih deklet 1. letnika (25 %) in deklet 3. letnika (19 %). Tako lahko vidimo, da ima veliko manj deklet višjih letnikov pozitivno mnenje o primernosti kazni. Razvidno je, da je 42 % fantov 1. letnika izrazilo mnenje, da so kazni premalo stroge, delež fantov 3. letnika pa je 48 %. Delež deklet 1. letnika, ki menijo, da so kazni premalo stroge, je 50 %, medtem ko tako meni 57 % deklet 3. letnika. Da so kazni prestroge, meni 5 % fantov 1. letnika in 6 % fantov 3. letnika, medtem ko tako menijo le 3 % deklet obeh letnikov.

3.27 KOLIKOKRAT SI OPAZIL, DA SO BILI NASILNEŽI KAZNOVANI?

GRAF 50: ODGOVORI DIJAKOV, KOLIKOKRAT SO OPAZILI, DA SO BILI NASILNEŽI KAZNOVANI

Dijaki so večinoma odgovorili, da so nasilneži kaznovani redko (52 %) ali nikoli (12 %). Da so nasilneži kaznovani pogosto jih je odgovorilo 21 %, da so se to zgodi vedno pa so odgovorili 4 % dijakov. Odgovora ni podalo 11 % dijakov.

Pri pregledu odgovorov po posameznih letnikih, lahko opazimo, da so dijaki 1. letnika večinoma odgovorili, da so nasilneži kaznovani redko (49 %) ali nikoli (12 %). Da so nasilneži kaznovani pogosto, je odgovorilo 24 % dijakov, da so kaznovani vedno pa le 4 % dijakov. Pri dijakih 3. letnika je višji delež tistih, ki menijo, da so nasilneži kaznovani redko (57 %), medtem ko je odgovor, da nasilneži nikoli niso kaznovani, podalo 12 % dijakov 3. letnika, pogosto pa so kaznovani po mnenju 17 % dijakov 3. letnika. Da so nasilneži vedno kaznovani pa menijo le 3 % dijakov 3. letnika.

3.28 ALI SE JE PO TRPINČENJU V ŠOLI POGOVARJAL S TEBOJ KAKŠEN ŠOLSKI SVETOVALNI DELAVEC?

GRAF 51: ODGOVORI DIJAKOV NA VPRAŠANJE, »ALI SE JE PO TRPINČENJU V ŠOLI POGOVARJAL Z NJIMI KAKŠEN ŠOLSKI SVETOVALNI DELAVEC«

Dijaki so na vprašanje o pomoči za to usposobljenega svetovalca večinoma odgovorili, da niso bili žrtev nasilja (63 %), 20 % dijakov pa je odgovorilo, da se svetovalni delavec z dijakom ni pogovarjal. Da se je svetovalac z njim pogovoril enkrat ali dvakrat, je odgovorilo 12 % dijakov, 4 % dijakov pa je odgovorilo, da so se svetovalci večkrat pogovorili z njimi.

Dijaki so v večini odgovorili, da jih niso trpinčili. Vendar pa lahko vidimo, da je pri vprašanju posredno trpinčenje potrdilo 37 % dijakov. Graf tudi prikazuje, da je 16 % dijakov dobilo pomoč strokovnjakov, medtem ko petina dijakov ni prejela nobene strokovne pomoči. V kolikor pogledamo rezultate glede na letnik šolanja, lahko opazimo, da so deleži relativno enaki, deloma je višji delež tistih iz 3. letnika, ki niso trpinčeni (2 % višje), vendar pa je 2 % več dijakov 1. letnika potrdilo, da se je z njimi pogovoril usposobljen svetovalac.

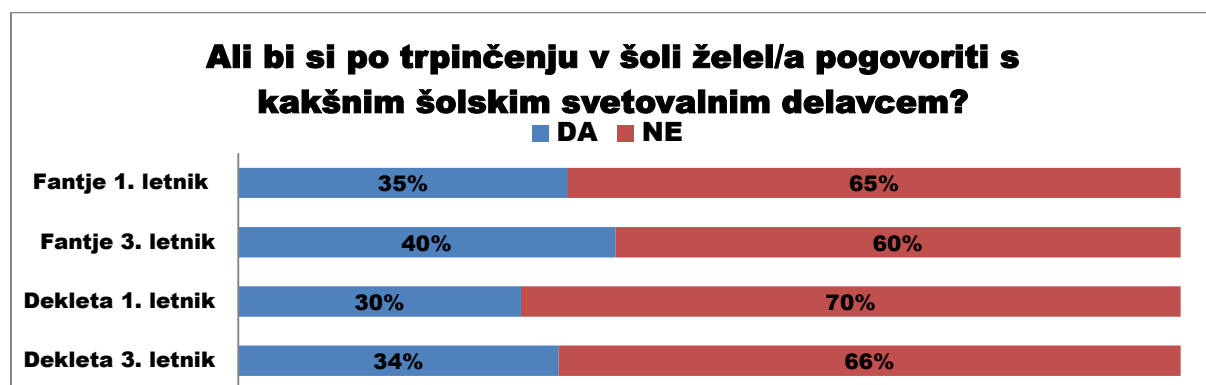
3.29 ALI BI SI PO TRPINČENJU V ŠOLI ŽELEL/A POGOVORITI S KAKŠNIM ŠOLSKIM SVETOVALNIM DELAVCEM?

GRAF 52: ODGOVORI DIJAKOV NA VPRAŠANJE, »ALI BI SE ŽELELI PO NASILNEM DEJANJU POGOVORITI S SVETOVALNIM DELAVCEM« GLEDE NA LETNIK ŠOLANJA

Pri vprašanju glede želje dijakov, da bi se po nasilnem dejanju pogovorili s svetovalnim delavcem, je 65 % dijakov odgovorilo, da si tega ne želi, 35 % pa bi si pogovora želelo. Pri odgovorih dijakov 1. letnika je delež teh, ki si ne želi pogovora, 67 %, medtem ko je delež dijakov 3. letnika 63 %. Pogovora pa bi si želelo 37 % dijakov 3. letnika in le tretjina (33 %) dijakov 1. letnika.

GRAF 53: ODGOVORI DIJAKOV NA VPRAŠANJE, »ALI BI SE ŽELELI PO NASILNEM DEJANJU POGOVORITI S SVETOVALNIM DELAVCEM« GLEDE NA SPOL IN LETNIK ŠOLANJA

V kolikor pogledamo še odgovore glede na spol v obeh letnikih, lahko vidimo, da je razlika v odgovorih neznatna. Medtem ko bi se s svetovalcem želelo pogovoriti 35 % fantov 1. letnika, se je tako odločilo 40 % fantov 3. letnika. Pri dekletih pa se je za pogovor s svetovalcem opredelilo 30 % deklet 1. letnika in 34 % deklet 3. letnika.

3.30 ČE SI ODGOVORIL/A Z NE; S KOM BI SE O TEM ŽELEL/A POGOVARJATI?

Dijake, ki so negativno odgovorili na prejšnje vprašanje, smo dodatno vprašali, s kom bi bili pripravljeni govoriti. Rezultati odgovora so prikazani v spodnjem grafu.

GRAF 54: ODGOVORI DIJAKOV NA VPRAŠANJE, S KOM BI SE ŽELELI O TEM POGOVARJATI

Dijaki 1. letnika so večinoma odgovorili, da se o nasilnem dejanju želijo pogovoriti s svojimi prijatelji izven šole (20 %) oz. s prijatelji iz šole (15 %). Za tem so dijaki izrazili, da bi se o tej problematiki morali pogovoriti znotraj razreda (12 %). Z zunanjim strokovnjakom bi se pogovorilo 15 % dijakov 1. letnika, 9 % dijakov 1. letnika pa je menilo, da bi se o nasilju morali skupaj pogovarjati vsi dijaki na šoli. Druge možnosti pa je navedlo 29 % dijakov.

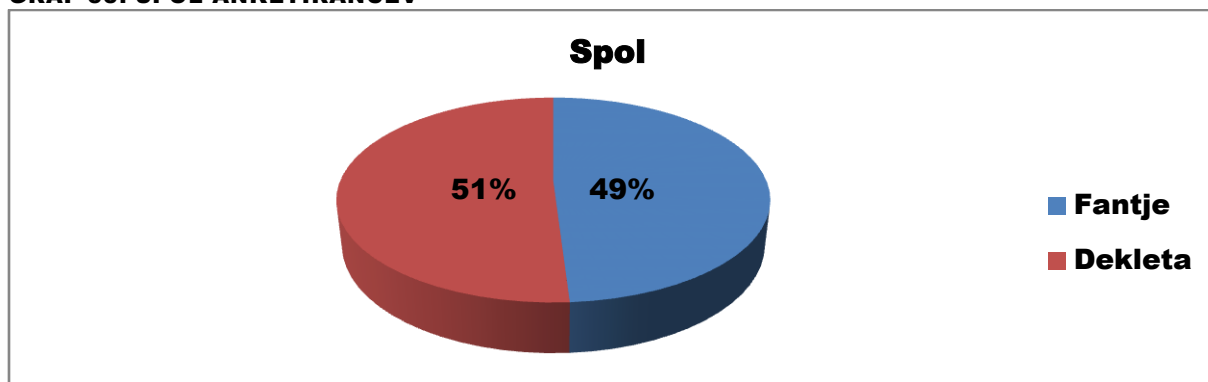
Dijaki 3. letnika so prav tako večinoma odgovorili, da se o nasilnem dejanju želijo pogovarjati s svojimi prijatelji izven šole (24 %) oz. s prijatelji iz šole (16 %). Z zunanjim strokovnjakom bi se pogovorilo 15 % dijakov 3. letnika. Sledi mnenje, da bi se o tej problematiki morali pogovoriti sošolci znotraj razreda (12 %), da bi se o nasilju morali skupaj pogovarjati vsi dijaki na šoli pa meni 9 % dijakov 3. letnika. Druge možnosti je navedlo 24 % dijakov.

Grafa prikazujeta, da si večina dijakov v obeh letnikih želijo o tem pogovarjati s prijatelji izven šole ali pa s prijatelji iz šole. Ne glede na odgovore dijakov pa je treba poskrbeti za strokovnjake na tem področju, ki bi bili na voljo trpinčenim dijakom, saj predstavlja 15 % delež dijakov obeh letnikov, ki bi si želeli govoriti z zunanjim strokovnjakom, dober povod za to spremembo.

4. DEMOGRAFSKA VPRAŠANJA

4.1 SPOL

GRAF 55: SPOL ANKETIRANCEV

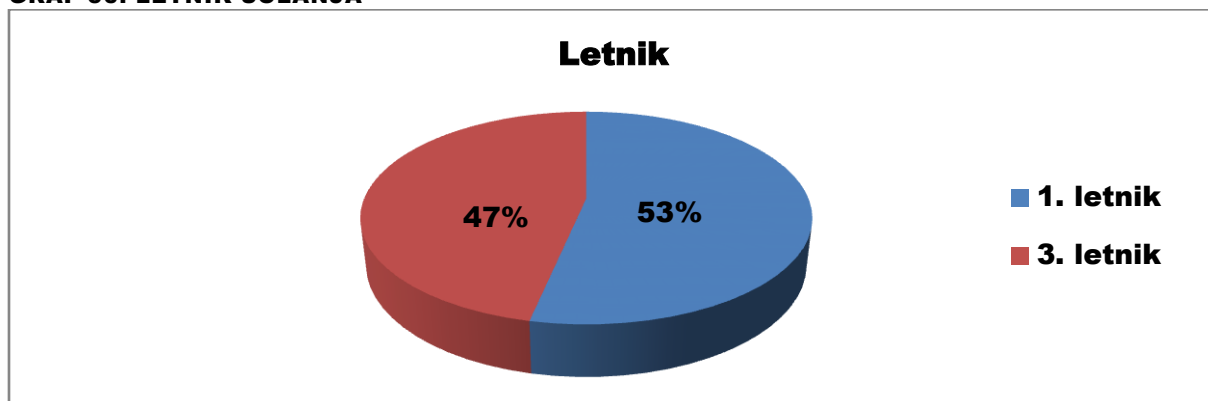

Graf 55 prikazuje razmerje podanih odgovorov glede na spol. Anketni vprašalnik je rešilo 49 % dijakov in 51% dijakinj.

4.2 LETNIK ŠOLANJA

V raziskavi smo dijake vprašali tudi, v kateri letnik srednje šole so vpisani v trenutnem šolskem letu. S tem smo dobili podatke, kako dijaki dveh različnih starosti in letnikov opažajo in razumejo nasilje. Medtem ko so dijaki v prvem letniku šele začeli šolanje in se še prilagajajo na srednješolsko okolje, so dijaki tretjih letnikov že proti koncu izobraževalne poti in že poznajo razmere na šoli. Tudi tako se lahko opazi različno dojemanje nasilja med tema dvema starostnima skupinama.

GRAF 56: LETNIK ŠOLANJA

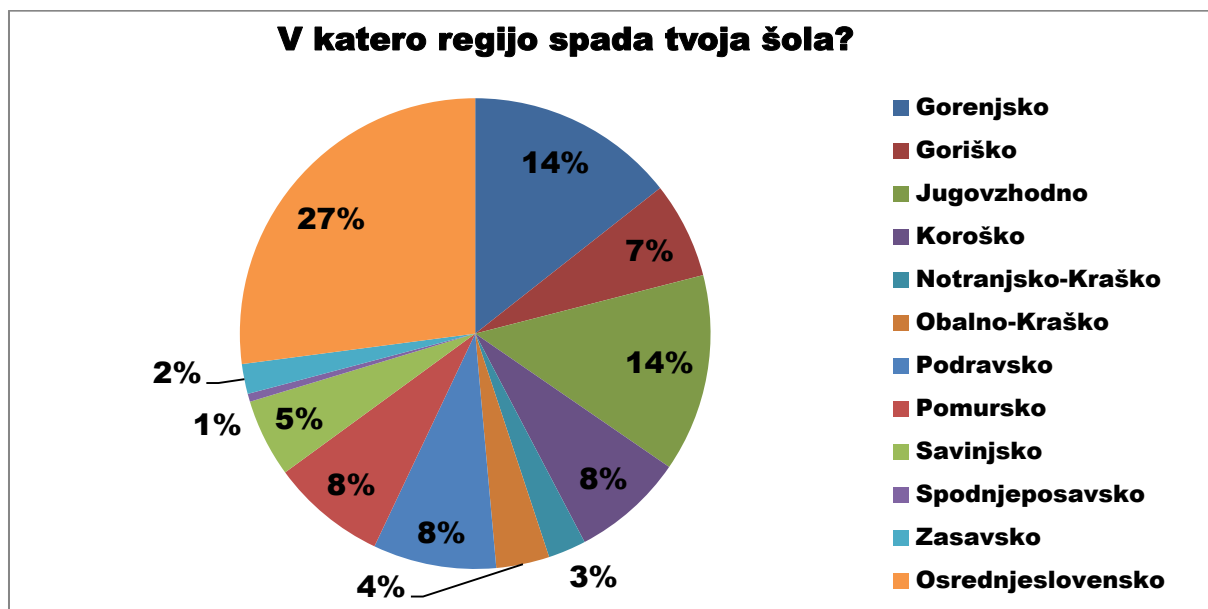
Graf 56 prikazuje razmerje podanih odgovorov glede na letnik šolanja. Med 1996 anketiranci je 53 % dijakov in dijakinj vpisanih v šolskem letu 2012/2013 v prvi letnik in 47 % dijakov in dijakinj v tretji letnik.

V primerjavi s predhodno raziskavo, pri kateri je bilo 60 % dijakov prvega letnika in 40 % dijakov tretjega letnika, je v tej raziskavi dosežena večja porazdeljenost med starostnima skupinama.

4.3 REGIJA ŠOLANJA DIJAKOV

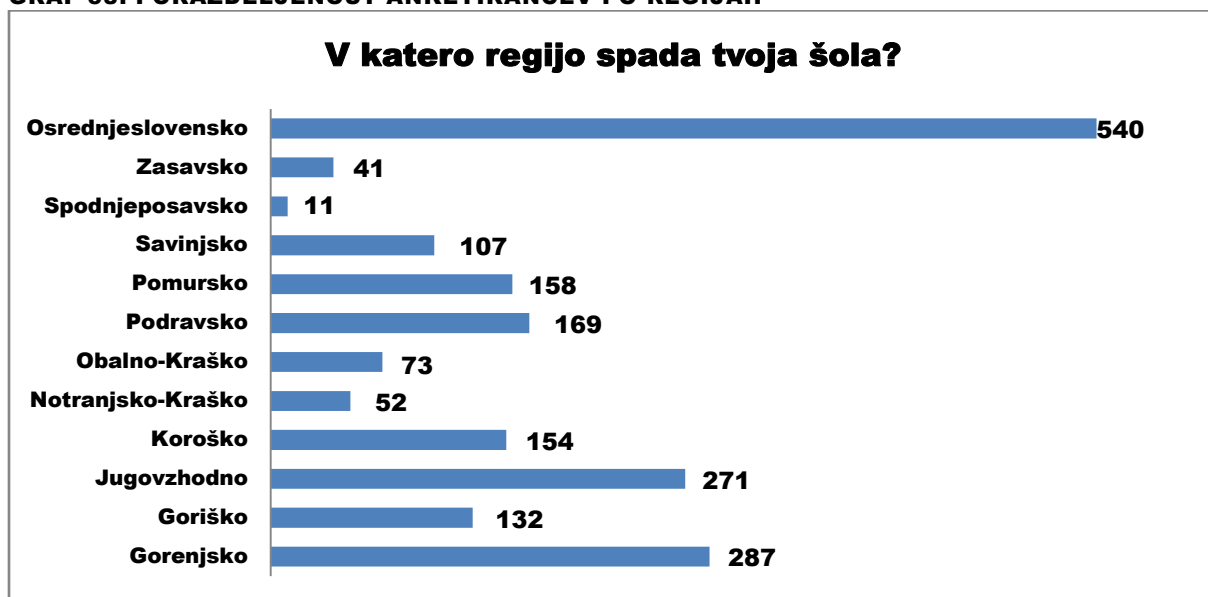
V raziskavo smo želeli vključiti dijake vseh slovenskih regij. V nadaljevanju so predstavljeni deleži anketiranih dijakov glede na regijo, v kateri se šolajo.

GRAF 57: PORAZDELJENOST ANKETIRANCEV PO REGIJI

Razporeditev dijakov po regijah je sledeča: 27 % jih pripada osrednjeslovenski, 14 % gorenjski, 7 % goriški, 14 % jugovzhodni, 8 % koroški, 3 % notranjsko-kraški, 4 % obalno-kraški, 8 % podravski, 8 % pomurski, 1 % spodnjeposavski regiji, 5 % savinjski regiji ter 2 % zasavski. V naslednji tabeli je prikazano število dijakov in dijakinj po posameznih regijah.

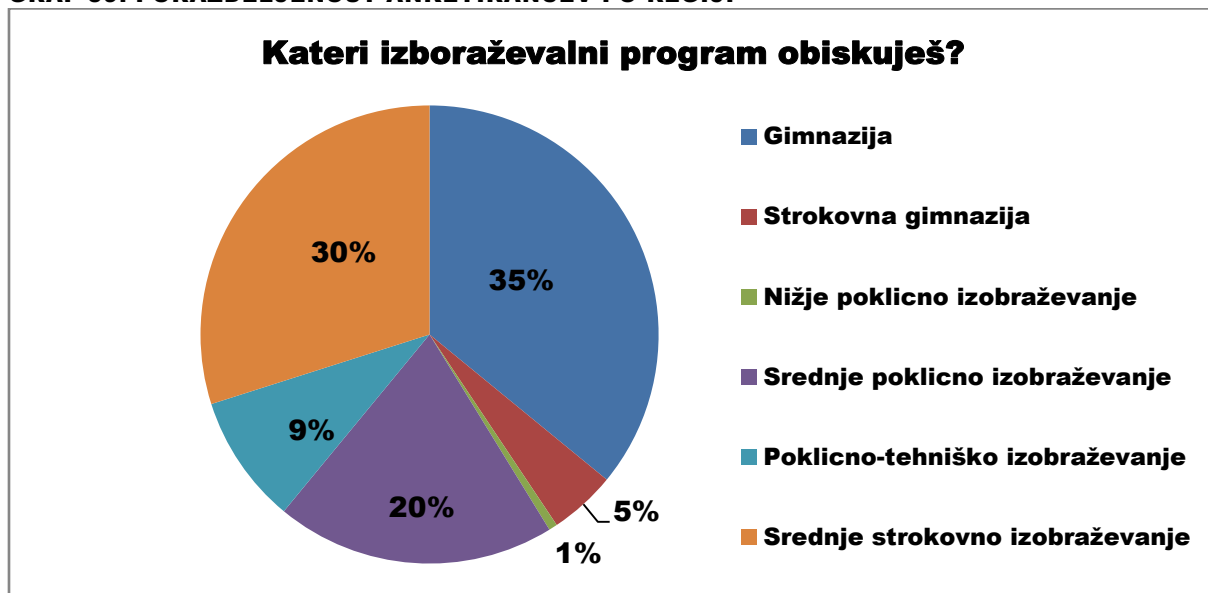
GRAF 58: PORAZDELJENOST ANKETIRANCEV PO REGIJAH

4.4 VRSTA PROGRAMA ŠOLANJA ANKETIRANCEV

Dijake smo med drugim vprašali tudi o tem, v kateri srednješolski program so vpisani. S tem vprašanjem smo želeli kasneje primerjati rezultate odgovorov različnih vrst programov in med njimi zaznati razlike pri dojetanju nasilja.

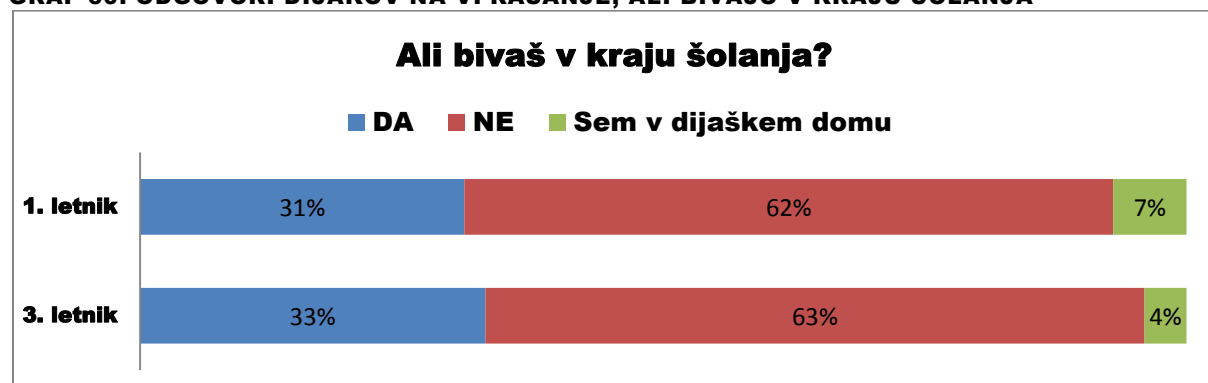
GRAF 59: PORAZDELJENOST ANKETIRANCEV PO REGIJI

Pri porazdeljenosti dijakov in dijakinj po vrsti izobraževalnega programa, je razvidno, da je 35 % dijakov iz gimnazijskega programa, 30 % je vpisanih v program srednjega strokovnega izobraževanja, 5 % v programe Strokovnih gimnazij, 20 % v programe srednjega poklicnega izobraževanja, 9 % v programe poklicno-tehniškega izobraževanja in nekaj manj kot 1 % v nižje poklicno izobraževanje.

4.5 ALI BIVAŠ V KRAJU ŠOLANJA?

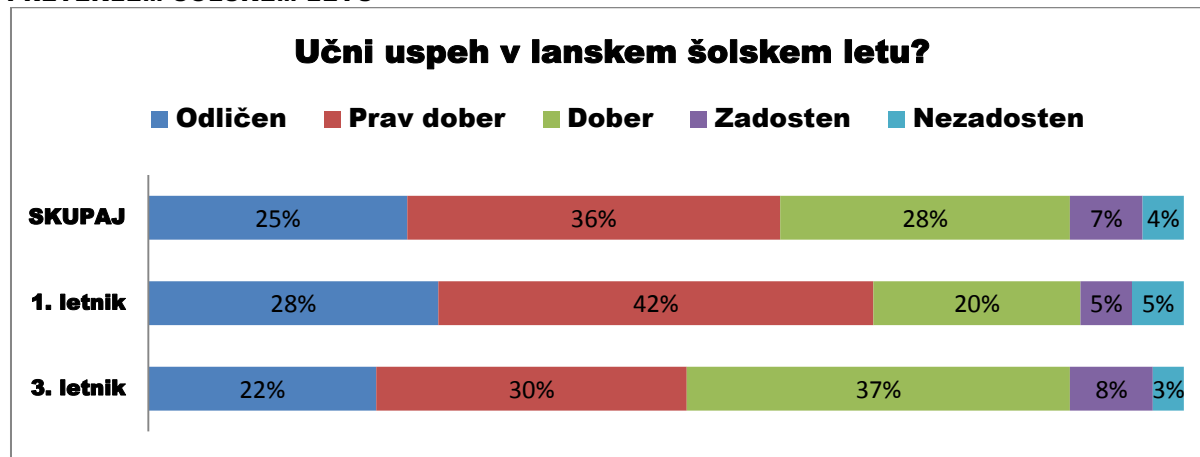
GRAF 60: ODGOVORI DIJAKOV NA VPRAŠANJE, ALI BIVAJO V KRAJU ŠOLANJA

Graf prikazuje kraj bivanja dijakov. Večji del dijakov 1. letnika (62 %) in 3. letnika (63 %) ne biva v kraju šolanja. V dijaškem domu biva 7 % dijakov 1. letnika in 4 % dijakov 3. letnika.

4.6 UČNI USPEH V LANSKEM ŠOLSLEM LETU?

GRAF 61: ODGOVORI DIJAKOV NA VPRAŠANJE, KAKŠEN JE BIL NJIHOV UČNI USPEH V PRETEKLEM ŠOLSLEM LETU

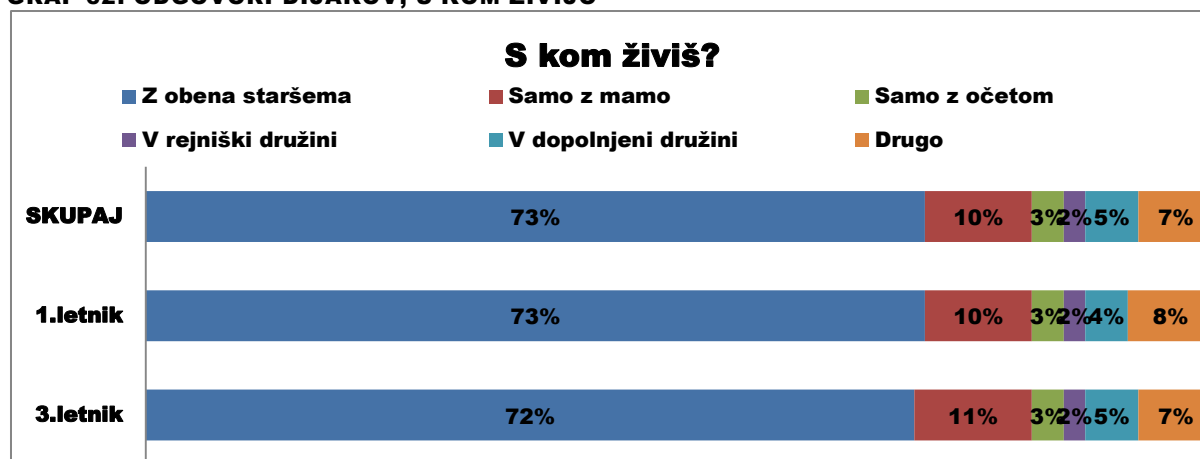

Graf prikazuje učni uspeh anketiranih dijakov v lanskem šolskem letu. V kolikor gledamo odgovore vseh dijakov, lahko vidimo, da je imelo odličen uspeh četrtnina (25 %) dijakov, prav dober 36 % dijakov, 28 % dober uspeh. Zadosten uspeh v šoli je imelo 7 % dijakov, 4 % dijakov pa je imelo nezadostnega.

Pri dijakih je višji delež odličnih v 1. letniku, saj je bilo teh 28 %, v 3. letniku pa je bilo 22 % odličnih dijakov. Prav tako je bilo več dijakov s prav dobrim uspehom v 1. letniku, saj je teh dijakov 42 %, medtem ko jih je bilo v 3. letniku 30 %. Dober uspeh pa je imelo 37 % dijakov 3. letnika in le 20 % dijakov 1. letnika. Zadosten uspeh je imelo 5 % dijakov 1. letnika in 8 % dijakov 3. letnika, nezadosten uspeh pa 5 % dijakov 1. letnika in 3 % dijakov 3. letnika.

4.7 S KOM ŽIVIŠ?

GRAF 62: ODGOVORI DIJAKOV, S KOM ŽIVIJO

Graf prikazuje odgovore na vprašanje, s kom živijo dijaki. Dijaki 1. kot tudi 3. letnikov v največji meri živijo z obema staršema (73 % dijakov 1. letnikov in 72 % dijakov 3. letnikov). Na drugem mestu pa so dijaki, ki živijo samo z mamo (10 % dijakov 1. letnika in 11 % dijakov 3. letnika), na tretjem mestu pa so odgovori dijakov, ki so navedli odgovor drugo.

4.8 ALI SO TVOJI STARŠI ZAPOSLENI?

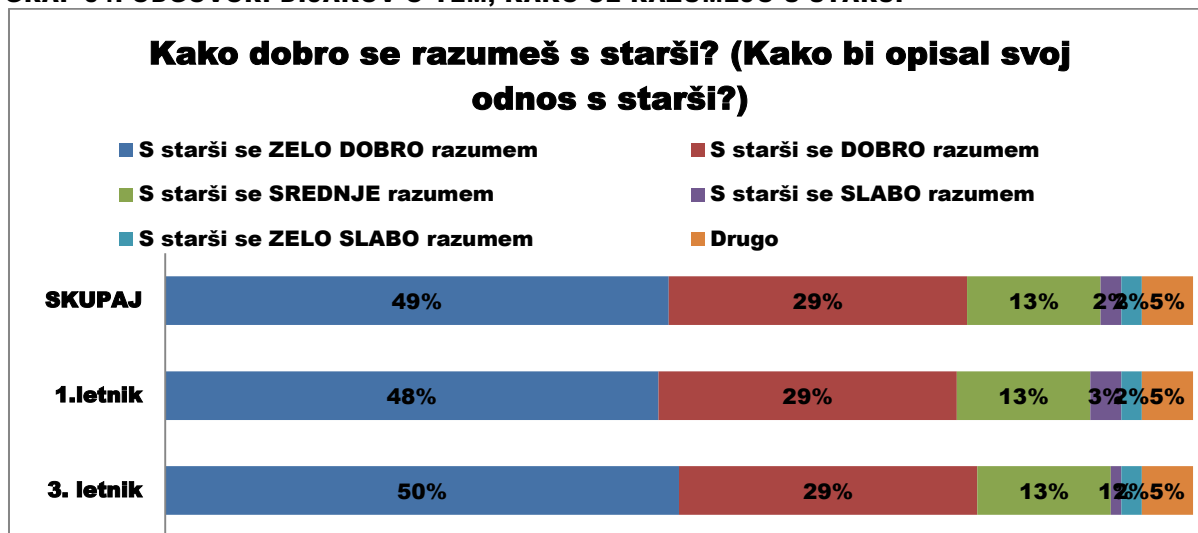
GRAF 63: ODGOVORI DIJAKOV NA VPRAŠANJE, ALI SO NJIHOVI STARŠI ZAPOSLENI

Graf prikazuje odgovore na vprašanje, ali so starši dijakov zaposleni. V obeh letnikih je največji odstotek tistih, katerih starši so zaposleni (69 % dijakov obeh letnikov). Da je zaposlena samo mati, je odgovorilo 7 % dijakov 1. letnika in 10 % dijakov 3. letnika. Da je zaposlen le oče, pa je odgovorilo 14 % dijakov 1. letnika in le 8 % dijakov 3. letnika. Da ni nihče od staršev zaposlen, so odgovorili 3 % dijakov 1. letnika in 5 % dijakov 3. letnika. Odgovoriti pa ni želelo 7 % dijakov 1. letnika in 8 % dijakov 3. letnika.

4.9 KAKO DOBRO SE RAZUMEŠ S STARŠI?

GRAF 64: ODGOVORI DIJAKOV O TEM, KAKO SE RAZUMEJO S STARŠI

Na vprašanje o tem, kako se dijaki razumejo s starši, je dobra polovica (49 %) dijakov odgovorila, da se zelo dobro razumejo s starši. Dobro se razume 29 % dijakov, srednje pa se razume 13 % dijakov. Da se s starši razume slabo, sta navedla 2 % dijakov, prav toliko pa jih je navedlo, da se s starši razumejo zelo slabo. Odstopanja med letnikoma so minimalna.

5. PREVERJANJE HIPOTEZ

- **Hipoteza 1:** Nasilje je v veliki meri razširjeno med dijaki slovenskih srednjih šol.
- **Hipoteza 2:** Med dijaki je bolj razširjeno verbalno nasilje kot pa fizično.
- **Hipoteza 3:** Dijaki, nad katerimi se izvaja nasilje, se običajno branijo s fizično silo.
- **Hipoteza 4:** Dijaki večinoma menijo, da kazni za nasilneže niso primerne.
- **Hipoteza 5:** Dijaki bi se v primeru, če bi bili žrtev nasilja, želeli pogovoriti s psihologom ali socialnim delavcem.

Hipoteza 1: Nasilje je v veliki meri razširjeno med dijaki slovenskih srednjih šol.

Prvo hipotezo lahko potrdimo z interpretacijo in oceno razširjenosti nasilja pri več ločenih vprašanjih. Pri vprašanju, »kako pogosto opaziš na šoli naslednja dejanja«, so dijaki izrazili mnenje, da vsak dan zaznavajo fizično nasilje. Tako zazna udarec 27 % dijakov, odiranje 34 % dijakov in ščipanje kar 51 % dijakov. Prav tako vsak dan opazijo verbalno nasilje, kot je zaničevanje (36 %), žaljenje (23 %) in neprijetne opazke (48 %). Pomemben pokazatelj so tudi odgovori na vprašanje, kdaj nasilje najpogosteje opazijo, kjer je le 21 % dijakov odgovorilo, da nasilja nikoli ne opazi. Skrb zbujajoč je tudi podatek, da je 51 % fantov 1. letnika in 52 % dijakov 3. letnika odgovorilo, da bi sodelovalo pri izvajanju nasilja nad nepriljubljenimi dijaki. O razširjenosti nasilja nam veliko povedo tudi odgovori na vprašanje, »kolikokrat si opazil kaznovanje nasilnežev«, kjer je 12 % dijakov odgovorilo, da nasilneži niso nikoli kaznovani, še dodatnih 52 % pa, da so kaznovani le redko. S tem se odpira vprašanje, koliko nasilja je pravzaprav zaznanega v šolah. Tudi na vprašanje, »kaj običajno narediš, ko so drugi nasilni do tebe«, je kar 42 % dijakov odgovorilo, da bi se branili tudi s fizično silo. Podobno stanje razkriva vprašanje, »na kakšen način običajno dijaki ustavijo nasilje«, kjer je 10 % dijakov odgovorilo, da v nasilno situacijo poseže tudi z uporabo fizične sile, ko se izvaja nasilje posameznika nad posameznikom. Zelo zgovorni pa so odgovori na vprašanje, »ali se je po trpinčenju z dijaki pogovarjal šolski svetovalec«, kjer je posredno 36 % dijakov odgovorilo, da so bili žrtev trpinčenja.

Hipoteza 2: Med dijaki je bolj razširjeno verbalno nasilje kot pa fizično nasilje.

Druga hipoteza se je z raziskavo le delno potrdila, saj pri vprašanju, »kako pogosto opaziš na šoli nasilna dejanja«, lahko razberemo, da so verbalne oblike nasilja prav tako pogoste kot fizične oblike nasilja. Verbalne oblike, kot s zbijanje šal na račun drugih (27 %), širjenje slabih novic (23 %), opravljanje (23 %), zaničevanje (36 %), žaljenje (23 %), neprijetne opazke (48 %), se pojavljajo dnevno za vsaj petino dijakov, prav tako kot tudi fizične oblike, kot so recimo udarec (27 %) in odiranje (34 %).

Hipoteza 3: Dijaki, nad katerimi se izvaja nasilje, se običajno branijo s fizično silo.

Tretjo hipotezo lahko deloma potrdimo, saj so dijaki podali odgovore, da se v večini primerov branijo verbalno (35 %), fizično pa se na nasilje odzove kar 32 % dijakov. Razlika med odgovoroma je premajhna, da bi jo lahko z gotovostjo ovrgli.

Hipoteza 4: Dijaki menijo, da kazni za nasilneže niso primerne.

Raziskava je potrdila četrto hipotezo, saj je bilo iz analize možno razbrati, da se dijaki s kaznovalno politiko ne strinjajo. Pri vprašanju o primernosti kazni za nasilneže je 49 % dijakov izrazilo mnenje, da so kazni premalo stroge, le 28 % dijakov pa je menilo, da so kazni primerne. Pri vprašanju o primernosti kaznovanja kot načina reševanja nasilja je 52 % dijakov odgovorilo, da kaznovanje ni primeren način reševanja nasilja. Dijaki pa so nezadovoljni tudi z uspešnostjo kaznovanja nasilnežev, saj je 12 % dijakov odgovorilo, da nasilneži niso nikoli kaznovani, kar 52 % dijakov pa, da so redko kaznovani.

Hipoteza 5: Dijaki bi se v primeru, če bi bili žrtev nasilja, želeli pogovoriti s psihologom ali socialnim delavcem.

Peto hipotezo smo ovrgli, saj se je skozi raziskavo pokazalo, da se dijaki, ki bi bili žrtve nasilja, o tem ne bi želeli pogovarjati s psihologom ali socialnim delavcem. Kar 67 % dijakov 1. letnikov je odgovorilo, da se ne bi želeli pogovoriti s psihologom ali socialnim delavcem, enakega mnenja pa je tudi 63 % dijakov 3. letnikov. Vendar pa bi se 15 % dijakov obeh letnikov o nasilnem dejanju želelo pogovoriti z zunanjim strokovnjakom. Ugotovili smo tudi, da so se svetovalci pogovarjali le s 16 % dijaki.

6. ZAKLJUČEK

Raziskava je preko celotnega nabora vprašanj pokazala različne vidike nasilja na slovenskih srednjih šolah. Ugotovili smo, da je nasilje prisotno na slovenskih srednjih šolah in to v veliki meri. Iz naloge smo razbrali, da se dijaki skoraj vsak dan srečujejo z različnimi oblikami nasilja, tako posrednimi kot neposrednimi. Takrat, ko se dijaki srečajo z nasiljem, in v primeru, da so sami žrtve nasilja, se dijaki večkrat branijo verbalno kot fizično. Raziskava je tudi pokazala, na kakšen način dijaki obravnavajo različne oblike nasilja, kje in kdaj ga zaznavajo in v kakšnem obsegu.

Raziskava je tudi pokazala, da dijaki prepoznajo različne oblike nasilja. Med vsemi oblikami jim je najbolj poznano fizično nasilje, ki ga je prepoznala skoraj polovica dijakov (49 %). Tretjina (33 %) je prepoznala tudi pomen verbalnega in psihičnega nasilja, malo pa je med dijaki zavedanja o spolnem nasilju (2 %).

Raziskava je pokazala, da se pogosto pojavljata tako fizično kot verbalno nasilje. Dijaki v šoli vsak dan zaznajo udarce (27 %), širjenje slabih novic (23 %), opravljanje (23 %), odrivanje (34 %), zaničevanje (36 %), žaljenje (23 %), neprijetne opazke (48 %), pljuvanje (59 %), ščipanje (51 %).

Tako lahko ugotovimo, da dijaki med najbolj prepoznavnimi fizičnimi vrstami nasilja dnevno opazijo udarce (27 %), odrivanje (34 %), ščipanje (51 %). Med najbolj prepoznavnimi verbalnimi vrstami nasilja, pa dijaki dnevno opazijo zbijanje šal na račun drugih (27 %), širjenje slabih novic (23 %), opravljanje (23 %), zaničevanje (36 %), neprijetne opazke (48 %).

Zelo zaskrbljujoč je podatek, da kar 28 % dijakov dnevno zazna tatvino (kraja 28 %). Ob tem je seveda treba razumeti, da se kot kraja lahko pri dijakih interpretira že sama odtujitev določenega osebnega predmeta brez privolitve njenega lastnika.

Odstotki dijakov, ki izvajajo nasilje nad učitelji, je od 4 do 7 %, kar nakazuje na dvig avtoritete učiteljev in spoštovanja dijakov do odrasle osebe v zadnjih letih.

Pri primerjavi odgovorov fantov in deklet pri vprašanju glede najpogostejšega nasilneža lahko razberemo, da polovica fantov (50 %) in deklet (49 %) meni, da so glavni povzročitelji nasilja fantje. Drugačno pa je dojemanje glede odgovornosti deklet za nasilje, saj le 4 % deklet meni, da so povzročiteljice nasilja dekleta, medtem ko je takega mnenja 14 % fantov. Zaradi tega prihaja tudi do različnega razmerja pri odgovoru, da so povzročitelji nasilja v enaki meri fantje kot dekleta, saj je tako odgovorilo 25 % fantov in 38 % deklet. Torej vsak od spolov različno dojema nasilneže. Glede tipičnih žrtev smo v raziskavi opazili nekatere razlike med spoloma. Opazimo, da večina (44 %) fantov meni, da so sami najpogostejša žrtev, medtem ko tako meni le 17 % deklet. Večina deklet (47 %) pa je menila, da so žrtve nasilja v enaki meri fantje kot dekleta, medtem ko je tako menilo 34 % fantov. Prav tako je več deklet menilo, da so same najpogosteje žrtev nasilja, saj je to navedlo kar 24 % dijakinj, medtem ko je tak odgovor navedlo le 9 % fantov. Opazimo lahko, da precejšen del fantov in deklet opazi, da so tako fantje kot dekleta podobno podvržena nasilju, vendar pa je očitno, da vsak od spolov meni, da je večji delež žrtev med njimi.

V največji meri so dijaki odgovorili, da vzrok nasilja ni versko razlikovanje (42 %), kulturno ozadje (41 %), socialni položaj (37 %), rasno razlikovanje (37 %) ali starost (36 %).

Dijaki so izrazili, da je največkrat vzrok nasilja ljubosumje in antipatičnost. Za ljubosumje je 16 % dijakov omenilo, da se pojavi kot razlog vsak dan, prav toliko pa jih meni, da to ni razlog za nasilje. Podobno je antipatičnost kot dnevni vzrok za nasilje označilo 15 % dijakov, 19 % dijakov pa tega ne vidi kot vzrok.. Največkrat dijaki opazijo kot vzrok nasilnega obnašanja tekmovalnost (15 %), antipatičnost (15 %), posameznikov videz (14 %), stresno okolje (13 %) in zavist (11 %).

Ko pa smo dijake vprašali, če bi lahko sodelovali pri izvajanju nasilja nad dijakom, je 60 % dijakov odgovorilo, da pri tem ne bi sodelovali, skoraj tretjina (31 %) jih je odgovorila, da bi to lahko počeli le redko, 5 % dijakov bi to storilo pogosto, 4 % pa zelo pogosto.

Zanimalo nas je tudi, kakšen čustveni odziv doživijo dijaki, ki so priča nasilnemu dejanju. 74 % dijakov je odgovorilo, da jim je zelo neprijetno oz. neprijetno. Delež dijakov, ki ob nasilju ne čuti nič posebnega, je 14 %, 6 % dijakov pa meni, da se jim nasilje nad žrtvijo včasih zdi primerno. 7 % dijakov je odgovorilo z drugimi odgovori.

Dijaki so glede kraja opaženega nasilja največkrat navedli šolski hodnik (66 %), polovica pa ga je zaznala v okolici šole. V razredu ga je zaznalo 25 % dijakov, v garderobnih prostorih 16 %, na šolskem igrišču 15 %, v telovadnici 14 %, v sanitetnih prostorih 13 % in v jedilnici 12 %. Pri odgovorih glede na spol lahko opazimo, da je delež deklet in fantov zelo podoben pri zaznavi nasilja na šolskem hodniku in v okolici šole. Manjše razlike pa so pri ostalih odgovorih. Fantje so zaznali nekaj več nasilja v garderobnih prostorih, v sanitetnih prostorih, v jedilnici in na šolskem igrišču. Delno več nasilja pa so zaznali fantje v telovadnici, in sicer 19 % fantov, medtem ko le 8 % deklet. Za to pa je lahko razlog večja tekmovalnost fantov med samimi športnimi aktivnostmi.

Največ dijakov je nasilje opazilo med odmorom, 34 % dijakov prvega letnika in 40 % dijakov tretjega letnika, sledi pa mu čas po pouku, saj takrat nasilje opazi 25 % dijakov prvega letnika in 27 % dijakov tretjega letnika. Naredili smo tudi primerjavo med spoloma in ugotovili, da največ nasilja dekleta opazijo med odmorom (41,5 %), fantje pa med odmorom (30,5 %) in po pouku (30 %). Zanimivo je tudi, da večji delež fantov nasilja nikoli ne opazi (13 %), medtem ko je takih deklet samo 5,5 %. To vprašanje nas v povezavi z vprašanjem o tipičnih žrtvah pripelje do ugotovitve, da dijakinje bolje prepoznavajo oz. označujejo nekatere oblike nasilja kot dijaki.

Ko se dijaki srečajo z nasiljem in v primeru, da so sami žrtve nasilja, se branijo večinoma verbalno in ne fizično. Tako je odgovorilo 33 % dijakov 1. letnikov in 36 % dijakov 3. letnikov. Če se izvaja nasilje posameznika nad posameznikom, se največ (38 %) dijakov ne vmešava in ostanejo opazovalci. Če pa nasilje nad posameznikom izvaja skupina, se največ (38 %) dijakov odloči o tem obvestiti odgovorno osebo. Dijaki so poudarili, da drugi dijaki redko (30 %) ali zelo redko (24 %) posežejo v nasilje. Da dijaki pogosto posežejo, pa je menilo 23 % dijakov.

Opazimo lahko, da velik delež dijakov v primeru spora med posameznikoma na pomoč pokliče učitelja, odgovori dijakov v tej raziskavi pa potrjujejo, da je intervencija učiteljev dovolj pogosta. Kar 18 % dijakov meni, da učitelji vedno ustavijo nasilje, dodatnih 20 % pa jih meni, da to storijo pogosto. Da nasilje le redko preprečijo, je menilo 17 % dijakov, da ga nikoli ne ustavijo, pa je odgovorilo 11 % dijakov.

Ob intervenciji se učitelji skušajo lotiti nasilja tako, da storilca prepričujejo, naj preneha z nasilnim dejanjem, kar je odgovorilo 42 % dijakov. Vendar pa je 36 % dijakov odgovorilo, da morajo učitelji groziti s kaznijo, kar kaže na to, da dijaki v določeni meri ne spoštujejo avtoritete učiteljev. Kar 10 % je odgovorilo, da morajo učitelji nasilje tudi fizično preprečiti.

Z raziskavo smo želeli izvedeti tudi, ali se dijakom zdi primerna intervencija odrasle osebe, ki ni učitelj ali oseba, ki jo poznajo. Večina (61 %) dijakov je tako mnenje podprla, kar dokazuje, da dijaki dovoljujejo moralno avtoriteto starejšim, ki poskušajo preprečiti nasilje. Dijaki pa so podali mnenje, da so mimoidoče osebe le v 3 % vedno posegle v nasilje, 11 % dijakov pa je menilo, da mimoidoči pogosto posežejo v nasilje.

Večina dijakov (52 %) je menila, da kaznovanje ni uspešen način reševanja problema nasilja med mladimi. Skoraj polovica (49 %) dijakov je odgovorila, da so trenutne kazni premalo stroge, le 4 % dijakov pa je menilo, da so kazni prestroge. Da so kazni primerne, je označilo 28 % dijakov.

Največkrat dijaki kot vzrok za nasilje navajajo stresno okolje in tekmovalnost. Vsaj za prvi razlog, menimo, da bi lahko v šoli poskrbeli za njegovo zmanjšanje. K temu bi zagotovo pripomoglo napovedano ustno spraševanje, razgibana telesna vzgoja in drugi dodatni ukrepi, ki smo jih dobili na podlagi odgovorov dijakov. Kar 29 % dijakov pa meni, da razlog za nasilje ni versko razlikovanje, socialni položaj ali kulturno ozadje.

Skoraj dve tretjini dijakov (65 %), ki so sodelovali v raziskavi, se v primeru, da bi bili sami žrtev nasilja, o tem ne bi želeli pogovarjati s šolskim svetovalcem. Iz tega je razvidno, da se žrtve še vedno bojijo spregovoriti o nasilju zaradi različnih razlogov, kar potrjuje tudi dejstvo, da se o nasilju 20 % dijakov prvega letnika in 24 % dijakov tretjega letnika raje pogovori s prijatelji izven šole, 12 % dijakov obeh letnikov pa meni, da bi se o tem morali pogovarjati sošolci v razredu oz. vsi na šoli.

LITERATURA:

Muršič, M. (ur.). (2010). *Znanje o čustvih za manj nasilja v šoli*. Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri pravni fakulteti v Ljubljani.

Muršič, M. (ur.). (2012). *(O)krog nasilja v družini in šoli*. Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri pravni fakulteti v Ljubljani.

Pušnik, M. (1999). *Vrstniško nasilje v šolah*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Pušnik, M. (2004). Vrstniško nasilje. V M. Turk Škraba (ur.) *Vloga šole pri zmanjševanju nasilja (7–11)*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.